

Täysistunto

Keskiviikko 27.4.2016 klo 14.00—18.04

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 18.04.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.00—15.55) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (15.55—18.04).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Valtioneuvoston selonteko: Suomen kehityspolitiikka

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2016 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 3/2016 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 3/2016 vp. Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorokierrosta ei ole. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Mietinnön esittelee ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Antti Kaikkonen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta katsoo, että uusi kehityspoliittinen selonteko antaa hyvän pohjan jatkaa Suomen kehitysyhteistyötä ja kehityspolitiikkaa. Selonteon mukaan Suomen kehityspolitiikka pohjautuu edelleen Suomen perusarvoihin ja periaatteisiin ja kantavana päämääränä on äärimmäisen köyhyyden poistaminen, eriarvoisuuden ja köyhyyden vähentäminen sekä ihmisoi-
keuksien toteutuminen.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta pitää myönteisenä, että selonteossa ajattelu on siirtynyt avunantamisen näkökulmasta enemmän kohti yhteisvastuuta, valtioiden tasa-arvoisuutta ja yhteistyötä. Globaalin kehityksen trendit, kuten ilmastonmuutos, väestönkasvu, pakolaisuus ja lisääntynyt muuttoliike, ovat ilmiöitä, jotka koskettavat niin kehitys-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

apua antavia kuin sen vastaanottajia, ja kestävien ratkaisujen löytyminen niihin edellyttää kaikkien toimijoiden mukanaoloa ja panosta. Selonteon pyrkimys tehostaa kehityspoliittista toimintaa ja vaikuttavuutta keskittämällä toiminta valittujen painopisteiden ja kohdemaiden sekä -järjestöjen ympärille on lähtökohdiltaan oikeansuuntaista. Aika kuitenkin vasta näyttää, arvoisa puhemies, tuottaako nyt valittu keskittäminen haluttuja tuloksia. Tässä mielessä vuoden 2018 loppupuolella eduskuntaan tuotava selvitys linjausten toimeenpanosta ja Suomen kehityspoliitiikan tuloksista on tärkeä. Ulkoasiainvaliokunta yhtyy selonteon toteamukseen kehityspoliitiikan tärkeydestä osana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Osallistuessaan kansainvälisten ongelmien ratkaisuun Suomi vahvistaa samalla ulkopoliittista ja taloudellista asemaansa ja kansainvälisiä vaikutusmahdollisuuksiaan. Ulkoasiainvaliokunta... (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Arvoisa puhemies! Tässä yksimielisessä mietinnössään ulkoasiainvaliokunta näkee myönteisenä sen, että Suomen kehityspoliittinen ohjelma on nyt ensimmäistä kertaa valtioneuvoston selonteko. Se antaa mahdollisuuden meille eduskunnassa ja valiokunnissa käsitellä kehityspoliitiikkaa laaja-alaisesti asiantuntijakuulemisineen. Selontekomenettely on myös yksi hyvä tapa tuoda päivänpolitiikkaa ylemmällä tasolla poliittista ohjausta kehityspoliittikaan. Selontekomenettelyn jatkaminen kerran vaalikaudessa onkin valiokunnan mielestä perusteltua poliittisen ohjauksen mahdollistamiseksi ja varmistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti kehitysyhteistyömäärärahojen huomattavan suuret vähennykset vaikeuttavat kaikilla lohkoilla aktiivisen kehityspoliitiikan tavoitteiden saavuttamista. Kehysriihessä ilmoitetut 25 miljoonan euron lisäsäästöt vaikeuttavat entisestään tätä työtä. Erityisesti vähenevät määrärahat huomioiden on kehityspoliittinen selonteko laaja ja kunnianhimoinen kokonaisuus. Se vaatii vielä huomattavaa työstämistä toimeenpanovaiheessa pysyvien kehitysvaikutusten aikaansaamiseksi. Vaikka kehitysrahoitukseen kohdistuu kehyskaudella säästöjä, korostamme pidemmän aikavälin tavoitteena olevaa 0,7 prosentin osuutta bruttokansantuotteesta. Asia on todettu myös hallitusohjelmassa.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta peräänkuuluttaa myös pohjoismaisen yhteistyön kartoittamisen ja hyödyntämisen tärkeyttä kehityspoliitikassa. Pohjoismaista yhteistyötä lisäämällä voidaan turvata vaikutusmahdollisuudet myös niukempien määrärahojen aikana.

Arvoisa puhemies! Todellisten kehitysvaikutusten aikaansaaminen vaatii aikaa ja pitkäjänteistä työtä. Kehitysyhteistyön pitkäjänteisyyden kannalta ulkoasiainvaliokunta pitääkin hyvänä, että selonteko on vahvasti sidottu YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelmaan Agenda 2030:een. Sen tavoitteet ulottuvat 15 vuoden päähän.

Pidämme myös selonteon painopistealueita oikeina. Niiden lisäksi painotamme kuitenkin seuraavien teemojen tärkeyttä: lisääntymis- ja seksuaaliterveydenhuolto, nuorisotyöttömyys ja siihen puuttuminen erityisesti koulutuksen keinoin, kehitysmaiden veropohjan ja veronkantokyvyn kehittäminen sekä metsätalouden hankkeet. Suomella on näissä teemoissa merkittävää erityisosaamista. Ne ovat myös keskeisessä roolissa pysyvien kehitysvaikutusten aikaansaamiseksi kohdemaissa, ja siksi niihin on luontevaa ja myöskin tarpeellista panostaa.

Ottaen huomioon käynnissä olevan pakolaiskriisin mittasuhteet on pakolaisuuden ja muuttoliikkeen huomioiminen selonteossa valitulla tavalla ulkoasiainvaliokunnan mielestä perusteltua. Painotamme erityisesti lähtömaiden poliittisten prosessien ja kansallisten reformihankkeiden tukemisen tärkeyttä kriisien ratkaisukeinoina. Tässä työssä rauhanvälitys ja konfliktien ehkäisy ovat sellaista toimintaa, jossa ulkoasiainvaliokunta näkee Suo-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

mella ja suomalaisilla kansalaisjärjestöillä olevan erityisiä toimintamahdollisuuksia. On tärkeää, että toimintaan löydetään riittävän nopeat ja joustavat rahoitusjärjestelyt.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä: Ulkoasiainvaliokunta painottaa suomalaisten kansalaisjärjestöjen tekemän kehitysyhteistyön merkittävää roolia Suomen kehityspolitiikassa. Kansalaisjärjestöjen osaamisen ja kontaktien hyödyntäminen myös yritysten kehitysmaihin suuntaamassa toiminnassa on tärkeää. Yhteistyön kehittäminen myös Suomessa asuvien maahanmuuttajien kanssa on tässä mielessä tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Kiitän valiokuntaa hyvästä yhteistyöstä mietinnön valmistelussa ja kaikkia muitakin, jotka ovat tämän selonteon valmisteluun tavalla tai toisella osaa ottaneet.

14.07 Anne-Mari Virolainen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kehityspolitiikan tarkoitus on luoda kehitysmaiden ihmisille parempaa elämää. Kaikki varmasti ovat yhtä mieltä siitä, että kehitysyhteistyöllä aikaansaatavan toiminnan on oltava vaikuttavaa. Kuten ulkoasiainvaliokunta mietinnössään totesi, aiempaa vähempien resurssien aikana on entistäkin tärkeämpää kiinnittää huomiota kehitysyhteistyön tuloksellisuuteen ja mitattavuuteen. Kehityspolitiikan toimintatapoja uudistamalla ja voimavaroja entistä tarkemmin kohdentamalla hallitus varmistaa sen, että Suomen keskeisten tavoitteiden on mahdollista myös toteutua näin heikossakin taloustilanteessa.

Naisten ja tyttöjen aseman parantaminen on nostettu Suomen kehitysyhteistyön painopisteiden kärkeen. Se on tärkeä valinta, sillä kehitysmaiden naisten asemaa pitää todellakin vahvistaa kaikin käytettävissä olevin keinoin. Se vaikuttaa positiivisesti koko yhteiskuntaan ja on paitsi inhimillisesti oikeudenmukaista myös taloudellisesti järkevää. Naisten koulutukseen, lisääntymis- ja seksuaaliterveyteen sekä seksuaalioikeuksiin ja myös poliittiseen toimintaan osallistumiseen pitää panostaa kunnolla.

On suoranaista tuhlauksia, että näissä maissa, joissa naiset ovat pääsääntöisesti työelämän ulkopuolella, joka toisen ihmisen kyvyt jäävät hyödyntämättä. Tasa-arvovaikutusten lisäksi naisten aseman parantamisella saadaan siis vauhtia myös talouskasvuun.

Tähän lisääntymis- ja seksuaaliterveyteen liittyen haluan nostaa muutamia faktoja esiin, sillä joka toinen minuutti nainen kuolee synnytykseen, koska hänellä ei ole mahdollisuutta terveyspalveluihin. Joka toinen sekunti alle 18-vuotias tyttö menee naimisiin vastoin tahtoaan. Joka neljäs sekunti alle 18-vuotias tyttö synnyttää, ja useimmissa tapauksissa tähän liittyy myös vakavia komplikaatioita. Eli me pystymme kehityspolitiikallamme vaikuttamaan ihmisoikeuskysymyksiin niin, että nämä nuoret naiset — tytöt — ymmärtävät, että heillä on oikeus omaan ruumiiseensa. Me voimme näillä hankkeilla myös voimaannuttaa naisia ja tyttöjä kouluttamalla heitä, jakamalla informaatiota perhesuunnittelusta ja ennen kaikkea korostamalla sitä, että lapsen saaminen on aina heidän oma valintansa.

Selonteko määrittelee Suomen kehitysyhteistyön toiseksi keskeiseksi painopisteeksi kehitysmaiden talouksien kehittymisen. Talouskasvu luonnollisesti mahdollistaa lisää työpaikkoja, elinkeinotoimintaa ja niiden kautta hyvinvointia. On hienoa, että Suomi osallistuu hallituskauden aikana yhteensä yli puolella miljardilla eurolla kansainvälisiin ponnisteluihin saada kehitysmaihin kestävä kehityksen mukaisia investointeja. Tässä muun muassa Finnfund ja muut pohjoismaiset kehitysrahoittajat tekevät aivan loistavaa työtä.

Suomalaisilla yrityksillä on vahvaa osaamista muun muassa puhtaassa teknologiassa, biotaloudessa ja koulutuksessa. Tälle osaamiselle on merkittävää tarvetta kehitysmaissa, ja minusta on varsin tervetullutta, että yksityisen sektorin roolia Suomen kehitysyhteistyössä kasvatetaan. Ilmaisen kuitenkin tässä yhteydessä saman huolen, joka valiokunnan mietin-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

nössäkin tulee esiin: Suomen metsäosaaminen ja sen hyödyntäminen kehitysyhteistyössä ei nouse merkittävämmiin esiin selonteossa. Samalla tavoin ympäristövaliokunta on omassa lausunnossaan korostanut Suomen metsäosaamisen merkittävyyttä kansainvälisissä kestävänsä metsätalouden hankkeissa. Voisin vaikka mainita esimerkiksi Sambian yhtenä tällaisena maana, jossa kaksi kolmasosaa pinta-alasta on metsää. Siellä olisi suomalaiselle metsäosaamiselle todellakin käyttöä.

Haluan kiittää myös ministeri Toivakkaa siitä, että valitettavista leikkauksista huolimatta Suomen kehitysyhteistyötä halutaan kehittää ja sen tuloksellisuutta parannetaan. Hallitus on tehnyt tärkeitä priorisointeja, ja niiden seurauksena Suomi lisää vähiten kehittyneiden ja hauraiden valtioiden tukea sekä kohdistaa lisää voimavaroja pakolaisuuden lähtö-, vastaanotto- ja kauttakulkumaihin. Näiden uudistusten seurauksena Suomen kehityspoliittikka vastaa aiempaa paremmin maailman ja Suomen tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluaisin esittää pienen miinusmerkin siitä, että EU:n kehityspoliittikkaan vaikuttaminen on jäänyt selonteossa hyvin yleiselle tasolle ja siinä ei nosteta esiin niitä ongelmia, joita EU:lla on koordinoitun toiminnan varmistamiseksi. Kannustan ministeriä ja muuta hallitusta erittäin aktiivisiin toimenpiteisiin, jotta näihin ongelmiin myös pystytään esittämään ratkaisuvaihtoehdot.

14.13 Susanna Huovinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Niin maailman kuin Euroopan kannalta käsittelemme nyt erittäin tärkeää asiaa. Eriarvoisuuden kasvu, köyhyys, myös pakolaisuus ovat teemoja, jotka liittyvät tähän kehityspoliittiseen selontekoon.

Kuten valiokuntakin omassa mietinnössään toteaa, tämä kehityspoliittinen selonteko antaa hyvän pohjan jatkaa Suomen pitkän linjan työtä. Perusarvot ja periaatteet ovat pitkälti säilyneet samankaltaisina, ja tälle jatkuvuudelle oman myönteisen arvionsa antoi myös sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä ryhmäpuhujamme Jutta Urpilaisen johdolla tämän asian lähetekeskustelussa. On myös hyvä, kuten valiokunnan puheenjohtaja täällä esittelypuheenvuorossaan totesi, että niin hallitus kuin myös valiokunta omassa mietinnössään korostaa naisten ja tyttöjen asemaa, sukupuolten välistä tasa-arvoa, ja pidän erityisen suurena arvona sitä, että ulkoasiainvaliokunta on yksimielisessä mietinnössään nostanut erityisesti... (Hälinää)

Puhemies Maria Lohela: Anteeksi, edustaja Huovinen, odotatteko hetken. — Täällä on nyt lukuisia muita keskusteluja käynnissä. Pyydän edustajia siirtämään ne tuonne salin ulkopuolelle, niin kuulemme, mitä täällä edessä puheenvuoron käyttäjä sanoo. — Olkaa hyvä, jatkakaa.

Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! — Niin, on erittäin suuri arvo se, että ulkoasiainvaliokunta omassa yksimielisessä mietinnössään nostaa erityisesti esille lisääntymis- ja seksuaaliterveyteen ja seksuaalioikeuksien turvaamiseen liittyvät asiat. Kuten valiokunnan puheenjohtaja täällä totesi, valiokunta oli hieman sitä mieltä, että tämä asia oli hallituksen selonteossa jäänyt hieman vähälle huomiolle, ja toivoisin, että ministeri voisi omassa puheenvuorossaan kommentoida tätä asiaa. On nimittäin niin, että pakkoavioliitot ja pakko-raskaudet ovat kyllä hyvin kaukana ihmisoikeuden toteutumisesta maailmalla. Myös naiseen kohdistuva väkivalta, erityisesti seksuaalinen väkivalta, on tema, josta meidän kaikkien on syytä olla huolissaan.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Pidän hyvänä myös sitä, että valiokunta erikseen nosti mietinnössä esille tuon nuorisotyöttömyyden. Tiedämmehän kaikki, minkälaisia vaikutuksia on sillä, että meidän nuorilamme ei ole näköaloja. Se saattaa johtaa hyvin lohduttomiin lopputuloksiin, ja tästä valitettavasti meillä on esimerkkejä myös omasta maanosastamme.

Arvoisa puhemies! Me sosialidemokraatit totesimme jo lähetekeskustelussa, että selonteko kyllä maalaa hyvin hienon ja kauniin kuvan Suomen kehitysyhteistyöstä ja kehityspolitiikasta mutta tämä resurssien raju leikkaaminen on erittäin pahassa ristiriidassa ja epäsuhdassa näiden esitettyjen tavoitteiden kanssa. Tämän asian toteaa hyvin selkeäsanaisesti myös ulkoasiainvaliokunta toteamalla muun muassa näin: "Valitettavasti kehitysyhteistyömäärärahojen huomattavan suuret vähennykset vaikeuttavat kaikilla lohkoilla aktiivisen kehityspolitiikan tavoitteiden saavuttamista." Ja toisaalla mietinnössä: "Valiokunta pitää kehityspolitiikan valittuja painopistealueita oikeina, mutta toteaa, että resurssipohjan kaivautuminen vaikeuttaa niiden toteutumista." Näin siis ulkoasiainvaliokunta mietinnössään.

Omassa ryhmäpuheenvuorossamme lähetekeskustelussa toivoimme, että hallitus olisi kehysriihessään voinut arvioida ja tarkastella näitä erittäin mittavia leikkauksia ja palauttaa edes osan esimerkiksi kansalaisjärjestöjen ja varsinkin YK-järjestöjen resursseista. Valitettavasti jouduimme kovin pahoin pettymään, sillä sen sijaan, että hallitus olisi tarkastellut näitä rajuja leikkauksia uudestaan, hallitus päätti vielä lisätä uusia leikkauksia nimenomaan kehitysyhteistyöhön. Tämä tuntuu kyllä täysin kohtuuttomalta, kun samaan aikaan tässäkin salissa lukuisia kertoja on vaadittu, että pakolaisvirrat pitää vain pysäyttää rajoille ja auttaa ihmisiä siellä, missä he jo ovat. Miten tämä tehdään, hyvät ystävät, jos rahat leikataan ja vielä vähän lisää till? Eli nämä selonteon kauniit kuvat ja hienot tavoitteet lipuvat, arvoisa ministeri, teiltä koko ajan kauemmaksi.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi haluan nostaa ulkoasiainvaliokunnan kuulemisista esille erään kuulemisen, joka oli merkittävä. YK-järjestö UNDP:n johtaja Helen Clark nimittäin oli myös vieraanamme. Hän totesi hyvin selkeäsanaisesti sen, että pitkäjänteinen työ maailman köyhimpien auttamiseksi vaatii aikaa ja rahaa ja tulokset eivät tule hetkessä. Tämän tiedon soisi tavoittavan myöskin täällä keskustelussa joskus esitettyjä arvioita siitä, että vaikuttavuus on ollut heikkoa. On totta, että meidän tulee vaikuttavuutta paremmin kyetä arvioimaan, mutta se vaikuttavuuden arviointi ei voi tapahtua kuukausissa tai vuosissa, vaan sille täytyy varata riittävästi aikaa.

Esimerkiksi nostan, puhemies, vielä lopuksi sen, että kun katsomme näitä pakolaisvirtoja ja sitä tulevaisuutta, joka meillä Euroopassakin voi olla edessämme, pitäisi kyetä ennakoidaan nykyistä paremmin. Jos esimerkiksi kuivuuden ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat vaikutukset tulevat toteutumaan, niin me puhumme vielä hieman isommista pakolaisvirroista tulevien vuosikymmenien aikana, (Puhemies koputtaa) mikäli emme kykene näitä maita auttamaan.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista osallistua debattiin. Pyydän keskustelijoita ilmoittautumaan.

14.19 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreät yhtyvät siihen kritiikkiin, että juuri tässä tilanteessa, jossa maailmalla tarvittaisiin apua, valtavat pakolaiskriisit ovat syntyneet, tarvittaisiin ennen kaikkea myöskin kehitysavun vakautta ja sen lisäämistä, ja on huono asia, että Suomen kaltaiset maat näyttävät tavallaan väärää esimerkkiä nyt vähentämällä tätä apua.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Mutta olisin kiinnittänyt huomiota asiaan, jota ehkä tässä selonteossa ei ole tarpeeksi korostettu, ja se on koulutuksen merkitys. Suomi on aina puhunut tyttöjen koulutuksesta, naisten aseman parantamisesta, se on hyvä asia. Nyt Pohjois-Afrikassa, Lähi-idässä työtömät nuoret miehet tarvitsevat ammatillista koulutusta enemmän kuin koskaan, ja myöskin tässä pakolaisvirrassa, joka lähtee Syyriasta, Irakista, joka ehkä odottelee Turkissa ja muualla, on monia, jotka ovat joutuneet keskeyttämään joko ammatillisen tai jopa yliopistokoulutuksen pakolaisuuden vuoksi. Olisi hyvin tärkeää, että esimerkiksi Turkkiin luotaisiin tilapäisiä yliopistoja Syyrian pakolaisille, jotta he voisivat siellä opiskella, jatkaa opin-tojaan.

14.20 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä monet teemat, joita täällä on nyt jo käsitelty, ovat tuttuja, niitä on käsitelty monessa yhteydessä aikaisemmin. Tämä pakolaiskysymys on nyt todella uusi asia ja se, mitä pitää tehdä lähtöalueilla. Eli toisin sanoen sinne, missä nämä pakolaisuuden edellytykset syntyvät, pitäisi nyt sekä Euroopan unionin että myöskin Suomen kaltaisen kehittyneen maan mahdollisimman paljon pistää satsauksia. Haluaisin korostaa sitä, että sellaiset toiminnot, kuten Finnfundin pyrkimykset aikaansaada siellä yritystoimintaa, ovat äärettömän hyödyllisiä ja sillä tavalla luodaan sitä uutta osaamista ja edellytyksiä siellä paikan päällä siten, ettei tarvitse lähteä Saharan yli tänne Välimeren ylittämiseen. Tämä on kyllä sellainen kysymys, johon Euroopan unionin pitäisi nyt ihan massiivisesti satsata ja tehdä yhteistyötä Libyan ja muiden maitten kanssa, mistä nämä lähtevät.

14.21 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehityspoliittinen selonteko ja Suomen kehityspoliittikan painopisteet ovat oikean suuntaiset, mutta kysymys kuuluu, miten nämä hyvät tavoitteet voidaan saavuttaa, kun kehitysrahoitukseen on osunut Sipilän moukari ja rahoituksesta on leikattu yli 40 prosenttia ja tämän kevään kehysriihessä vielä lisää. Haluan kysyä ministeriltä, miten tämä selonteossa mainittu tavoite 0,7 prosentin bkt-osuudesta voidaan saavuttaa ja onko laadittu suunnitelma siitä, miten tämä rahoitusosuus kasvatetaan sinne 0,7:ään.

Arvoisa puhemies! Kun rahoitus vähenee, niin sen kohdentuminen ja periaatteet korostuvat ja ovat entistä tärkeämmät. On tärkeää, että kehityspoliittikan painopisteet näkyvät myös yritysvetoisessa rahoituksessa ja humanitaarisen avun kohdentumisessa, ja kuten valiokunta korostaa, ihmisoikeusperusteisuuden täytyy näkyä kaikessa yhteistyössä ja rahoituksessa ja myös tässä yritysvetoisessa. Haluaisinkin kysyä ministerin kommentteja (Puhemies koputtaa) tähän Hondurasin keissiin, missä Finnfund on ollut rahoittamassa.

14.22 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä pari sanaa verotuksesta, vaikka siitä eilen keskusteltiin. On aivan selvää, että kehitysmaiden taloudet ovat huomattavasti teollisuusmaita riippuvaisempia yritysverotuksesta ja siten kansainvälinen yritysten verovälttely ja voittojen siirto alhaisen tai nollaverotuksen maihin murentavat mahdollisuudet kehitysmaiden oman julkisen rahoituksen lisäämiseen. Tästä on paljon tutkimustietoa. Esimerkiksi Saharan eteläpuolisen Afrikan maat saivat vuonna 2014 kehitysapua 40 miljardia dollaria ja samana vuonna näistä maista lähti laittomina rahavirtoina veroparatiiseihin, kuten Hollantiin tai UK:hon, 60—100 miljardia dollaria rahaa. Eli vielä haluaisin ministeriltä kysyä, teemmekö riittävästi ja tarpeeksi todellakin, että saamme nämä pääomapaot ja aggressiivisen verosuunnittelun, verovälttelyn ku-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

riin. Se on kehitysmaiden ja myös meidän länsimaiden kannalta tietysti erittäin olennainen asia.

14.24 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä selonteko Suomen kehityspolitiikasta on ihan kaunista luettavaa. Suomi edistää yhdenvertaisuutta, kehitysmaiden edellytyksiä kehittää talouttaan ja tukee kehitystä aloilla, joilla Suomessa on erityisosaamista. Suomi edistää, kehittää, laajentaa, syventää, tukee — ihan kauniita sanoja, hyvä näin.

Mutta kysymys kuuluu, ja tämä kysymys esitettiin useasti myöskin valiokuntakäsittelyssä: miten Suomi pystyy saavuttamaan nämä asetetut tavoitteet käytettävissä olevilla rahoilla? Ennen kuin edellisistä leikkauksista on edes toivuttu, on hallitus ensimmäisen tilaisuuden tultua leikkaamassa entistä enemmän määrärahoista, nyt 25 miljoonaa euroa. Suomi on pitkään ollut arvostettu toimija niin YK:ssa kuin yleisestikin kehitysyhteistyön saralla. Olemme tavoitelleet ja saaneet ehdokkaita läpi eri YK-eliimiin, mutta nyt valitettavasti leikkaukset ovat pakostakin muuttamassa Suomen asemaa kansainvälisellä areenalla. Toivon, että hallitus hyvinkin tarkkaan seuraa, miten nämä leikkaukset vaikuttavat, ja kysyy itseltään, itse asiassa kysyy itseltään, onko meillä varaa leikata näin paljon kehitysyhteistyörahoista.

14.25 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteko on toki hyvä. Se sisältää paljon kauniita ja ihan oikeita tavoitteita, eivätkä ne ole kovin uusia. Jatkuvuus on myöskin kehitysyhteistyössä vallitsevaa, ja hyvä niin. Mutta se, mikä nyt on todellakin surullista ja mihinkä on kiinnitetty huomiota — valiokuntakin mietinnössään — on se, että kaikelta tältä puuttuu suuressa määrin uskottavuus. Jopa tulee kyllä mieleen hurskastelunkin maku silloin, kun samanaikaisesti leikataan 40 prosenttia niistä resursseista, joilla kaikkea tätä hyvää pitäisi saada aikaiseksi.

Se, mikä selonteossa on ehkä uutta, on erityisesti painottaminen Finnfundin toimintaan: peräti 100 miljoonalla lisätään. Hallintoneuvoston puheenjohtajana minulla on täysi luottamus siihen, että Finnfund käyttää näitä varoja erittäin hyviin tarkoituksiin, mutta siitä ei pääse mihinkään, että kun tämä tapahtuu näiden muiden leikkausten kanssa samanaikaisesti, niin kyllä se synnyttää kysymyksiä, jopa katkeruutta, kansalaisjärjestöissä (Puhemies koputtaa) ja niissä YK-järjestöissä, joista me samanaikaisesti leikkaamme huomattavasti voimavaroja. Myöskin ilmastomuutoksen (Puhemies: Nyt on jo aika kyllä reilusti ylitetty!) vaikutus jää tällöin huomaamatta.

14.26 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainvaliokuntahan teki tässä kuussa tarkastusmatkan kehitysyhteistyökohteisiin Etiopiaan ja Tansaniaan, ja siellä me näimme paljon hyvää, mitä kehitysyhteistyövaroilla saadaan aikaiseksi. Esimerkiksi Tansaniassa on hyvä metsäohjelma, johon suomalaista osaamista viedään metsän istutukseen ja kasvattamiseen sekä jalostamiseen saakka. Siellä oli myös erittäin hyvä ohjelma siitä, kuinka nuorisotyöttömyyteen pureudutaan mobiilisovellusten toimesta, jopa huomattavasti nykyaikaisemmalla tavalla kuin täällä Suomessa. Tuleekin varmaan aika, jolloin sieltä käsin tehdään tänne jonkunäköistä kehitysyhteistyötä, sillä he ovat joissain asioissa paljon pidemmällä kuin me itse olemme.

Mutta mitä tulee näihin määrärahaileikkauksiin, niin olisin kysynyt ministeri Toivakalta sitä, voitaisiinko näitä nyt tarkastella toisesta näkökulmasta siten, että säästettäisiin näiden

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

suomalaisten kehitysyhteistyöjärjestöjen toimintamahdollisuuksia siten, että niiltä ei enää jatkossa leikattaisi nyt tässä tulevassa kierroksessa. Nimittäin on kohtuutonta, että suomalaiset kehitysyhteistyöjärjestöt (Puhemies koputtaa) joutuvat sen leikkauksen kohteeksi niinkin suuressa määrin kuin tähän saakka on käynyt.

14.27 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen kehityspoliitiikan tavoitteena on tukea kehitysmaiden pyrkimyksiä köyhyyden ja eriarvoisuuden poistamiseksi ja kestäväen kehityksen edistämiseksi. Suomi on viime vuodet rahoittanut yleistuen kautta YK:n palestiinalaispakolaisjärjestöä UNRWA:ta 4,5 miljoonalla eurolla vuosittain. UNRWA:ta on usean eri tahon kautta syytetty siitä, että sen ylläpitämissä kouluissa on oppilaille välitetty Israelin vastaista propagandaa, jossa jopa yllytetään väkivaltaan. Kouluissa on muun muassa ylistetty itsemurhaiskujen tekijöitä ja heistä on tehty esikuvia pienille lapsille. Suomen rahoittamissa kouluissa ei saisi harjoittaa vihakasvatusta, oppimateriaalin tulisi olla neutraalia ja koulujen kiinteistöjä ei saisi käyttää sotilaallisiin tarkoituksiin. Kysynkin, aikooko hallitus asettaa ehtoja rahoituksen jatkamiselle.

14.28 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Selonteko on hyvä ensimmäinen askel pitkäjänteiseen arviointiin, ja kuten valiokunta on todennut, sitä on jatkettava. Toinen mahdollisuus pitkäjänteisen työn tekemiseen on laki, joka on käytössä jo joissakin muissa Pohjoismaissa, ja tämä on yksi esitys, mihin muun muassa kehityspoliittinen toimikunta on ottanut kantaa ja halunnut sen selvitettäväksi. Kysyisinkin ministeriltä, missä vaiheessa tämä on meneillään.

Agenda 2030, äärimmäinen köyhyys ja naisten ja tyttöjen asema... Mutta tässä omassa maassamme ehkä läpileikkaavuus tässä sukupuolten välisessä tasa-arvossa voisi olla hie- man paremmallakin tasolla: jos rahaa on suunnattu nyt vaikkapa Finnfundille, niin mikä on Finnfundin tasa-arvonäkemyks, ja miten sitä arvioidaan hankkeitten osalta, jos me ajat- lemme oikeasti, että kaikessa työssä tämä tyttöjen ja naisten asema on meidän ykkösjuttu- ja?

Pakolaisuuden juurisyyt ovat kyllä varteenotettava ja huomioitava kysymys, sillä me tiedämme, kuinka paljon enemmän niin inhimillisesti kuin taloudellisesti on se, että ihmis- set joutuvat kuuleman mukaan (Puhemies koputtaa) noin 17 vuotta olemaan pakolaislei- reillä, kun joutuvat lähtemään omista kodeistaan.

14.30 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pidän äärettö- män positiivisena, että valiokunta painottaa tässä selonteossa pakolaisuuden ja muuttoliik- keen huomioimista. Toisin kuin oppositio täällä hivenen antaa ymmärtää, se muuttoliike ei vaimene pelkällä kehityspoliittisella rahankäytöllä, vaan kuten valiokuntakin toteaa, rau- hanvälitys ja konfliktien ehkäisy ovat kustannustehokkaita ja tärkeitä tapoja toteuttaa näitä tavoitteita. On tietysti äärettömän valitettavaa, että nyt tässä tiukassa taloudellisessa tilan- teessa resursseja on jouduttu leikkaamaan, mutta aivan kuten edustaja Sarkkinenkin totesi omassa puheenvuorossaan, nyt on tärkeää vain käyttää ne resurssit kustannustehokkaasti ja painokkaammin ja kohdentaa ne sinne, missä niillä on eniten vaikuttavuutta. Olisinkin tie- dustellut ministeriltä, (Puhemies koputtaa) millä tavalla tämä aiotaan toteuttaa tulevaisuu- dessa.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

14.30 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minä yhdyn niihin ihmetyksiin, miten tässä selonteossa asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa, kun varsinaisen kehitysyhteistyön taso on tänä vuonna leikattu lähes puoleen eli 485 miljoonaan euroon. Hallitus tahtoo auttaa ihmisiä heidän kotimaissaan, ja samalla se estää tämän tavoitteen toteutumisen viemällä yhdeltä toimivalta työväläneeltä rahoituspohjan täysin pois. Tässä on selvä arvovalinta. Suomi siirtyy pois pohjoismaisesta viitekehyksestä.

Tahtoisin kysyä myös ministeriltä: Sen sijaan, että hallitus käyttää löysiä puheita 0,7 prosentin tavoitteesta, sen tulisi rehellisyyden nimissä tehdä konkreettinen suunnitelma ja aikataulu siitä, miten se aikoo saavuttaa tuon tavoitteen. Aiotteko te tehdä tällaisen suunnitelman? (Mika Niikko: Sitten kun löytyy öljyä, niin me tehdään!)

14.31 Tiina Elovaara ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kiinnittää huomiomme maailman nuoriin sukupolviin. Lähes puolet maailman väestöstä on alle 25-vuotiaita, ja 1,2 miljardia heistä asuu kehitysmaissa. Syyria on menettämässä kokonaisen sukupolven. Nuoret sukupolvet määrittelevät sen, mihin suuntaan maailma menee. Nuorten radikalisoituminen on siis yksi suurimmista uhkakuvista, joita meillä on. Toivoisin, että tästä aiheesta, radikalisoitumisesta ja sen ehkäisystä, keskusteltaisiin meilläkin enemmän.

14.32 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osallistuin huhtikuussa valtiovarainvaliokunnan matkalle Etiopiaan ja sain siellä hämmästykseni tietää, että Addis Abeban keskustassa sijaitseva viisitähtinen Radisson Blu -hotelli oli saanut rahoitusta Finnfundilta tällaisen kansainvälisen rahaston kautta. Kun nyt Finnfundin rahoitusta kertaheitolla on lisätty enemmän kuin rahasto itse pyysi, on hyvin mahdollista, että Finnfund kasvattaa osuuksiaan tällaisissa kansainvälisissä pääomarahastoissa, joita on erityisesti Afrikassa hyvin paljon. Monet näistä rahastoista ovat rekisteröityneitä veroparatiiseihin, ja näiden rahastojen rahoitettavien hankkeiden joukosta löytyy muun muassa yksityiskouluja ja hotelleja.

Haluaisin kysyä ministeriltä: Miten tämänkaltaiset hankkeet kytkeytyvät Suomen kehityspoliittisiin tavoitteisiin? Onko tämä sitä vaikuttavuutta, mitä kehityspolitiikalla halutaan? Miten hallitus aikoo edistää läpinäkyvyyttä ja yritysvastuuta myös Finnfundin toiminnassa?

14.33 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tavattoman hyvä, että tässä keskustelussa nostetaan erilaisia näkökulmia esille, ja on esimerkiksi äärimmäisen tärkeää puuttua tähän verovälttelyn tematiikkaan, joka eilenkin oli salissa keskustelussa. Nämä niin sanotut Panama-paperit ovat nostaneet veroparatiisit ja yleisemmin verovälttelyn ison keskustelun kohteeksi, ja hyvä niin. Nyt olisin vielä halunnut varmistaa ministeri Toivakalta, että kun viime kaudella hyväksyttiin ensimmäinen hallituksen kansainvälisen veronkierron vastainen toimintaohjelma, niin aikooahan hallitus nyt päivittää tätä ohjelmaa ja tuoda sen myös jollakin tavalla eduskunnan käsiteltäväksi.

Vielä, puhemies, haluan kyllä kysyä: Kun nämä kehitysyhteistyön lisäleikkaukset tulivat julkisuuteen, niin olemme saaneet nyt lukea, että kehitysyhteistyöstä on leikattu suhteellisesti jo enemmän kuin miltään muulta politiikan alalta. Onko tämä kestävää ja perusteltua, ministeri Toivakka?

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

14.34 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että meillä riittää rahoja siihen, että naisten asemaa parannetaan globaalisti koko maailmassa, naisten ja lasten asemaa. Se on täysin selvä asia.

Mutta, arvoisa ministeri, tässä tuli äsken esille tämä rahojen kohdentuminen. Kuinka tarkkaan meillä itse asiassa katsotaan se, mihinkä ne rahat kohdentuvat ja mihinkä niitä rahoja käytetään? Se olisi äärimmäisen tärkeää.

Henkilökohtaisesti tiedän tapauksen Sri Lankassa, jossa kolmisenkymmentä vuotta sitten perustettiin orpokoti, ja me olemme rahoittaneet sitä ja niiden tietojen mukaan, joita minulla tällä hetkellä on, rahoitamme edelleenkin. Asia on vain niin, että nuorin lapsi on tällä hetkellä jo yli 30-vuotias. Rahat varmasti riittäisivät paljon pitempään, jos tarkkaan katsottaisiin se, minne ne kohdentuvat ja miten niitä siellä määränpäässä käytetään, ettei sitten kävisi niin, että me autamme vain sitä paikallista korruptiota, koska se on kai se asia, mikä meidän on pakko myöntää, että näin on. Mutta meidän täytyy katsoa tarkkaan, mihin rahat menevät, että ne menevät oikeisiin paikkoihin.

14.36 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eilen tosiaan käytiin verovälttelystä tärkeä keskustelu, ja siinä yhteydessä tuli esille myös se, miten kohtalokasta kehitysmailla veroparatiisitalous on. Tosiasia on se, että köyhimmistä maista valuu vuosittain verottamatonta pääomaa 800 miljardin edestä köyhästä etelästä vauraampaan pohjoiseen. Tämä summa vastaa yhdeksänkertaisesti kehitysavun kokonaismäärää, mikä on aika kuvaavaa ja tuo esille tämän ongelman vakavuuden.

Suomessa veroparatiisitaloutta ovat tutkineet muun muassa kansalaisjärjestöt Finnwatch ja Kepa, ja niiden rahoitusta hallitus on leikannut merkittävästi näiden kehitysyhteistyömäärärahaleikkausten yhteydessä. Pääministeri Sipilä on lupailut, että hallitus voisi tämän kevään aikana tarkastella uudestaan niitä määrärahoja, joita hallitus käyttää harmaan talouden ja verovälttelyn kuriin laittamiseen. Olisin kysynyt: voisiko tässä yhteydessä tarkastella myös Finnwatchin ja Kepan määrärahoja, koska ne käyvät tärkeää taistelua tätä veroparatiisitaloutta vastaan omalla tavallaan?

14.37 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä selonteko on todellakin monella tapaa juuri nyt ajankohtainen. YK:n Agenda 2030 -tavoitteet, Pariisin ilmastopöytäkirja ja tietenkin tämä akuutti pakolaiskriisi ovat kaikki isoja asioita, joihin tämä selonteko hyvin keskeisesti liittyy. Onkin tärkeää muistaa, että kehityspolitiikka ei saa olla irrallaan muusta politiikasta, vaan se on osa ei ainoastaan ulkopolitiikkaa vaan kaikkea politiikkaa ja päätöksentekoa, mitä me täällä teemme. Selonteossakin mainitaan, että vuoropuhelua ja tiedonsaantia vahvistetaan. Osaltaan tämä selonteko sitä jo tekee, se tukee avoimuutta ja ennakkointia, mutta kysyisin vielä ministeriltä: millä tavalla toimeenpanossa tätä vuoropuhelua ja tiedonsaantia on tarkoitus edistää?

14.38 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suren erityisesti sitä, että nimenomaan näitten kansalaisjärjestöjen, jotka tekevät hyvää ruohonjuuritöitä, toimintaedellytykset ovat niin dramaattisesti heikentyneet nyt näiden hallituksen leikkausten vuoksi. Tähänhän myös valiokunta tässä mietinnössään kiinnittää huomiota ja moittii sitä, että näin merkittävät muutokset olisi pitänyt toteuttaa vähitellen, jotta hankkeita ei olisi jouduttu ajamaan alas sillä tavalla hallitsemattomasti, niin kuin nyt on tehty. Valitettavasti nämä leikkaukset ja vähennykset kohdistuvat juuri niille tärkeille sektoreille,

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

joita täällä on painotettu: tyttöjen ja naisten kehityksen ja aseman parantamiseen, terveydenhuoltoon, koulutukseen, juuri niihin, joissa kansalaisjärjestöillä on se hyvä ruohonjuuriote.

14.39 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse toteaisin, että kehitysyhteistyörahoilla ei rauhaa pysty edistämään eikä terrorismia estämään, ja se on hyvä muistaa. Vaaliteemoissa perussuomalaiset toivat esille myös sen, että kehitysyhteistyörahat ovat myös sellaisia, joista voidaan joutua leikkaamaan. Täällä on kerrottu, että kaikkia asioita ei ole tuotu esille vaaliteemoissa — tämä on tuotu ainakin meidän puolestamme.

Sitten olisin kysynyt sitä asiaa, tekevätkö kehitysyhteistyöministeriö ja elinkeinoministeriö yhteistyötä (Välihuutoja) hankkeissa, joissa... — Yritän huutaa kovempaa, kun edustaja Harakka ei anna muiden puhua, vai kukapa sieltä huutelikaan. — Niin, teettekö yhteistyötä siinä mielessä, että nyt olisi muun muassa Afrikassa paljon erilaisia cleantech-hankkeita, jotka eivät vaatisi niinkään valtion rahaa vaan nimenomaan sitä tukea? Siellä olisi todella paljon kysyntää tällaiselle. Ollaanko tekemässä yhteistyötä esimerkiksi Team Finlandin ympäristössä?

14.40 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota myös tähän resurssien leikkaamiseen ja siihen tavallaan pitkäjänteiseen työhön, johon Suomi on sitoutunut. Erityisesti kun Suomi on aina korostanut sitä, että naisten asemaa pitää vahvistaa, seksuaaliterveys on otettava agendalle, tyttöjen asemaa on vahvistettava, niin kun tavallaan nyt nämä resurssien leikkaukset kohdistuvat järjestöihin, jotka tekevät tätä työtä, niin se iskee aika kovalla tavalla poskelle. WHO:n ja YK:n hiv- ja aids-järjestön määrärahat leikataan kokonaan, eli UM ei myönnä näille enää jatkossa rahaa. Me tiedämme, että ehkäisyvalistus, turvallinen abortti ovat ihan keskeisiä asioita maailman tyttöjen ja nuorten naisten seksuaaliterveyden ja terveyden osalta.

Suomi oli mukana hyvin vahvasti aikanaan silloin, kun 95 Pekingissä hyväksyttiin naisten asemaa koskeva toimintaohjelma YK:lle, ja siellä seksuaaliterveys saatiin ensimmäisen kerran. Olin tuossa kokouksessa mukana sitä tekemässä, ja todella Suomea arvostettiin. (Puhemies koputtaa) Onko nyt käyty tätä painopistekeskustelua avoimesti: mihin suunnataan nämä resurssit?

14.41 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On oikein, että keskustelemme täällä kehityspoliittisesta selonteosta kriittisesti ja rakentavasti, ja on tärkeää, että me monissa puheenvuoroissamme otamme erityisesti naisten ja tyttöjen aseman huomioon ja haluamme sitä olla edistämässä. Sen takia tuntuukin kohtuuttomalta, että kansalaisjärjestöjen leikkaukset kohdistuvat juuri sinne, missä eniten pystytään tuomaan tätä työtä eteenpäin.

Mutta en voi olla kiittämättä edustajia Paloniemi ja Andersson, jotka nostivat verovälttelyn ja sitten Finnfundin toiminnan, tiettyjä osia siitä, että onko kaikki niin kuin pitäisi. Erityisesti pitää huomioda se, mitä edustaja Haavisto toi esille: koulutuksen osalta siellä olevien nuorten miesten koulutuksen taso on yksi ehkä parhaiten menestyviä tarinoita, jos me jatkossa pystymme saamaan koulutuksen tasoa niitten nuorten miesten osalle, jotta me voimme kytkeä heidät sinne omaan maahansa tuottamaan hyvinvointia, (Puhemies koputtaa) etteivät he lähde pakolaisiksi, jolloin heistä voisi sitä kautta tulla meille se uhka, mitä me Euroopassa pelkäämme.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

14.43 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kommentoida edustaja Haataisen puheenvuoroa. Seksuaaliterveyden ja tyttöjen ja naisten oikeuksien edistäminen on tärkeää, mutta olen kyllä eri mieltä tämän turvallisen abortin edistämisen asemasta kehitysyhteistyössä. Abortti ei ole koskaan turvallinen sille lapselle, johon se kohdistuu. (Välihuutoja) Ja elämän lopettaminen, myöskään syntymättömän lapsen kohdalla, ei ole mielestäni ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia edistävää ja kunnioittavaa kehitystyötä.

14.43 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Räsäselle vastauksena: Olen kiertänyt lukuisissa kehitysmaissa ja kuullut siellä tarinoita. Muun muassa Meksikossa 13-vuotias tyttö raiskattu — aborttia ei tullut. Onko se oikein? On olemassa turvallinen abortti yhdistettynä seksuaaliterveyskasvatukseen, ehkäisyvälineiden saatavuuteen. Tämä on Suomen linja ollut, meillä on saatu abortit laskuun, ja niihin tarvitsee hyvin harvoin turvautua. Mutta kehitysmaissa kuolee päivittäin naisia siitä syystä, että turvallinen abortti ei ole mahdollinen. Ja siitä syystä tämä asia on kyllä todella keskeinen ja tärkeä kysymys.

14.44 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naisten ja tyttöjen seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat erittäin tärkeä ihmisoikeuskysymys myös kehitysmaissa. Ja yhdyn kyllä siihen ulkoasiainvaliokunnan huoleen siitä, että tässä selonteossa ei ole riittävästi tätä asiaa ja sen tärkeyttä huomioitu. Sen pitäisi olla läpileikkaavana teemana kaikessa kehityspolitiikassamme ja rahoituksessa, myös kriisialueilla. Tarve seksuaaliterveydelle ja perhesuunnittelulle ei katoa, eivätkä raskaudet katoa myöskään kriiseissä tai pakolaisena ollessa. Yksi viidesosa lisääntymisikäisistä tytöistä ja naisista on raskaana kriisialueilla. Yli puolet äitiys- ja alle viisivuotiaiden kuolemista tapahtuu kriisialueilla. Seitsemän kymmenestä naisesta altistuu väkivallalle kriisialueilla.

Kysynkin ministeriltä: miten Suomi ottaa huomioon seksuaali- ja lisääntymisterveysasiat kriisialueilla, ja miten se näkyy meidän humanitäärisessä avussamme?

14.45 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minun täytyy tähän asiaan myös nyt kommentoida, kun ajatellaan, kuinka paljon näitten raiskausten lisäksi on lapsiavioliittoja kehitysmaissa: valtava määrä 11—13-vuotiaita tyttöjä, toistuvia raskauksia — siis se on järkyttävää, että näissä synnytyksissä kuolee ja vammautuu runsaasti näitä nuoria tyttöjä. Että kyllä minun mielestäni näissä tapauksissa nyt se abortti monissa tapauksissa voisi pelastaa lapsen hengen. (Päivi Räsänen: Mutta ei sitä abortoidun lapsen henkeä!)

14.46 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta kuunteli tänä keväänä pitkään eri asiantuntijoita tästä abortti-asiasta, kun käytiin keskustelua siitä, tulisiko meidän sallia lainsäädännössä oikeus ammatihenkilöstölle kieltäytyä abortissa avustamisesta, ja siinä yhteydessä kävi hyvin selkeästi ilmi se, että jos abortista tehdään ikään kuin laitton, se ei vähennä aborttien määrää sinänsä, mutta sen se tekee, että laittomat, väärin tehdyt abortit lisääntyvät (Mika Niikko: Ai Suomessa?) ja niiden yhteydessä aiheutetaan pysyviä vammoja ja myöskin kuolemantuottamuksia paitsi lapselle myöskin äidille. Lisäksi eriarvoisuus lisääntyy, koska silloin ne ih-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

miset, joilla on varaa ja mahdollisuus matkustaa maahan tai paikkaan, jossa laillisen abortin saa, tekevät sen, mutta sitten taas varattomat eivät voi sitä tehdä. (Puhemies koputtaa)

Mitään asiallisia perusteita tälle ehdotukselle, jonka edustaja Räsänen toi, ei ole olemassa.

14.47 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos me keskitymme pelkästään keskustelemaan siitä, onko abortti laillinen vai ei, niin me suljemme silmät tältä isolta kokonaisuudelta. Meidän pitää aidosti puhua lisääntymis- ja seksuaaliterveydestä kokonaisuutena, juuri niin kuin edustaja Tuula Haatainen tuossa aiemmin totesi. Kehityksmaissa on valtavan paljon raiskauksia, ei-toivottuja raskauksia, ei-toivottuja pakkoavioliittoja. Synnyttäneiden keski-ikä on hyvin alhainen. Kuukausi sitten olin Sambiassa ja tapasin ikäiseni naisen, jolla oli jo lapsenlapsenlapsia, ja se kertoo siitä, että jos synnyttäneiden keski-ikä on siinä 15:n molemmin puolin, niin ennuste ei ole hyvä. Sen lisäksi haluan sanoa, että kehityksmaissa tapahtuu valtavan paljon ennenaikaisia synnytyksiä, ja te, edustaja Räsänen, alan asiantuntijana tiedätte sen, mitkä mahdollisuudet on kilon painoisella lapsella pärjätä elämässään kehityksmaassa.

14.48 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedän, että kysymys raskaudenkeskeytyksestä on jakava ja se on herkkä asia, eikä se ole lainkaan se keskeisin kysymys edes silloin, kun puhumme kehitysyhteistyöstä. Mielestäni tyttöjen ja naisten asemaa samoin kuin synnytysten turvallisuutta tulee edistää ihan normaalin terveydenhuollon, ehkäisyvälineiden saatavuuden, myös sen mahdollistamiseksi, että lapsi voidaan antaa adoptoitavaksi silloin, kun vanhemmat eivät itse kykene häntä pitämään. Halusin kommentoida sitä, että syntymättömän lapsen kannalta abortti ei ole koskaan turvallinen. Täytyy muistaa, että siinä on kysymys ihmiselämän lopettamisesta. Se on se abortin syvin eettinen ongelma, ja sen vuoksi mielestäni, kun puhutaan kehitysyhteistyöstä, silloin sen ei tulisi olla mikään painopiste, että abortteja edistetään.

Puhemies Maria Lohela: Sitten puheenvuoro ministeri Toivakalle, 5 minuuttia. Pyydän tänne puhujakorokkeelle, kiitos.

14.49 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka: Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Kiitän tästä vilkkaasta keskustelusta. Kiitän myös valiokuntia erittäin hyvästä työstä: sekä työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa, ympäristövaliokuntaa että myös ulkoasiainvaliokuntaa yksimielisestä mietinnöstä ja niistä näkökulmista, joita on nostettu tähän selontekoon liittyen. Kiitän myös siitä, että on kuultu laajasti suomalaisia asiantuntijoita eri aloilta, ja se antaa tietysti painoarvoa myös tälle mietinnölle.

Pidän myöskin tervetulleena sitä UaV:n näkemystä, että selonteossa ajattelu on siirtynyt avun antamisesta globaalien haasteiden yhteiseen ratkomiseen. Se on nimenomaan semmoinen kantava ajatus tässä selonteossa, että globaalit haasteet ovat meille yhteisiä ja meidän on ratkottava entistä enemmän niitä erilaisten toimijoiden kanssa yhteistyössä.

Sen lisäksi me olemme asettaneet — kuten tässä keskustelussakin on käynyt hyvin ilmi — kehitysyhteistyölle selkeitä painopisteitä, ja on hyvin tärkeätä, että näitä edistetään laajalti, se ei ole ainoastaan kehityspoliittisten toimijoiden työtä. Esimerkiksi ulkopoliitiikalla me vaikutamme paljon naisten ja tyttöjen oikeuksiin kansainvälisten normien ja sitoumusten puolustamisessa, EU:n kauppapolitiikalla vahvistetaan kehitysmaiden talouksia ja toi-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

saalta tällainen kansainvälinen yritysvastuu, lisääntyvä trade and aid -ajattelu, vahvistaa juuri yritysten vastuullista toimintaa ja verotuksen pelisääntöjen kehittämistä, joka muuten on Suomen yksi tärkeä painopiste, mihin täälläkin kiinnitettiin huomiota.

Sitten toiseksi minä haluaisin tästä valiokunnan mietinnöstä nostaa sen, että painopistevalintoja pidettiin oikeina, ja siitä minä olen iloinen, koska se antaa erittäin vahvan tuen kaiken kaikkiaan tälle kehityspolitiikalle tulevaisuudessa. Tämä on sitä jatkuvuutta, jota ollaan vuosia kuulutettu kehityspolitiikalle.

Mutta sitten muutama asia, jotka haluaisin näistä painopisteistä nostaa esille ja jotka tässä keskustelussa nousivat vahvasti esille huolena: nämä naisten ja tyttöjen oikeudet ja erityisesti lisääntymis- ja seksuaaliterveys ja niihin liittyvät oikeudet ja se, että ne olisivat tässä selonteossa jääneet vaille huomiota tai liian vähälle huomiolle. Tästä minä olen pahoillani siitä syystä, että tässä on nyt väärinymmärrys. Selkeästi selonteon sivulla 16, missä meidän ensimmäinen painopiste on esitelty täällä tärkeimpien pallukoiden joukossa, on nimennä se, että naisten ja tyttöjen oikeudet ja asema toteutuvat sillä tavalla, että "edistetään maiden kykyä kunnioittaa, suojata ja edistää naisten ja tyttöjen oikeuksia" ja ylipäänsä naisten oikeuksia tehdä heitä itseään koskevia päätöksiä, ja että heihin kohdistuvaa väkivaltaa ja hyväksikäyttöä vähennetään. Eli on ollut tarkoitus ainakin tässä selonteossa nostaa tämä hyvin korkealle. Ja kerron myös sen, että teen tätä työtä itse hyvin voimakkaasti kansainvälisillä areenoilla, kuten tiedän aiemminkin täällä vahvasti kansanedustajien ja ministereiden tehneen, ja Suomi on tässä asiassa tunnettu. Meitä pyydetään nimennä puhumaan tämäntyyppisiin tilaisuuksiin. Lisäksi YK:n väestörahoisto UNFPA on yksi meidän tärkeimpiä YK:n kumppaniorganisaatioita, ja täälläkin hetkellä, vaikka olemme joutuneet rahoitusta vähentämään, olemme kymmenenneksi suurin rahoittaja UNFPA:n työssä. Eli siinä mielessä haluaisin kertoa tämän, että tämä on korkealla, samoin kuin UN Womenin toiminta, joka omalla tavallaan myös tukee tämäntyyppisiä naisten oikeuksia, vaikka se ei suoranaisesti ole heidän ensimmäinen kohteensa, mutta kaikki naisten oikeuksien hyväksi tehtävä työ tukee myös varmasti tätä seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämistä.

Sitten minä nostaisin oikeastaan esille sen, mikä nousi tässä muutamissa puheenvuoroissa: tämän EU:n työn merkityksen. Minä itse näen, että tämä on ihan hyvä huomio. Tämä ei varmasti ole noussut tässä riittävän hyvin esille, ja se on edelleen sellainen kanava tehdä vahvasti kehitysyhteistyötä EU-jäsenmaiden kesken, jossa meillä on parannettavaa. Lisää joustavuutta, esimerkiksi tällaisen pakolaiskriisin tullen, pystytään varmasti tässä rahoituksessa tekemään, jos siihen halua on. Sitten huomaan, että jo EU-tasolla kauppa- ja kehitysyhteistyö on lisääntynyt koko ajan, ja se tuo myös lisäarvoa sille, koska sillä pystytään näitä kehitysmaiden tavoitteita, että työpaikkoja syntyisi lisää, vahvemmin myös EU:n keinoin lisäämään.

Mutta sitten tässä nousi muutamia asioita, jotka haluaisin vielä erikseen nostaa, jos puhemies sallii, eli nämä leikkaukset, jotka me joudumme vielä näiden valitettavan suurien leikkauksien lisäksi tekemään — kehysriihessä päätetyt 25 miljoonan euron lisäleikkaukset. Minä sanon ihan suoraan, että minä olen todella pahoillani näistä. Tämä päätös oli hyvin valitettava.

Mutta se, mitä haluan tässä yhteydessä sanoa, on, että tämä uusi leikkaus ei tarkoita kehitysyhteistyövarojen laskua nykytason alle. Tämä kehitys on ollut lievästi nouseva jo suunnitelmissa tuleville vuosille. Nyt tämä nousu pikkasen loivenee, mutta edelleen tämä taso tulee olemaan tulevien vuosien aikana korkeammalla kuin tänä vuonna. Nyt sen kes-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

kiarvo on noin 0,39 prosenttia meidän bkt:stä, ja se hieman nousee tulevina vuosina. Mutta 0,7:n tavoite on tietenkin edelleen tavoitteena. Se on kaukana, mutta sen eteen toki teemme työtä, että saamme kehitysyhteistyörahoitusta sitä kohti. (Puhemies koputtaa)

Mutta sen haluan myös sanoa, että nämä uudet leikkaukset kohdistuvat vasta vuosille 2018, (Puhemies koputtaa) niin että ne eivät ole nyt mistään suunnitellusta pois, vaan me ehdimme rauhassa ulkoministeriössä valmistelemaan nämä rahoituspäätökset ja sitä kautta sitten tämän toteamaan.

Mutta jos vielä saan sanoa, mitä itse pidän tässä leikkauksiin liittyen tärkeänä: se ei vaikuta meidän humanitäärisen rahoitukseen, ja toinen, jota haluan suojella tässäkin yhteydessä, ja tässä yhteydessä erityisesti, on suomalaiset kansalaisjärjestöt.

Mutta sitten, jos saan seuraavassa puheenvuorossa, vastaan loppuihin kysymyksiin.

Puhemies Maria Lohela: Kysymyksiä on varmaan vielä tulossa lisääkin. Keskustelu jatkuu.

14.56 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On vähän sellainen olo, että kauas pilvet karkaavat näiden kehitysyhteistyöleikkausten kanssa. Mutta mielestäni oli hyvä, että ministeri korosti tätä seksuaaliterveyspuolta, koska se on kuitenkin väestöpolitiikassa sekä tyttöjen ja naisten oikeuksien ja terveyden ja hengissä selviämisen kannalta erittäin tärkeä asia. Muistuttaisin, että sitä eivät tee yritykset, sitä tekevät nimenomaan YK-järjestöt ja kansalaisjärjestöt. Se ei toimi sillä tavalla, että me ajatellaan, että se hoituisi kaupallisilla markkinoilla.

Haluaisin nostaa esiin toisen asian, joka mielestäni on merkittävä. Näissä kehitysyhteistyöleikkauksissa vietiin YK:n ympäristöohjelman rahat ensin pois kokonaan, ja sitten onneksi hallitus peruutti ja sinne jäi pieni siemenraha. Mutta esimerkiksi työelämä- ja tasa-arvovaliokunta tapasi ympäristöohjelman johtoa, ja kyllä siellä oltiin hyvin pahoillaan näistä leikkauksista. Siellä oli epäily siitä, ovatko he tehneet jotain hyvin radikaalisti väärin, kun Suomi vetää näin merkittävästi rahoituksensa pois, ja sanoivat, että he kyllä ymmärtävät sen, että maat säästävät eri olosuhteissa, mutta näin radikaalit ratkaisut ovat nimenomaan Suomen kannalta vaikeasti ymmärrettäviä, (Puhemies koputtaa) koska me olemme vihreän teknologian maa ja me maana, jos kuka, hyödynemme siitä, että YK:ssa on ympäristöohjelma. Se liittyy myös maahantulovirtoihin.

14.57 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Nyt kyllä joudun olemaan edustaja Filatovin kanssa vähän vastakkaista mieltä, koska minun näkemykseni mukaisesti Finnfundin kautta voitaneen katalysoida sellaisiakin hankkeita, jotka edistävät tyttöjen ja naisten asemaa kehitysmaissa, näin nähdäkseni. Finnfundin pääomahan ei sinänsä kulu, vaan se itse asiassa kasvaa. Sinne on annettu aikanaan yhteensä 165 miljoonaa ja siitä pääosa viimeisen 8 vuoden aikana. On tehty 400 sijoituspäätöstä eli hanketta. Pääoma on kasvanut 250 miljoonaan, lainanoton avulla sijoitukset ovat tällä hetkellä 320 miljoonaa. Koko laaja salkku on noin 600 miljoonaa, ja tällä hetkellä on odottamassa sijoituspäätöksiä 300 miljoonaa — toivottavasti nämä päätökset ovat sellaisia, millä edistetään koulutusta, tyttöjen ja naisten asemaa sekä jätteitten käsittelyä, biojalostusta ja metsähankkeita kehitysmaissa.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

14.59 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulen, että edustaja Vähämäki unohti yhden asian minun puheenvuorostani elikkä seksuaaliterveyden ja tyttöjen ja naisten oikeudet. En ollenkaan epäile, etteikö yritysten kautta voida sinänsä edistää tasa-arvoa ja tyttöjen ja naisten oikeuksiakin vaikkapa työllisyyspolitiikan kautta, jos siellä priorisoidaan naisten työllisyyttä. Mutta sen sijaan on vaikea nähdä, että yritykset hoitaisivat esimerkiksi seksuaalineuvontaa tai synnytyksiä tai muita, joilla ikään kuin naisille ja tytöille tulee pääsy seksuaaliterveyden piiriin. Tämä on kyllä perinteisesti ollut hyvin tiukasti joko maiden itsensä, niiden sosiaalipolitiikan ja terveystalouden, siihen liitettyjen järjestöjen tai YK-järjestöjen hanskassa. Yhtään yritystä en ole vielä tavannut näissä töissä, vaikka aika monia hankkeita olenkin kiertänyt.

14.59 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa siirtää painopistettä avustamisesta globaalien haasteiden ratkaisuun. Se on ihan hyvä, mutta sen kanssa on kyllä ristiriidassa, mitenkö sitten toimitaan ilmastonmuutoksen suhteen. Sehän on suurin paitsi turvallisuus- myöskin kehityskysymys. Ja vaikka parhaassa tapauksessa Pariisin sopimus sellaisenaan saataisiin toteutettua, ilmastonmuutoksen eteneminen aiheuttaa valtavia sopeutumistarpeita ja paineita. Nyt kuitenkin tämä hallitus on purkanut sen edellisessä hallituksessa tehdyn päätöksen, jonka mukaan päästökauppatulot varataan lisäyksenä kehitysyhteistyöhön, ja kun samanaikaisesti on ilmeisesti peruttu myöskin se noin 100 miljoonan panostus ilmatorahastoon, niin tämä minusta on erittäin merkittävä linjaus, joka tarkoittaa sitä, että ilmastonmuutoksen vaikutukset tulevat, jos näitä ei hoideta, merkitsemään ihmisille lisää pakkoa lähteä etsimään elinkelpoisempia olosuhteita, lisää konflikteja, lisää pakolaisia, kaikkia niitä, joita varten meidän pitäisi nyt toimia niin, että tällaisia ongelmia ei syntyisi siinä määrin kuin on nyt jo joka tapauksessa olemassa.

15.01 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Leikkaukset ovat tietysti ikäviä, mutta tasan 25 vuotta sitten Suomi ajautui, tai vähän ennen sitä, syvään lamaan, ja silloin jouduin näitten kehitysyhteistyöleikkausten kanssa tekemisiin. Jouduin käymään neuvotteluja niin suomalaisten järjestöjen kuin muun muassa YK-järjestöjenkin kanssa, ja kyllä siitä selvittiin kertomalla Suomen tilanne. Nyt tilanne on samanlainen, että Suomen talous ei kestä sitä menotasoja, mikä oli viime vaalikaudella. Näin nyt sitten leikataan kaikkialta, valitettavasti myös kehitysyhteistyöstä.

Hyvin rohkaisevaa oli ministerin äskenen toteamus, että kansalaisjärjestöjen ja humanitaarisen avun leikkauksiin ei kuitenkaan mentäisi. Toivon, että niihin palautetaan rahaa enemmän kuin tälle vuodelle on varattu nyt jatkossa. Se olisi tavattoman tärkeää.

Korostan myös vero- ja kauppapolitiikan tärkeää merkitystä kehitysyhteistyössä.

15.02 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi asia, johon on hyvä kiinnittää huomioita, on kuitenkin, kun veronmaksajien varoja käytetään, että niitä pitää käyttää tarkasti ja pitää olla hyvä kontrolli. Täällä edustaja Tolppanen kertoi tarinaa Sri Lankasta. Toivottavasti tarina ei ole tosi, mutta jos on, sinne pitää lähettää tarkastaja ja asia pitää selvittää, jos tällainen urbaani legenda on, että varoja käytetään huonosti.

Samaten, kun edustaja Östman otti esille, että UNRWAssa tehdään terroristikoulutusta tai kouluissa tällaista, omana ministeriaikanani tätä selvitettiin, mentiin katsomaan, pantiin selvitys liikkeelle, saatiin selvitykset, mitä ne videot olivat. Siellä oli väärennettyjä do-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

kumentteja, väärennettyjä uutisia, joita leviää netissä. Näihin pitää tarttua, pitää mennä paikan päälle katsomaan. Me olemme vastuussa siitä, että varat käytetään hyvin.

15.03 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä tosiaankin moni on kiittänyt sitä, että selonteko on tuotu eduskuntaan, ja siitä haluan kiittää myöskin. Kuten, ministeri, sanoitte, nämä painopisteethän ovat sellaisia, mitkä me kaikki voimme täällä hyväksyä. On tosiaankin hyvin tärkeitä, että tämä Agenda 2030 toimii pohjana, vaikka olenkin sitä mieltä, että siitä täytyy käydä ihan oma keskustelunsa myöskin täällä eduskunnassa.

Mutta surullinen tosiasia on valitettavasti se, että näitä resursseja leikataan aivan ennennäkemättömällä tavalla. Se, että kehitysyhteistyömäärärahoja leikataan 43 prosenttia, on valtavan paljon, se on valtavan suuri leikkaus. Tosiaankin Kirkon Ulkomaanapu joutuu pelkästään leikkaamaan tuen noin 500 000 ihmiseltä, ja tässä on paljon tyttöjä ja myöskin naisia, joista olemme tänään keskustelleet ja puhuneet. Valitettavasti nämä suurimmat leikkaukset myöskin kohdistuvat YK-järjestöille, ja en olisi Suomen maineesta aivan niin vakuuttunut kuin ministeri Toivakka äskeisessä puheenvuorossaan. Toivon tosiaankin, että tämä tosiasia muistetaan hyvän selonteon yhteydessä, koska tosiasioiden ei voi muuttaa koulauseiksi.

15.04 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sitä saa, mitä tilaa. Perussuomalaisten vaaliohjelmassa oli, että tässä taloustilanteessa kehitysavusta täytyy leikata — leikattiin. Tosin täytyy sanoa, että niin oli ymmärtääkseni kokoomuksenkin vaaliohjelmassa. Ymmärrys on siitä, että taloustilanne on vaikea, niin kuin edustaja Kankaanniemi aivan oikein sanoi.

Suuressa valiokunnassa me olemme tehneet paljon päätöksiä liittyen muuttoliikkeen, siirtolaiskriisiin. Se on ihmetyttänyt, että sillä rahalla, mitä täällä käytetään, voitaisiin paljon enemmän auttaa siellä lähialueella. Sanon esimerkin: Jordanian Zaatarin pakolaisleirillä maksaa ylläpito 5 euroa vuorokaudessa. Suomessa maksaa vastaanottokeskus 45 euroa. Sinne pitäisi laittaa rahaa, eli tästä meidän kehitysavustamme vain 70 miljoonaa menee tällä hetkellä humanitaariseen kriisiapuun. Siksi kysynkin, arvoisa ministeri, voisimmeko laittaa merkittävästi suuremman osuuden kehitysavusta nimenomaan humanitaariseen kriisiapuun Syyriaan, Irakiin, jotta lievittäisimme tätä muuttopainetta Eurooppaan.

15.05 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä ihan pakko todeta, että taitaa olla tämä perussuomalaisten lupaus lähimainkaan se ainoa, joka on sitten pitänyt, koska kyllä ainakin Keski-Suomessa Siwan kulmalla on ihmetelty kovasti niitä muita lupauksia, joita ei ole kyllä näkynyt lähimaillakaan.

Mutta, puhemies, tähän asiaan, josta edustaja Elo tässä totesi, että pitää humanitaariseen apuun noilla lähtöalueilla kiinnittää huomiota. Tämä pitää paikkansa. Monet näistä lähti-joistä tänne Eurooppaan ovat lähteneet pakon edessä, koska lapset eivät pääse kouluun, ruoka-annoksia pienennetään, terveydenhuolto näillä leireillä pahenee. Siis nämä ovat aivan selviä lähtösyitä näille ihmisille. Jokainen meistä varmasti tekisi näin. Mutta se ei poista sitä, etteikö meidän pidä tehdä pitkäjänteistä työtä, jotta pääsemme näiden juurisyiden hoitoon kiinni. Siinä ihmettelen tätä hallituksen linjaa, että ei voi olla näin, että täällä vaaditaan lisää rahaa ja samaan aikaan tehdään historialliset, valtavat leikkaukset.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

15.06 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä useissa puheenvuoroissa on tuotu esille, on erittäin valitettava tosiseikka se, että näitä kehitysyhteistyömäärärahoja on käytetty myös väärin ja niitä on käytetty väärin erittäin suuressakin mittakaavassa. Esimerkiksi muistan lukeneeni, että Mosambikissa Zambezin alueella oli osallistuttu kehitysyhteistyömäärärahoilla jopa krokotiilien tappamiseen ja puhuttiin sadoista ja sadoista vääristä ja epämääräisistä maksatuksista.

Koska nyt on jouduttu tekemään näitä välttämättömiä valitettavia leikkauksia, on ääretömän tärkeää, että nyt ne käytettävissä olevat resurssit kohdennetaan oikein ja että niillä saavutetaan se maksimaalinen vaikuttavuus siellä alueilla. Olisinkin kysynyt arvoisalta ministeriltä: millä tavalla te pyritte ehkäisemään näitä väärinkäytöksiä, joita kehitysyhteistyömäärärahoihin on kohdistunut?

15.07 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erinomaisen miellyttävä tukea selonteon kaikkia hyviä asioita, ja on erittäin tärkeää, että eduskunta seuraa tarkasti, miten YK:n kestävä kehityksen tavoitteet toteutuvat.

Mutta sitten näihin resursseihin. Kyllä se ikävä kyllä niin on, arvoisa ministeri, että ei mopolla aivan mahdottomia. Te olette leikanneet viime syksynä kehitysyhteistyömäärärahoista jo lähes puolet, erityisesti YK:n jäsenjärjestöiltä, ja nyt te leikkaatte vielä kumuloidusti lähes 75 miljoonaa euroa kolmen vuoden aikana. Miten te voitte perustellusti sanoa, että nämä selonteon hyvät tavoitteet toteutuvat? Miten te voitte sanoa, että näitä hyviä aikeita voidaan viedä eteenpäin? Te sanoitte kovin monta kertaa "mutta" tuossa äskeisessä puheenvuorossanne, kun käsittelitte sitä, miten Suomi saavuttaa tämän 0,7 prosentin tavoitteen. Onko, ministeri Toivakka, niin, että Suomi on edelleen sitoutunut ylipäänsä siihen, että me tavoittelemme tätä 0,7 prosentin bruttokansantuotetavoitetta? Kyllä vai ei?

15.08 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monessa puheenvuorossa on tuotu esiin tämän selonteon ja sen painopisteiden ansiot. Tässä on nimenomaan tällainen eteenpäin katsova mieli, eräänlainen ihanteiden haaksirikko, kun vaikuttavuus on ollut monin paikoin kyseenalaista ja tällainen pessimismi on ollut kehitysyhteistyössä viime aikoina vallalla. Ei se nyt ihan uusi ilmiö ole. Kyllähän Matti Pulkkinen kai jo 80-luvun puolivälissä kaunokirjallisessa teoksessa, Romaanihenkilön kuolemassa, kiinnitti huomiota näihin samoihin kysymyksiin, herätti keskustelua niistä.

Mutta nyt kun tässä on selkeitä painopisteitä, niin kysyn ministeriltä: näettekö, että nämä painopisteet ovat sillä tavoin oikeita ja kestäviä, että jos taloudellinen tilanne paranee, niin näiden painopisteitten kanssa voidaan mennä pitkälle tulevaisuudessa?

15.09 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän hallitus ainoastaan ole leikannut, vaan hallitus on myöskin tehnyt tällaisen painopisteen siirron suomalaisessa kehitysyhteistyöpolitiikassa.

Ministeri ei valitettavasti vastannut sanallakaan kysymykseeni näistä Finnfundin kansainvälisistä pääomarahastosijoituksista, joten aion toistaa kysymykseni: miten näiden rahastojen kautta rahoitettavat hankkeet, kuten esimerkiksi viisitähtiset luksushotellit tai yksityiskoulut, tukevat Suomen kehityspoliittisia tavoitteita ja niiden edistämistä? Tässä on nyt siis leikattu kansalaisjärjestöjen tekemästä kehitysyhteistyöstä, monenkeskisestä kehitysyhteistyöstä, jota varten on vuosikymmenten saatossa kehitetty aika tarkkojakin malleja vaikuttavuuden arviointiin ja seurantaan, samanaikaisesti kun tätä painopistettä nyt on

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

siirretty Finnfundille, joka myöskin tekee investointeja näiden rahastojen kautta. Ja näiden sijoitusten kohdalla me emme edes tiedä aina välttämättä, mihin nämä rahat loppupeleissä päätyvät. Eli miten tätä vaikuttavuutta arvioidaan Finnfundin toiminnassa?

15.10 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri varmaan vastaa tarkemmin Finnfundista, mutta en malta olla hallintoneuvoston jäsenenä sanomatta, että nyt kannattaa edustaja Anderssonin katsoa, kuinka paljon köyhissä maissa itse asiassa julkinen koulutus vastaa tarpeisiin. Monissa köyhissä maissa kaikkein köyhimmät vanhemmat, esimerkiksi slummeissa, keräävät rahaa ja perustavat omia kouluja, koska se julkinen puoli ei toimi. Että pelkästään sana "yksityiskoulu" ei nyt tässä tapauksessa valitettavasti ihan vastaa sitä, mitä te varmaan haette. Kannattaa katsoa. Minä olen erittäin paljon tätä asiaa selvittänyt.

Sitten tämä hotellihanke, josta ei nyt yksityiskohtia voi tietää: Kyllä Etiopiakin on maa, jossa järjestetään valtavasti kansainvälisiä kokouksia. Kyllä siellä tarvitaan sitten niitä paikkojakin, joissa kansainväliset päättäjät voivat toimia. Minä en nyt oikein näe — mutta ministeri varmaan tietää tarkemmin — tässä kyllä mitään valtavia ristiriitoja tai läpinäkyvättömyyttä. Finnfund tekee erittäin hyvää työtä, ja sitä omistajaohjauksen keinoin (Puhemies koputtaa) pidetään kyllä erittäin tiukassa ojenuksessa.

15.12 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on täällä yksi esimerkki. Finnfund on muun muassa sijoittanut tällaisen Fanisi Venture Capital -nimisen rahaston kautta, joka sitten osaltaan rahoittaa yksityisiä kouluja Hillcrest International Schools -nimisen yrityksen kautta. Tämä ei nyt ainakaan minun korvissani kuulosta ihan suoraan vanhempien perustamalta yritykseltä Etiopiassa.

Sitten myöskin, mitä näihin hotelleihin tulee, tässä on kyse siis viiden tähden Radisson Blu -hotellista, johon meidän kansanedustajadelegaatiolamme ei ollut varaa majoittua. Mielestäni on perusteltua kysyä, kun tässä ollaan huolissaan siitä, miten kehitysvaroja käytetään: Onko tämä oikein? Onko tämä vaikuttavaa kehitysyhteistyötä, jota me haluamme meidän rahoillamme tehdä? (Susanna Huovinen: Kansalaisista lähtevää!)

15.12 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin nostanut tämän saman asian esiin, mistä edustaja Andersson täällä jo ehti kysyä. Eli olisin halunnut saada vastauksen näihin kysymyksiin, joita täällä edustaja Andersson aikaisemmin esitti. Onko tämä tällä tavalla harjoitettuna sitä tarkoituksenmukaista kehitysyhteistyötä, joka vastaa sitten niihin tavoitteisiin, joita tässäkin selonteossa on asetettu? Oletteko te ollut tietoinen tästä yksittäisestä tapauksesta? Jos ette ole ollut, aiotteko selvittää asiaa? Millä tavalla Finnfundin kautta kiertäviä rahoja käytetään erilaisiin hankkeisiin, ja vastaavatko nämä hankkeet niihin tavoitteisiin, joita esimerkiksi tässä selonteossa on asetettu? Minun mielestäni tämä oli hyvä ja asiallinen kysymys, ja toivon, että tähän saadaan nyt tässä salissa vastaus. Jos ette sitä vastausta nyt osaa antaa, niin voitteko toimittaa sen kenties myöhemmin? — Kiitoksia.

15.13 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin olin samalla valtiovarainvaliokunnan tarkastusmatkalla. Hyvä, etteivät vieläkin Afrikan-tuliais-poreile tuolla vatsassa, mutta se on toinen asia.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Arvoisa puhemies! Varmaan löytyy yksittäisiä esimerkkejä, kuten täällä on mainittu. Joka tapauksessa esimerkiksi Etiopia ja Tansania, kun tarkastellaan talouden tilannetta, tarvitsevat myös kansainvälistä elinkeinoelämän kehittämistä, jotta pystytään luomaan maahan infrastruktuuria, pystytään viemään koulutusta eteenpäin, terveydenhuoltoa eteenpäin — ihan näitä peruskysymyksiä. Maassa eletään täysin erilaisella tasolla kuin esimerkiksi koko Eurooppa ja muu suuri maailma elävät, ja näin ollen se kehitystyön eteenpäinvieminen ei ole kyllä helppoa. Mutta kaikki ratkaisut eivät voi olla yksistään näitä kaivojen rakentamisia tai saniteettijärjestelmien tekemisiä. Varmaan tarvitaan sinne sillä lailla myös elinkeinoelämän kehittämistä, että myös kansainväliset investoijat ovat kiinnostuneita tulemaan niihin tavallisiin asioihin mukaan. Kehitysyhteistyövaroilla ei niitä ongelmia yksistään ratkaista.

15.14 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tosiaan hyvin tärkeää, että veronmaksaja pystyy seuraamaan veroeuronsa liikettä, ja se on tärkeää myös kehitysyhteistyömäärärahoissa. Mutta meillä on tilanne, jossa Suomi on leikkannut valtavasti kaikkialta muualta kehitysyhteistyöinstrumenteista mutta ei yksityiseltä sektorilta. Silloin kysymys kuuluu: Kuinka pystymme varmistamaan sen, että yksityisen sektorin kehitysyhteistyömäärärahojen käyttö on yhtä vastuullista kuin kansalaisjärjestöjen? Kuinka varmistatte sen, että tilinpito, resurssien käyttö ja raportointi ovat yhtä avoimia? Kuinka varmistetaan se, että yritykset toimivat vastuullisesti esimerkiksi ihmisoi-keus- ja ympäristökysymyksissä? Kuinka varmistetaan se, että näiden kehitysmaiden oma omistajuus toteutuu erilaisissa asioissa? Tämähän on se suuri huoli, joka meillä on, että nyt tosiasiaassa, kun painotus siirtyy sieltä (Puhemies koputtaa) kansalaisjärjestöistä yksityiselle sektorille, meidän mahdollisuutemme valvoa veroeurojen käyttöä heikkenee. Eikö näin ole?

15.16 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan tuoda tähän keskusteluun tällaisen perustavanlaatuisen kommentin, että suoraa budjettitukea ei tule antaa korruptoituneille maille. Siksi tämä suuri kehitysyhteistyön leikkaus voisi tosiaan olla myös hyvä paikka tarkastella sitä, miten kehitysyhteistyö sitten toimii. Minulla on tässä se pointti, että kehitysyhteistyöpolitiikka voi olla tämän hyvän mielen anekaupan lisäksi — joka sinänsä on tietenkin hieno asia sillä lailla kuin sitä voidaan tehdä — ja sen tulisi olla enemmän kauppapolitiikkaa, teollisuuspolitiikkaa.

Se on hyvä, että täällä on nimenomaan mainittu, että panostetaan näihin Finnfundin lisärahoituksiin ja uusiin investointitukiin. Miettikää, mitä tapahtuu yrityksille ja Suomen kansantaloudelle, jos sinne Afrikkaan voidaan rahan sijasta viedä esimerkiksi Suomessa valmistettuja maatalouskoneita.

15.17 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kukaan ei saa jäädä kehityksestä jälkeen, on Agenda 2030:n kunniakas tavoite. Meillä jokaisella henkilönä ja valtiona on vastuu, että näihin tavoitteisiin todella päästään. Mutta nyt näillä niukoilla määrärahoilla meillä on hyvät asiat tässä kehityspolitiikassa: on ensimmäisenä köyhyyden poistaminen ja sitten demokratian luominen, talouden kehittäminen kehitysmaissa, tyttöjen ja naisten tasa-arvoon pyrkiminen ja näin edelleen.

Mutta olen sitä mieltä, että kun taloutemme kasvaa, niin meidän täytyy nostaa näitä määrärahoja. Se on meidän antajien ja myös kehitysmaiden etu. Jos puhutaan ennaltaehkäisy-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

tä, tiedämme, mikä on Afrikan tilanne: siellä on kuivuutta, nälänhätää ja sisällissotaa. Jos tämä tulehtuu, niin meillähän on liikehdintää Eurooppaan. Kyllä me varmaan tarvitsemme näitä määrärahojen korotuksia, mutta kun tämä tilanne on se, mikä on, niin täytyy tyytyä tähän. Mutta kiitos tästä kehityspolitiikan ohjelmasta, mikä täällä on mainittu.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Toivakalle 5 minuuttia, ja sen jälkeen jatketaan puhujalistan parissa.

15.18 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka: Arvoisa puhemies! Ihan alkuun haluan sanoa, että kyllä, Suomi on sitoutunut 0,7:n tavoitteeseen edelleenkin, aivan kuten hallitusohjelmaan on kirjattu, ja myös siihen, että saavutetaan Suomen taloudessa kestävä kasvu, joka tietysti helpottaa tähän tavoitteeseen pääsyä.

Mutta sitten menen heti — minä pyydän anteeksi, että en ensimmäisessä puheenvuorossa päässyt vastaamaan kaikkiin hyviin kysymyksiin — tähän Finnfundiin. Oikeastaan kaksi kysymystä liittyi Finnfundiin: oli tämä, miten Finnfundia valvotaan, nostettiin tämä yksittäinen hotelliasia, mutta myös tuli tämä Honduras.

Finnfundhan on vahvassa valtion omistajaohjauksessa, ja vuosittain laaditaan omistajaohjauksen pääkehityslinjat ja päälinjat, jotka kehitysministeri hyväksyy. Ulkoministeriöhan omistaa Finnfundista 93 prosenttia. Kehitysvaikutuksia arvioidaan esimerkiksi seuraavien mittareiden avulla: aina työpaikat rahoitettavassa hankkeessa, hankkeesta hyötyvät viljelijät, verotulot ja maksut, köyhää väestönosaa suoraan palvelevien hankkeiden osuus myöskin. Finnfundilta edellytetään, että se edistää aina yritysvastuuta, ja sen on noudatettava YK:n Global Compact -periaatteita. Nämä ovat kantavia periaatteita, jotka kulkevat hankkeissa mukana.

Mutta sitten jos menen esimerkiksi tähän yksittäiseen hotelliin, joka tässä nousi: Tiedän, että Finnfund on ollut muissakin hotellihankkeissa mukana. Olin Keniassa Nairobiassa avaamassa erään hotellin joulukuussa yhdessä Ruotsin, Tanskan, Norjan kehitysministerien kanssa, eli tässäkin tapauksessa kyse on pohjoismaisesta yhteistyöstä. Se on hanke, jossa ovat mukana Etiopiassa Swefund, Norfund, Tanskan vastaava organisaatio. Kyse on työpaikoista, kyse on ylipäänsä sen yhteiskunnan kehityksestä, matkailun mahdollistamisesta, ulkomaisten investointien edistämisestä. On huomioitava, että näillä mailla on myös erilaisia tarpeita. Me haluamme myös tehdä näiden maiden kanssa esimerkiksi kauppaa, ja on tärkeitä, että ne pääsevät mukaan tähän maailman muuhun kehitykseen. Se ei ole pois tästä muusta työstä, mitä tehdään, vaan se myös auttaa tätä köyhää maata kasvamaan.

Sitten jos otan tuon Hondurasin keissin, jonka edustaja Sarkkinen nosti, joka on ollut todella ajankohtainen ja paljon uutisissa. Suomihan on hyvin jyrkästi tuominut tämän hondurasilaisen kansalaisjärjestön johtajan murhan. Finnfund on ollut mukana osarahoittajana tässä hollantilaisen kehitysrahoitusyhtiön FMO:n hankkeessa, eli kyseessä on tällainen pienvesivoimahanke, jonka toteuttaa hondurasilainen sähköyhtiö. Nyt kun nämä onnettomat, järkyttävät tapahtumat ovat siellä tapahtuneet, Finnfund on päättänyt keskeyttää maksatuksensa tälle hankkeelle. Tällä hetkellä tiivis yhteydenpito ulkoministeriön ja Finnfundin välillä hankkeen osalta jatkuu. Eli tässä ollaan hyvin tietoisia ja seurataan tätä tilannetta.

Mutta sitten jos otan vielä näistä väärinkäytöksistä: Tässä tuli kysely, että miten ylipäänsä suhtaudutaan niihin ja mitä niiden eteen tehdään. On selvää, että näitä väärinkäytöksiä ehkäistään jo sillä tavalla, että kun projekteja aloitetaan tekemään, annetaan tiukkaa

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

etukäteistietoa, niistä raportoidaan koko ajan, on jälkikäisseurantaa. Jos ilmenee ongelmia, niihin puututaan ja pahimmassa tapauksessa keskeytetään rahoitus. Eli tämä on hyvin sellaista perustyötä, jota ulkoministeriössä tehdään ja myös ulkopuolisten arvioiden kanssa. Suurlähetystöt ovat tässä tietyssä roolissa. Eli tämä on asia, joka otetaan hyvin vakavasti ja johon halutaan heti puuttua, jos tämmöistä tietoa tulee.

Sitten vielä yksi asia, joka tässä on noussut esille, josta eilen jo vähän keskusteltiin: tämä veronkierto, veron välttely, joka on suuri ongelma, kun mietitään kehitysmaiden talouksia. Suomen yksi tärkeä painopiste on veropohjan vahvistaminen, kaiken kaikkiaan korruption vähentäminen. Me viemme osaamistamme kumppanimaihin. Muun muassa Tansanian kanssa meillä on tämmöinen ohjelma menossa, jossa heidän verojärjestelmäänsä vahvistetaan. Kaiken kaikkiaan ulkoministeriössä tällä hetkellä valmistellaan verotus- ja kehitystoimintasuunnitelmaa ja sen julkistamista suunnitellaan kesäkuun puolenvälin paikkeille.

Mutta tämä on asia, joka on oikeasti aika kustannustehokasta kehitysyhteistyötä. Tämä ei maksa meille kovin paljoa, mutta vaikutukset voivat olla valtavan suuria. Kuten jo aiemmin sanoin, prosentin kasvu kehitysmaiden veropohjiin on enemmän kuin perinteinen kehitysapu yhteensä. Tämä on hyvin tärkeätä työtä, ja siinä mielessä Suomi tekee työtä paljon sen eteen, että verotus- ja kauppa-asioiden kanssa saadaan kehitysmaiden omaa taloutta vahvistamaan.

Puhemies Maria Lohela: Sitten edustaja Sarkkinen ensimmäisenä puhujalistalla.

15.24 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kehityspoliittinen selonteko on hyvä, ja valiokunnan mietintö on erityisen hyvä. Valitettavasti hallitus on moukaroinut kehitysyhteistyörahoitusta oikein kunnolla. Kehityspoliittisen selonteon tavoite 0,7 prosentin bruttokansantuoteosuudesta on valitettavan kaukana, ja tällä hetkellä jäädään 0,39 prosentin tasolle. Tämä on häpeällisen vähän ja täydellisessä ristiriidassa virallisen tavoitteen kanssa.

Selonteossa nostetaan esiin tärkeitä painopisteitä: naisten asema, demokratia, kehitysmaiden talouskehitys, ihmisoikeudet, luonnonvarojen kestävä käyttö. Mutta kysymys tietysti kuuluu, miten näitä painopisteitä voidaan edistää kehityspolitiikan keinoin, kun rahaa ei ole. Kun raha vähenee, niin periaatteiden merkitys korostuu. Rahoituksen vähentyminen ja voimakas painottuminen yritysvetoiseen rahoitukseen nostaa Suomen kehityspolitiikan läpileikkaavat painopisteet entistä tärkeämmiksi, ja nämä periaatteet koskevat myös yritysvetoista rahoitusta.

Rahan käytön ja raportoinnin läpinäkyvyys ja avoimuus ovat ensiarvoisen tärkeitä. Ajankohtainen esimerkki yritysvetoisen rahoituksen haasteista on tämä Finnfundin rahoittama patohanke Hondurasissa. Finnfund onneksi jähdytti rahoituksen hankkeelle, kun patohanketta vastustaneet, lenca-alkuperäiskansaan kuuluneet aktivistit Berta Cáceres ja Nelson García murhattiin. Tämä Finnfundin päätös oli aivan oikea, sillä ihmisoikeusloukkaukset ja murhat eivät kuulu Suomen kehityspolitiikkaan, mutta nämä Hondurasin tapahtumat pakottavat laajemminkin pohtimaan sitä, missä, miten, kenen kanssa ja millä kriteereillä yritysvetoisia hankkeita ja kehityspolitiikkaa yleisesti toteutetaan ja miten niitä valvotaan.

Arvoisa puhemies! Suomella on parantamisen varaa humanitäärisen avun kohdentamisessa. Nyt käsittelyssä olevan selonteon mukaan Suomen kehityspolitiikan ensimmäinen päätavoite on naisten ja tyttöjen aseman parantaminen, ja tämä on aivan oikein. Tämä ei kuitenkaan näy riittävästi humanitäärisen rahoituksen kohdentamisessa. Humanitääristen

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

kriisien keskellä kaikki siviilit kärsivät, mutta erityisen suuri taakka on naisten ja tyttöjen kannettavana. Usein humanitäärisessä avussa ja kriisitilanteessa muut asiat nousevat kuitenkin tärkeämmiksi ja seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet unohtuvat. Sukupuolisidonnaisten uhkien ja tarpeiden tunnistaminen parantaisi kuitenkin avustustoimien vaikuttavuutta. Naisten ja tyttöjen aseman parantamisen sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden huomioimisen tulisi näkyä Suomen antamassa humanitaarisessa avussa ja sen kohdentumisessa.

Arvoisa puhemies! Suomen kehityspolitiikan täytyy sitoutua voimakkaasti kestävä kehityksen Agenda 2030 -toimenpideohjelmaan. Olemme allekirjoittaneet sen yhdessä muiden YK-jäsenmaiden kanssa, ja toivonkin, että koko Suomen hallitus ja eduskunta edistävät Agenda 2030 -tavoitteita kaikessa toiminnassaan niin sisä-, ulko- kuin kehityspolitiikassaan. Toivoisin, että siitä päästäisiin myös keskustelemaan tarkemmin täällä eduskunnassa.

Toinen uusi YK-sopimus allekirjoitettiin viime perjantaina eli Pariisin ilmastosittemus. Se velvoittaa Suomea ja liittyy olennaisesti kehityspolitiikkaan. Kuitenkin Suomen osuus ilmastorahoituksesta on toistaiseksi auki. Ilmastorahoituksella on merkittävä rooli ilmastomuutoksen torjunnassa ja siihen sopeutumisessa ja erityisesti kehitysmaiden mahdollisuuksissa sopeutua, ja haluaisinkin kysyä ministeriltä: mistä ilmastorahoitus rahoitetaan ja millä tasolla?

Arvoisa puhemies! Vaikka kehitysyhteistyömäärärahat on leikattu aivan liian pieniksi, on silti paljon asioita, mitä Suomi voi tehdä kehittyvien maiden tukemiseksi. Kehittyvistä maista pakenee paljon enemmän laittomia pääomavirtoja veroparatiiseihin kuin mitä niille ikinä annetaan kehitysrahoitusta. Suomen ja muiden länsimaiden pitäisikin toimia aktiivisesti, jotta veroparatiisit saataisiin suljettua, ja myös kansainvälisen kaupan rakenteet täytyy muuttaa oikeudenmukaisiksi kehitysmaiden näkökulmasta.

Suomi voisi myös jakaa arvokasta osaamista verotusjärjestelmistä, sillä mikään yhteiskunta ei voi kehittyä ja toimia ilman luotettavaa hallintoa. Lisäksi Suomen tulee kaikessa kansainvälisessä toiminnassa tukea rauhaa sekä konfliktien ratkaisua ja ennaltaehkäisyä, nimittäin kehitystä ei voi olla ilman rauhaa. Sotilaallisesti liittoutumattomana maana Suomella olisi luonteva rooli kansainvälisten suhteiden edistämässä. Kansainvälisen oikeudenmukaisuuden ja rauhan edistäminen kaikessa kansainvälisessä politiikassa ei edes maksa juuri mitään.

15.29 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Tällä vaalikaudella kehitysyhteistyöstä leikataan vuosittain 200 miljoonaa euroa. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön varataan kuitenkin 485 miljoonaa euroa, joka on bruttokansantuotteeseemme suhteutettuna yli OECD-maiden keskiarvon ja samaa luokkaa esimerkiksi Saksan kanssa. Meillä ei ole siis mitään hävettävää, päinvastoin.

Perussuomalaisten näkemyksen mukaan vähemmällä rahalla tulee saada aikaan tehokkaampaa ja järkevämpää kehitysapua, ja sitä olemme nyt saamassa. Tätä ovat myös äänestäjämme halunneet. Olemme peräänkuuluttaneet kehitysyhteistyöhön nykyistä parempaa vaikuttavuutta tehokkaammalla rahankäytöllä. Ajamme uutta ajattelua, jonka päämääränä on kehitysmaiden oman, kehitysavusta riippumattoman talouden ja yhteiskunnan vahvistaminen.

Toinen asia, joka kehityspoliittisessa selonteossa ilahduttaa, on se, että naisten ja tyttöjen aseman parantaminen nostettiin hallituksen kehityspoliittiseksi päätavoitteeksi. Nais-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

ten aseman edistäminen on tärkeää muun muassa demokratian ja taloudellisen kehittymisen vuoksi. Heidän kouluttamisensa ja aktiivinen osallistumisensa työmarkkinoille ja poliittiseen päätöksentekoon edistää tutkitusti perheiden hyvinvointia, hillitsee väestönkasvua ja nopeuttaa yhteiskuntien vaurastumista.

Pidän tärkeänä myös sitä, että hallitus panostaa kehitysavun leikkauksista huolimatta suhteellisen suuren osuuden humanitääriseen apuun. Tällaisella kehitysavulla voidaan vaikuttaa pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden lähtömaiden elinolosuhteisiin ja siten ennalta ehkäistä maastamuuttoa ja pakolaisuutta. Toimilla tulee pyrkiä siihen, ettei kenenkään tarvitsisi lähteä pakoon tai muuttaa paremman elämän toivossa omista kotimaistaan. Humanitäärinen apu tulee kohdistaa niille, joilla on suurin tarve avullemme. Tällä tavoin hallitus pystyy vaikuttamaan Suomeen suuntautuvaan maahanmuuttoon ennalta ehkäisevästi.

Kehitysyhteistyö jatkuu leikkauksista huolimatta. Valitettavasti emme pysty ihan koko maailmaa pelastamaan, vaikka niin haluaisimmekin.

15.31 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensin kommentti edustaja Sarkkille: Honduras on yksi maailman väkivaltaisimpia maita. Siellä on lyhyessä ajassa tapettu yli sata aktivistia ja mitä erilaisimmissa olosuhteissa, tämä vain taustaksi.

Sitten tästä patohankkeesta. Siitä levitetty uutisointi ja tieto ovat olleet erittäin monilta osiltaan täydellisen virheellisiä. Saimme siitä perusteellisen selvityksen hallintoneuvoston viimeisessä kokouksessa, ja onneksi tästä asiasta nyt sitten keskustellaan myös eduskunnassa. Täällä järjestetään tilaisuus, jossa kaikki saavat kysyä juuri ne kysymykset, jotka ovat jääneet ihmetyttämään. Tulemme huomaamaan, että uutisointi on ollut surkean väärää monissakin tapauksissa. Hyvin pienestä patohankkeesta muuten on kysymys.

Mutta kehityspolitiikka on olennainen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Suomi vaikuttaa omalta osaltaan osaamisellaan ja resursseillaan äärimmäisen köyhyyden vähentämiseen ja kestäväen kehityksen edistämiseen maailmassa. Suomi lisää tukea pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden lähtömaihin rauhan edellytysten, ihmisoikeuksien ja toimeentulomahdollisuuksien vahvistamiseksi, ja hyvä niin.

Tällä hetkellä jopa 80 prosenttia humanitaarisesta avusta tarvitaan konfliktialueilla. Myös ilmastonmuutos lisää luonnonkatastrofeja, jotka vaativat yhä kasvavan osuutensa humanitaarisesta rahoituksesta. Humanitaarisia tarpeita luovat myös väestömäärän ja eriarvoisuuden lisääntyminen, kuten tiedämme, ympäristön tilan heikkeneminen, taistelu vähenevistä luonnonvaroista, ruuan heikko saatavuus ja huono hallinto. Nämä tekijät aiheuttavat epävakautta ja lisäävät konflikteja. Vaarana on myös se, että akuutit humanitaariset kriisit kroonistuvat.

Arvoisa puhemies! Kehityspoliittinen toimikunta, jonka puheenjohtajana työskentelen, esittääkin, että kehitysmaissa tehtävää ennalta ehkäisevää kehitysyhteistyötä ja akuutteja humanitaarisia tarpeita tulee tarkastella erillisinä mutta niiden keskinäiset suhteet ymmärtäen. Olemme sitä mieltä, että Suomen on huolehdittava molempien tarpeiden riittävästä ja tarkoituksenmukaisesta resursoinnista. On tietenkin selvää, että hallituksen leikkaukset, joita hallitus on joutunut tekemään, murentavat tätä resurssipohjaa.

Arvoisa puhemies! Naisten ja tyttöjen oikeuden ja aseman vahvistaminen on Suomen pitkäaikainen painopiste, kuten täällä on jo usein todettukin. Suomi tukee toimijoiden työtä, jotka vaikuttavat sukupuolten väliseen tasa-arvoon sekä naisten ja tyttöjen tietotaitoon ja mahdollisuuksiin.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Tahallinen syrjintä tai laiminlyönti on tällä hetkellä suurin uhka maailman köyhimpien lasten hyvinvoinnille, ja tilanne on pahenemassa. Tämä käy ilmi esimerkiksi Pelastakaa Lasten tuoreesta Yhtäkään lasta ei jätetä -raportista. Raportti osoittaa, että äärimmäisen köyhyyden väheneminen ei ole tuonut riittävän pysyviä muutoksia lasten hyvinvointiin. Syynä voi olla lasten asuinpaikka, sukupuoli, etninen tausta, vamma tai vaikkapa se, että lapset ovat konfliktien uhreja, niin kuin tänä päivänä usein valitettavasti ovat. Pahimmillaan syrjintä johtaa kuolemaan. Joka päivä 16 000 lapsen kuolema olisi estettävissä, ja näistä lapsista suhteettoman suuri osa kuuluu juuri syrjittyihin ryhmiin.

Seksuaali- ja lisääntymisterveydestä: Ne tunnustetaan tärkeäksi keinoksi edistää kestävä kehitystä, mutta on niin, kuten täällä tulikin esille, että tällä hetkellä humanitaarista apua ei kanavoidsa seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja seksuaalioikeuksien edistämiseen humanitaarisissa kriiseissä, vaikka sen merkitys näissä tilanteissa on tyttöjen ja naisten terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta oleellisen tärkeä. Tähän asiaan pitäisi varmaan kyllä puuttua, ainakin minun mielestäni.

Kehitysmaiden hyvän hallinnon edistäminen, korruption kitkeminen ja kehitysmaiden oman kantokyvyn vahvistaminen vaativat toimia paitsi meiltä myös ennen kaikkea kehitysmailta itseltään. YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelman yhdeksi toimeenpanon keinoksi lanseeratussa kansainvälisessä verokumppanuusaloitteessa, Addis Tax Initiative, Suomi on sitoutunut muiden rahoittajien lailla vahvistamaan verotustukeansa kehitysmaille vuoteen 2020 mennessä. Tämä on hyvä, tietenkin.

Kehitysmaat ovat tietojeni mukaan toistuvasti pettyneet Kansainvälisen valuuttarahaston hienoihin teknisiin järjestelmiin, jotka eivät kehitysmaaoiloissa toimi. Siksi hyvä hallinto, instituutioiden ja erityisesti verohallintojen uudistaminen ja osaamisen vahvistaminen kokonaisuutena ja kehitysmaiden omista tarpeista lähtien on aivan välttämätöntä. Suomen Verohallinnon asiantuntijatuki Afrikan alueelliseen koulutukseen ja esimerkiksi Namibian verohallinnon yritysverotuksen uudistamiseen on erinomainen esimerkki siitä, miten rahoitustuki ja Suomen osaamispanos voidaan yhdistää.

15.36 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Ensimmäisen kerran kuuluisa 0,7 prosentin tavoite bruttokansantuotteesta kehitysapuun nousi kotimaiseen keskusteluun, kun ulkoministeriön toimistopäällikkönä toiminut Jaakko Iloniemi nousi YK:n täysistunnon puhujapöytäntöön 17. lokakuuta 1970 ja ilmoitti, että Suomi sitoutuu saavuttamaan tämän tavoitteen nopealla aikataululla eli vuosikymmenen puolivälissä. No, siitä on jo kauan aikaa. "Se oli YK:n oloissa hyvinkin tyypillistä tilannediplomatiaa, jossa esitetään lupauksiksi hyvin helposti tulkittavia asioita, mutta ei niitä ole tarkoitettu kirjaimellisesti otettaviksi. Ei kukaan suhtaudu niihin velvoittavina sitoumuksina vaan pikemminkin sillä lailla, että tämä on hyvää tarkoittava aikomus", Iloniemi kertoi myöhemmin Kepan haastattelussa. Tutkija Juha Kuisman mukaan "Kehitysapu on moraalisesti länsimaisen ihmisen itselleen asettama velvoite. On oltava 0,7 prosenttia, vaikka keskimäärin emme tiedä, mihin apu kohdistuu".

Suomi antaa tänä vuonna kehitysapua noin 820 miljoonaa euroa. Leikkaukset varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ovat 330 miljoonaa euroa, johon sisältyy varsinaisesta kehitysyhteistyöstä siirrettävä 130 miljoonan euron summa Finnfundin pääomittamiseen. Lisäksi kehyspäätöksessä on 25 miljoonan euron lisäleikkaus vuosille 2018 ja 2020. Näin tänä vuonna Suomi käyttää bruttokansantuotteestaan 0,38 prosenttia kehitysapuun. Katson kyllä, että erityisesti kansallisesti vaikeassa taloustilanteessa leikkaukset ovat perusteltuja.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Kehitysapu syntyi kylmän sodan maailmaan. Yhdysvallat halusi tuoda kehitysmaat länsimaiden piiriin ja markkinoiden kohdealueeksi. Neuvostoliiton ei haluttu löytävän niistä uusia liittolaisia. Yhdysvallat antaa yhä kehitysapuun vuosittain 30 miljardia euroa, mikä on maailman eniten mutta vain 0,2 prosenttia maan bruttokansantuotteesta. Vain harva maa käyttää YK:n suosituksen, 0,7 prosenttia. Jaakko Iloniemeä lainatakseni: syy siihen taitaa olla siinä, että kukaan muu ei suhtaudu YK:n suositukseen velvoittavana sitoumuksena. Kehitysapua annetaan myös siksi, että siitä yksinkertaisesti elää laaja väestöryhmä myös länsimaissa. Maailmanpankilla on 10 000 työntekijää, Kansainvälisellä valuuttarahastolla IMF:llä 2 400, YK:n alaisilla elimillä 5 000 ja siihen päälle 25 000 työntekijää erilaisista järjestöistä, (Susanna Huovinen: Tämähän on väärin?) yhteensä lähes 50 000 ihmistä, tällainen kehitysapurälssi. Kehitysavulla on... (Susanna Huovinen: Onko se väärin?) — Edustaja, jos kuuntelette, niin kehitysavulla on saatu hyvääkin aikaan. — Tunnetuin esimerkki on modernin auttamisen kulttuurin aloittanut Marshall-apu, jota Yhdysvallat kanavoit toisen maailmansodan runtelemaan Eurooppaan. Marshall-avulla oli kuitenkin keskeinen piirre, joka erottaa sen nykyisestä kehitysavusta. Se oli käynnistysmoottori, jolla oli aikaraja. Vastaanottaja ymmärsi, että apua tulee vain tietyn aikaa ja sen jälkeen on yksinkertaisesti tultava toimeen omillaan.

Arvoisa puhemies! Suomen kehitysavusta vain 70 miljoonaa euroa menee humanitaariseen apuun, esimerkiksi Syyriaan ja Irakiin. Humanitaarisen avun osuutta Suomen kehitysavusta pitäisi nostaa merkittävästi, sillä se lievittäisi myös siirtolaispainetta Lähi-idästä ja Afrikasta kohti Eurooppaa. George Marshall oli Yhdysvaltain ulkoministeri, joten kutsutakoon Suomen antamaa humanitaarista apua Soini-avuksi.

Afrikan ongelmien syyt tiivistetään usein siirtomaiden rajoihin, kansainvälisten yhtiöiden vastuuttomaan toimintaan ja markkinatalousjärjestelmän epäreiluuteen. Eikö pikemminkin ole moraalitonta, että Afrikka ei ole noussut vuosikymmenien varrella saamillaan sadoilla miljardeilla euroilla? Entinen vihreiden kansanedustaja Eero Paloheimo kiteyttää nykyisen kehitysavun kirjassaan Tämä on Afrikka: "Huonosti suunnitellun ja suunnatun kehitysavun merkittävin tulos on rappio."

Arvoisa ministeri, kysynkin: millä tavoin varmistetaan, että suomalaiset voivat seurata veroeurojensa käyttöä ja sitä, mitä rahoilla saadaan aikaan, olipa kehitysyhteistyön toteuttaja kuka tahansa?

15.42 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Näkyy ja tuntuu, kun kehitysyhteistyörahoituksesta leikataan 43 prosenttia. Valtiovarainvaliokunnan vierailulla Tansaniassa todettiin, että Suomi on lipumassa keskisuurista yhteistyömaista pienten avustajamaiden ryhmään. Suurten rahoittajien joukkoon Suomi ei ole koskaan kuulunutkaan.

Kuitenkaan kehitysyhteistyörahasto Finnfundin rahoitusta ei leikattu, vaan sen sijaan hallitus päätti 130 miljoonan pääomituksesta. On selvää, että tarvitaan sekä yksityiselle sektorille ja kansalaisjärjestöille suuntautuvaa että kahdenvälistä kehitysyhteistyötä myös tulevaisuudessa. Näin jyrkät ja suuret muutokset vaativat kuitenkin kunnollisia perusteluja. Sellaisia ei ole annettu.

Valtiovarainvaliokunnan matkalla Etiopiassa sain tosiaan kuulla, että Addis Abeban Radisson Blu -hotelli oli saanut rahoitusta Finnfundilta. Tämä herätti ihmetystä ennen kaikkea sen takia, että tämä hotelli oli kuin eri planeetalta verrattuna niihin Suomen rahoittamiin kehitysyhteistyökohteisiin, joihin me muuten matkan aikana tutustuimme. Finnfund tekee suoria investointeja mutta rahoittaa myös projekteja kansainvälisten rahastojen kaut-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

ta. Iso osa näistä rahastoista on rekisteröity veroparatiiseissa. Finnfund on sijoittanut ainakin 30 rahastoon tai yritykseen, joka on rekisteröity Caymansaarille.

Erityisesti Afrikassa nämä pääomasijoitusrahastot ovat hyvin edustettuina. Rahastot tekevät osaltaan omat sijoituspäätöksensä, joten rahojen lopullisesta käyttökohteesta voi olla hyvin vaikeaa ottaa selvää. Radisson Blu -hotellille rahoitusta on päätyntä Afrinord Hotel Investments -nimisen rahaston kautta, joka tosiaan tukee myöskin muita luksushotelli-hankkeita. Aureos Africa -rahaston kautta rahaa on voinut päätyä yritykselle, joka rakentaa aidattuja asuinalueita Ghanassa. Fanisi Venture Capital rahoittaa osaltaan muun muassa yksityisiä kouluja Keniassa Hillcrest International Schools -yrityksen kautta.

Finnfundin rahoitusta lisättiin hallituksen toimesta kertaheitolla huomattavan paljon enemmän kuin mitä rahasto itse pyysi. On hyvin mahdollista, että Finnfundilla ei ole resursseja lisätä omia suoria investointeja, ja silloin tämä lisärahoitus kanavoidaan eteenpäin kasvattamalla Finnfundin osuutta näissä pääomarahastoissa. Hallitus ei ole vielä linjannut, miten aiotaan huomioida yritysvastuuseen liittyviä näkökulmia tämän kehityspoliittisen linjanmuutoksen seurauksena. Miten näiden yritysten sosiaalinen, taloudellinen ja ympäristövastuu varmistetaan maissa, joissa ihmisoikeuksia poljetaan ja hallinto on heikkoa? Miten nämä hankkeet kitkevät köyhyyttä ja eriarvoisuutta, joka on kehitysyhteistyön tavoite? Vastauksia näihin kysymyksiin ei löydy myöskään tästä selonteosta.

Keskeinen ongelma on myös epäselvyys rahoituksen lopullisesta käyttökohteesta ja sijoitussalkkujen sisällöstä. Finnfundin hallituneuvoston jäsenet saavat lehtitietojen mukaan tietoa vain sijoitusten tyypistä ja suuruusluokasta. Suomen Kuvalehdessä julkaisutussa haastattelussa Finnfundin toimitusjohtaja kertoo, että ohjeistus pankkisalaisuuden noudattamisesta on tullut valtioneuvoston kanslian omistajaohjausyksiköstä.

Epävarmuus lopullisista sijoituskohteista tarkoittaa myös, että näiden sijoitusten vaikutavuuden arviointi on erittäin vaikeaa. Samalla on vaikeaa arvioida, edistetäänkö tässä Suomen asettamia kehityspoliittisia tavoitteita köyhyden ja eriarvoisuuden kitkemisestä. Hotellin rakentaminen luo varmasti työpaikkoja, mutta miten se edistää esimerkiksi tyttöjen kouluttautumista, tasa-arvoa tai kylien puhtaan veden saantia? Käytännössä on mahdollista, että Suomi näiden kansainvälisten rahastojen kautta päätyy tukemaan sellaisia hankkeita, joita emme välttämättä halua tukea tai jotka ovat ristiriidassa tässäkin selonteossa esille tuotujen tavoitteiden kanssa.

15.46 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Kehityspoliittikka on tärkeä osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Se on meidän velvollisuutemme mutta myös mahdollisuutemme. Lähtömaiden vakauteen vaikutetaan muun muassa kriisinhallinnan avulla. Kehitysavun myötä tavoitteenamme on tehdä maailmasta turvallisempi ja oikeudenmukaisempi. Agenda 2030:n tavoite on, ettei kukaan jää kehityksessä jälkeen. Jotta tähän päästään, on jokaisen ihmisen ja valtion vastuulla paremman maailman saavuttaminen.

Suomen kehityspoliitiikan peruslähtökohdat löytyvät hallitusohjelmasta painopistealueina, joita ovat tyttöjen ja naisten oikeuksien ja aseman vahvistuminen, kehitysmaiden talouksien kehittyminen työpaikkojen, elinkeinojen ja hyvinvoinnin lisäämiseksi, yhteiskuntien demokraattisuus ja toimintakyvyn vahvistuminen sekä ruokaturvan, veden ja energian saatavuuden parantuminen sekä luonnonvarojen kestävyys. Nämä ovat asioita, joissa Suomella on osaamista, jota on hyödynnettävä yhteistyössä entistä paremmin. Tuemme korkeakoulujen, tiede- ja tutkimusyhteisöjen, asiantuntijalaitosten, yritysten ja kansalaisjärjestöjen keskinäistä yhteistyötä. Kehityspoliittikkamme päämääränä on äärimmäisen köy-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

hyyden poistaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Tarvitaan työtä, elinkeinoja ja veropohjan vahvistumista. Suomi tukee kehitysmaita oman talouden perustan luomisessa ja vahvistamisessa, liiketoimintaympäristön kehittämisessä sekä maiden luonnonvarojen vastuullisessa hallinnassa ja käytössä. Maamme osallistuu hallituskauden aikana noin 0,5 miljardilla eurolla kansainvälisiin ponnisteluihin saada kehitysmaihin kestävän kehityksen mukaisia investointeja.

Arvoisa puhemies! Naisten ja tyttöjen oikeuksien ja mahdollisuuksien vahvistaminen kuuluu edelleen Suomen kehityspolitiikan tärkeimpiin painopisteisiin, ja työ- ja tasa-arvovaliokunta onkin kiitettävästi ottanut kantaa siihen. Suomessa naisten ja tyttöjen oikeudet ovat niin tavallinen ja itsestään selvä asia, että meidän on vaikea kuvitella sukupuolten välisen epätasa-arvon olevan yksi kaikkein suurimmista ongelmista kehitysmaissa. Kokeemuksemme osoittaa, että naisten ja tyttöjen oikeuksien, aseman ja osallistumismahdollisuuksien parantuminen vahvistaa koko yhteiskuntaa ja edesauttaa muiden tavoitteiden saavuttamista. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden lähtömaihin suunnataan tukea rauhan edellytysten, ihmisoikeuksien ja toimeentulomahdollisuuksien vahvistamiseksi, jotta ihmisten ei tarvitsisi lähteä kotimaastaan. Vaikutamme kansainvälisissä järjestöissä ja EU:ssa yhteisten ratkaisujen löytämiseksi. Humanitäärisen avun rinnalla ihmisiä on autettava oman kotimaansa jälleenrakentamisessa ja rauhan edistämisessä. Tämä on tärkeä kehityspolitiikan tavoite myös laajamittaisen pakolaisuuden ehkäisemiseksi. Ihmisten on voitava elää turvallisesti ja saada toimeentulonsa kotimaassaan. Afrikan huolestuttava väestömäärän kasvu, kuivuus, nälänhätä ja sisällissodat aiheuttavat tulevaisuudessa yhä enemmän liikehdintää Eurooppaan, elleivät elinolosuhteet parane maassa.

Ja lopuksi: Suomen kehityspolitiikka on linjattu valtioneuvoston selonteossa, ja sen perusta on hallitusohjelmassa. Lähivuosina Suomi toteuttaa kehitysyhteistyötä niukemmilla määrärahoilla, mutta tarkemmin kohdentaen ja tehostaen avun perillemenoja. Uudistuksessa tehostetaan myös tulosten ja vaikutusten mittaamista ja niiden arviointiin paneudutaan. Tarkoitus on, että saamme kahden vuoden päästä raportin kehityspolitiikan tuloksista.

Lopuksi toivon, että maamme pystyy nostamaan näitä kehitysmäärärahoja tulevaisuudessa huomattavasti.

15.51 Nasima Razmyar sd: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri! Tosiaankin tässä kehityspoliittisessa selonteossa, kuten aikaisemminkin mainitsin, on onnistuneita painopisteitä. Naisten ja tyttöjen oikeudet ovat oikeutetusti kärjessä. Demokratian tukeminen ja yhteiskunnan muiden toimintojen kehittäminen ovat mukana, vaikka mielestäni painotus olisi voinut olla vieläkin voimakkaampi. Samoin kestävä kehitys näkyy ruokaturvaan ja luonnonvarojen käyttöön liittyvässä osiossa. Kehitysmaiden talouksien kehittyminen on myös erittäin tärkeä tavoite. Kokonaisuuden sitominen tähän Agenda 2030 -teemaan on myös hyvä valinta, ja toivoisinkin, että tästä Agenda 2030:stä eduskunta kävisi ihan oman keskustelunsa, koska siinä on paljon sellaisia asioita, jotka velvoittavat myös Suomea tulevien vuosien aikana.

Hallituksen valinnat kehityspolitiikassa herättävät kuitenkin monia kysymyksiä siitä, miten hallitus aidosti ja oikeasti aikoo varmistaa näiden tavoitteiden toteutumista. Elinkeinopolitiikan roolin nostaminen on sinällään hyvä, kuten yhteistyö yksityisten toimijoiden sekä yritysten kanssa. En usko, että kukaan sitä sen vuoksi vastustaa. Kyseenalaista on kuitenkin se, kuinka paljon osaamista ja tahtoa yrityksistä löytyy tekemään aidosti kestävä kehityksen periaatteiden mukaista työtä ja tekemään sitä työtä juuri suoraan ihmisille.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Kuinka yritykset toimijoina pystyvät tekemään työtä samalla tavalla läpinäkyvästi ja selkeästi kuin kansalaisjärjestöt ovat mielestäni erinomaisesti tähän mennessä pystyneet tekemään?

Meillä on valtava määrä huippuosaamista meidän kehitysyhteistyöjärjestöjen kentällä. Ei olisi mitään aitoa käytännön syytä siirtää painopistettä nyt niin voimakkaasti ja vahvasti yrityksiin ja yksityiselle puolelle. Resurssien ja osaamisen hukkaan heittäminen on typerää politiikkaa, kun kansalaisjärjestöt ovat kuitenkin jo useita vuosia tehneet tätä työtä loistavalla panostuksella ja erinomaisilla hankkeilla. Heillä on myös hyvät suhteet kehitysmaihin, ja näitä kannattaisi ennen kaikkea hyödyntää eikä vähentää tai jopa lopettaa. Tämä varojen siirtyminen yksityisyrityksiin ja heidän hankkeisiinsa on kuitenkin ollut selvä arvovalinta hallitukselta, ja tulokset tosiaankin jäävät meille nähtäväksi.

Kehitysyhteistyöhön tehdyt rajut ja yhtäkkiset leikkaukset, 43 prosenttia, ovat vaikeutaneet erityisesti juuri niiden järjestöjen työtä, joiden pitäisi olla mukana toteuttamassa hallituksen esittämiä tavoitteita. Plan arvioi, että jopa 180 lasta jää heidän apunsa ulkopuolelle. World Vision joutuu leikkaamaan avun 120 lapselta. Kirkon Ulkomaanapu joutuu leikkaamaan tuen noin 500 000 ihmiseltä yhteensä. Solidaarisuus lopettaa hankkeen, joka on auttanut 50 000:ta ihmistä, ja se on tehnyt erityistä työtä juuri naisiin kohdistuvan väkivallan parissa. Nämä ovat vain yksittäisiä esimerkkejä. Ne kuitenkin tuovat hyvin esiin sen todellisuuden, jota valitettavasti yritetään peittää näillä kehityspolitiikan selonteon erittäinkin hyvillä ja kauniilla sanoilla. Naisten ja tyttöjen oikeuksia ei edistetä antamalla rahaa yrityksille. Niitä ei edistetä kuin vain ja ainoastaan suoralla työllä naisille ja tytöille ja heitä varten.

Vaikka tavoite kehitysmaiden talouksien kehittämisestä on hyvä, se ei saa jättää alleen nimenomaan sitä tärkeintä tavoitetta, jonka pitäisi auttaa juuri niitä heikompiosaisia. Esimerkiksi pelkästään lahjoituksilla toimiva kehitysyhteistyö tai lähinnä yritysten kautta suunnattu apu ei välttämättä ole se vaihtoehto, jolla päästään inhimillisesti juuri parhaaseen tulokseen. Yhteiskunnan toimivuuden ja demokratian osallisuuden kannalta pitäisi myös auttaa juuri niitä syrjäytyneitä ihmisiä — esimerkiksi kastittomia mielenterveyspotilaita taikka sitten vammaisia — jotka ovat erityisesti sen tuen tarpeessa. Ja tähän pitää ilman muuta ottaa myös omat valtiot vahvasti mukaan tekemään työtä.

Suomi on ollut kokoaan suurempi vaikuttaja kansainvälisessä politiikassa. Rauhan ja demokratian rakentaminen, kestävä kehitys sekä tasa-arvo ovat olleet pitkään meidän tavoitteinamme. Samoin kunnioitusta on tuonut maine juuri yhteistyökykyisenä maana niin Euroopassa kuin maailmalla. Tästä olemme saaneet olla toki tähän mennessä ylpeitä. Tästä meidän on myös pidettävä kiinni, ja nyt jos koskaan olisi paikka suunnitelmalle siitä, miten tosiaankin palautetaan Suomen kehitysapu korkealle tasolle ja aina lopulta siihen 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta.

Kun tätä keskustelua on seurannut, niin täytyy antaa kiitosta sille, että ainakin ministeri sanoi pahoittelunsa siitä, että jouduttiin vielä nämä lisäleikkaukset kehyksien yhteydessä tekemään, mutta tuntuu hyvin ihmeelliseltä, että joillekin edustajille ja poliittisille puolueille tämä on ikään kuin voitto, että saivat leikata juuri niiltä heikompiosaisilta ihmisiltä maailmassa.

15.57 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan edellisen puhujan loppukaaneettiin viitata vielä sen verran, että vaikka hallitus on tehnyt todella merkittäviä ja surullisia kehitysyhteistyöleikkauksia, niin keskustan tavoite on, että 0,7 prosentin kehitysyh-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

teistyömenot bruttokansantulosta saavutetaan. Se on aina ollut meidän tavoitteemme, ja se on sitä myös jatkossa, ja sitä kohti koetamme tehdä työtä, vaikka taloudellinen tilanne onkin tällä hetkellä erittäin vaikea.

Arvoisa puhemies! Kehityspolitiikka on olennainen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja Suomella on pitkät perinteet vastuullisena ja osaavana kehityspolitiikan toimijana. Kehityspoliittinen selonteko avaa hyvin Suomen kehitysyhteistyön painopisteitä, jotka ovat perusteltuja, kuten ulkoasiainvaliokuntakin tässä yksimielisessä mietinnössään toteaa. Haluan nostaa esiin muutamia erittäin tärkeitä asioita.

Ensimmäisenä minäkin nostan sieltä esiin sen, mikä on tässä salikeskustelussakin nousut: naisten ja tyttöjen aseman parantamisen ja heidän yhteiskunnallisen osallistumisensa tukemisen. On tutkittua tietoa, että yksi vakaan yhteiskuntakehityksen ja vaurastumisen edellytyksistä on se, että naiset ja tytöt pääsevät kouluun ja parantamaan yhteiskunnallista asemaansa. Valiokunta aivan oikein huomauttaa, että enemmän pitäisi kyllä vielä huomioida myös naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa syrjintää ja sitä vastaan toimia.

Toisekseen kehitysmaiden oman talouskehityksen tukeminen on erittäin suuri osa yhteiskunnan kokonaiskehityksen kannalta, ja sitä on aivan hyvin käsitelty kehityspoliittisessa ohjelmassa. Tämä heijastelee tietenkin myös sitä kehityspolitiikan suurta linjaa, jossa yhä enenevässä määrin siirrytään yksisuuntaisesta, suorasta raha-avusta kohti kahdenvälisiä kumppanuuksia, joissa korostuvat yhteistyö ja yhteisvastuu.

Globaaliongelmien koskettavat jo nimensäkin perusteella sekä rikkaita että köyhiä valtioita ja vaativat tämän takia yhteisiä panostuksia. Pidän erittäin tärkeänä, että kehitysmaiden elinkeinoja kehitetään ja että me pystymme tarjoamaan niihin suomalaista osaamista avuksi.

Kolmanneksi yhteiskuntien demokraattisuuden ja toimintakyvyn vahvistaminen on yhtä lailla tärkeää. Tätä tavoitetta voidaan edistää niin kehitysmaiden veropohjaa ja veronkantokykyä vahvistamalla kuin taistelemalla vaikkapa korruptiota vastaan. Eilenkin täällä salikeskustelussa kun puhuimme suomalaisesta harmaan talouden torjunnasta ja veronkierroksen estämisestä, niin kyllähän meillä on esimerkiksi nimenomaan näiden edistämisessä erittäin suurta osaamista aivan maailman huipputasolla, niin että voimme myös tätä puolta tarjota kehitysyhteistyön osana. Nimittäin vain demokraattiset ja toimintakykyiset valtiot voivat kehittyä todella kestäväällä tavalla.

Olen myös tyytyväinen siihen, että yhtenä painopisteenä on olemassa ruokaturva. Nimittäin nämä suuret veteen, energian saatavuuteen, luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyvät kysymykset ovat kyllä sellaisia, jotka tulevaisuudessa valitettavasti yhä enemmän, yhä useammin todennäköisesti tulevat olemaan jonkinlainen konfliktin osasy. Puute ruuasta, vedestä, energiasta, luonnonvaroista ajaa myös ihmisiä liikkeelle.

Kehityspoliittinen selonteko ottaa aivan oikealla tavalla kantaa kokonaisvaltaisuuteen. Minusta se tunnustaa sitä jatkuvuutta ja johdonmukaisuutta, joita on Suomessa jo pitkään tehty erilaisten elementtien kautta: suoralla tuella, perinteisellä kehitysyhteistyön tuella kansalaisjärjestöille, monenkeskisellä tuella esimerkiksi YK-järjestöille, tuella rauhanvälitykselle, sijoituksilla Finnfundin kautta. Nämä muodostavat kokonaisuuden.

Täytyy todeta, että kyllähän Finnfundin rahoittaa paljon myös sellaisia hankkeita, jotka akuutistikin liittyvät tähän suureen turvapaikkakysymykseen. Pakolaiskriisiin Jordaniassa on Finnfundin rahoittama aurinkovoimala, joka nousee aivan lähelle suurta pakolaisleiriä. Tämäkin on apu ja keino vastata tähän pakolaiskriisiin, ja sitä täälläkin on peräänkuulutettu.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Niukkuudesta huolimatta Suomen täytyy tehdä ja jatkaa aktiivista kehitysyhteistyötä. Toisin kuin osa Pohjoismaista, me emme kuitenkaan ole ottaneet kehitysyhteistyövaroista turvapaikanhakijoille kohdistettuja rahaeriä.

Pitkän tähtäimen tavoite on se, että saavutamme 0,7 prosenttia bruttokansantulosta.

16.02 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Kehityspolitiikan uudistaminen on tärkeää. Kehityspolitiikan on oltava tehokasta, jotta kehitysmaat voisivat seistä omilla jaloillaan ja turvata kansalaisilleen toimeentulomahdollisuudet ja rauhalliset elinolot. Näin hillitään myös muuttoliikettä ulkomaille.

Suomen kehityspolitiikassa painopistealueeksi on valittu erityisesti tyttöjen ja naisten oikeuksien ja aseman vahvistaminen. Naisten kouluttaminen ja työnteko edistävät perheiden hyvinvointia, sillä tasa-arvoisen naisen perhe on keskimääräistä pienempi, terveempi ja koulutetumpi, mikä vauhdittaa yhteiskunnallista kehitystä. Kehitysmaiden omien talouksien kehittämistä tuetaan, sillä ilman talouden kestävä perustaa ei köyhyyttä ja eriarvoisuutta voida poistaa. Talouskasvu luo työpaikkoja ja auttaa ihmisiä vaurastumaan.

Verojärjestelmien kehittäminen on tärkeää yhteiskunnan toimintakyvyn ja julkisten palvelujen rahoittamiseksi. Suomi panostaa myös verosääntöjen kehittämistyöhön, jotta kansainvälistä verovälttelyä ja laittomia rahavirtoja voidaan kitkeä pois. Tällä hetkellä kehitysmaista pakenee pääomia enemmän kuin niitä virtaa sisään. IMF:n arvion mukaan kehitysmaat menettävät jopa yli 200 miljardia dollaria vuodessa monikansallisten yritysten verojen välttelyn takia.

Arvoisa rouva puhemies! Luonnonvarojen kestävä käyttö luo pohjan ruokaturvalle, varmistaa puhtaan veden saannin, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävä maataloutta. Tässä Suomella on puhtaan teknologian ja biotalouden huippuosaajana paljon tarjottavaa kehityksille.

16.04 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen kehityspoliittinen selonteko on erinomainen asiakirja. Siinä kirjataan maailmassa tapahtunut edistys ja annetaan uskoa kehitykseen.

Kehityspolitiikan tavoitteita on saavutettu. Äärimmäinen köyhyys on puolitettu, lapsikuolleisuutta vähennetty, koulunkäyntimahdollisuuksia parannettu. Kehityspolitiikkaa varjostanut toivottomuuden lietsonta on jäämässä taka-alalle. On turha väittää, että köyhyys ja nälkä lisääntyvät, teimmepä mitä tahansa. Päinvastoin, uuden Agenda 2030:n tavoitteet, vaikkapa äärimmäisen köyhyyden poistaminen kokonaan, ovatkin aivan saavutettavissa. Asiakirjaa lukiessa tuntuu myös siltä, että kehityspolitiikasta vallitsee kansallinen yhteisymmärrys yli puoluerajojen ja yli hallituskausien. Ymmärretään, että Suomen turvallisuus vaatii globaalia vastuunkantoa. Rajat kiinni -politiikka ei saa Suomessa mitään vastakaikua.

Arvoisa puhemies! Sanat ovat kauniita, ja asiakirja on hyvin laadittu. Onkin aivan huolettava vääryys, ettei näillä sanoilla ole oikeastaan mitään tekemistä hallituksen tekojen kanssa. Teot olisivat taloudellisia panostuksia kehitysyhteistyöhön. Niiden saldo on ikävä kyllä järkyttävä. Kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaus viidenneksellä viime vuodesta olisi jo yksistään riittävä osoitus siitä, että kehityspolitiikan aputavoite 0,7 prosentin bruttokansantuoteosuudesta on haudattu. Totuus on vieläkin karmeampi. Varsinainen kehitysyhteistyö saa tänä vuonna kolmanneksen vähemmän rahoitusta viime vuoteen nähden. Vuodesta 2014 rahoitus on miltei puolittunut.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Kansalaisjärjestöjen työ kehityspolitiikassa on monella tavoin erityisen arvokasta. Meiltä kotimaasta katsoen valtion taloudellisen tuen arvoa korottaa se, että annettulla rahalla on vipuvaikutusta. Valtion rahan päälle tulee järjestöjen omaa panostusta erityisesti vapaaehtoistyön muodossa. Avun saajien näkökulmasta järjestöjen työ on vielä tärkeämpi. Esimerkiksi Syyriassa sodan osapuolet luottavat hätäavun toimittamisessa selkeimmin YK:n toimijoihin. YK:n suojissa apu pääsee perille. Suomen tulisi tukea oman YK-liittonsa ja sen järjestöjen työtä ja pitää huolta vahvemmasta toiminnan ketjusta täältä kotimaasta aina kriisialueille. Tuen sijasta järjestöt saavat nyt kamppailla budjettileikkausten kanssa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen on muutettava kehityspolitiikkansa sellaiseksi, että teot vastaavat yleviä sanoja. Kehitysyhteistyö tarvitsee lisärahoitusta. Annetaan sitä, vaikka meillä itsellämmekin on vaikeuksia. Kyllä kansa sietää. Tehkää parannus ja täyskäännös jo seuraavassa budjettiriihessä, ministeri Toivakka. — Kiitos.

16.08 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Minut on kasvatettu siihen, että ajattelen hyvää, puhun hyvää ja teen hyvää. Siksi on äärimmäisen vastenmielistä moittia yleensä mitään tässä maailmassa. Mutta joskus joutuu aloittamaan puheensa vaikka niin kuin täällä tällä kertaa, että tämä on harvinaisen hyvin tehty huono esitys.

Tässä on hyvä pyrkimys, ja niin kuin monessa puheenvuorossa täällä on todettu, tässä luvataan paljon ja kuvataan kokonaisuuksia hyvin mutta sitten kuitenkin viedään ne edellytykset asioiden toteuttamiselle. Muutaman asian nostan tässä esille. Uskon, että ministerikin on hyvin näistä kipupisteistä tietoinen, ettei niistä tarvitse jankuttaa, mutta muutaman asian oikeastaan haluan kysyä tässä.

Yksi niistä on se, onko ministeri tietoinen siitä, että nämä Finnfundin projektit, monet niistä, kohdistuvat Aasiaan, Kiinaan, Shanghaihin ja Venäjälle, joita ei oikein voi pitää tällaisina perinteisinä kehitysyhteistyökohteina, ja sitten siellä nämä sijoitetut rahat kohdistuvat, otetaan nyt vaikka tämä Peikko Group, elementtitehtaan uusimiseen, tehdäänkö uudet tuotantotilat jollekin suomalaiselle yrittäjälle Kiinassa, tai sitten Venäjällä metsäkoneita valmistava ryhmä, joka sitten Pietarin alueella myös perustaa uusia omia tehtaita ja myyntipisteitä, tai sitten suomalaisten tehdaslaajennus Intiassa. Nämä eivät ole ehkä sellaisia perinteisiä kehitysyhteistyökohteita. Sen takia, kun tätä painopistettä nyt meidän kehitysyhteistyössä muutetaan historiallisesti järjestöpuolelta selkeästi tänne sijoitustoiminnan puolelle, nämä on erittäin hyvä ottaa huomioon.

Näitä hyviä puolia sitten tässä: Nyt kun näin kerran tapahtuu, ja vaikka leikkauksista täällä on todettu, että ne ovat liian suuria, niin vielä lisää leikataan ja se on se suunta tällä hetkellä, niin sitten ne hyvät puolet tulevat siinä, että tätä Finnfundin ja järjestöjen välistä yhteistyötä tulee kehittää. Toivonkin, että tässä ministeri näkee ja tekee voimakkaita aloituksia sen suhteen, että varmistetaan, että Finnfund ja järjestöt löytävät toisensa. Silloin voisi sanoa, että tästä painopistemuutoksesta voisi seurata jotakin hyvää, joka sitten selkeästi siellä kentällä näkyisi.

Työ- ja tasa-arvovaliokunta, jossa olen varajäsenenä, teki mielestämme erittäin hyvän, niin kuin ministeri puheessakin totesi, lausunnon tästä. Täällä tähän vaikuttavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota ja todetaan näin: "Kehitysyhteistyörahoitusta saavien järjestöjen rahankäytön ja talouden valvonta toteutuu jo tällä hetkellä varsin tiukan raportointikäytännön ja mm. kansainvälisten tilintarkastustoimistojen suorittaman valvonnan kautta. Nyt kun valtioneuvosto on hallitusohjelman mukaisesti linjannut, että Suomen kehitysrahoituksen painopistettä siirretään laina- ja pääomasijoitusmuotoiseksi ja ohjataan vastuullis-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

ten yritysten kautta kehittyviin maihin, valiokunta pitää tärkeänä, että muuttuneessa tilanteessa samat raportointivaatimukset koskevat kaikkia kehitysrahoitusta saavia toimijoita, niin rahoittajia, järjestöjä kuin yrityksiä ja yhteisöjäkin. Kaikkien toimijoiden vaikuttavuutta on myös arvioitava järjestelmällisesti."

Vielä: "Valiokunta painottaa Finnfundin toiminnan vaikuttavuuden seurantaa ja arviointia. Rahoittajan toiminnan tulee olla avointa ja läpinäkyvää. Lisäksi valiokunta korostaa, että rahoitusinstrumenttien kehittämisessä tulee erityistä huomiota kiinnittää tuloksellisuussindikaattoreihin ja siihen, että ne soveltuvat kunkin hanketoiminnan luonteeseen ja mitaavat aidosti toivottuja kehitysvaikutuksia."

Ei ole mitään syytä epäillä, etteikö Finnfund voisi toimia hyvänä kehitysyhteistyökumppanina, eikä ole mitään syytä mustamaalata Finnfundia myöskään. Mutta tietenkin, kun nämä leikkaukset ovat tällaisia kuin ne ovat suuruudeltaan, tulee se huoli, että tämä seuranta toimii ja tässäkin tapauksessa nämä pienenevät rahat menevät oikeisiin kohteisiin. — Kiitoksia.

16.13 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Mietinnössään ulkoasiainvaliokunta pitää myönteisenä, että ulkoasiainministeriössä on käynnistetty kansalaisjärjestöjen työn vaikuttavuuden arviointi. Toistaiseksi järjestöjen vaikuttavuudesta tiedetään suhteellisen vähän. Sekä ulkoministeriön omat raportit että Ritva Reinikan riippumaton arvio Suomen kehitysyhteistyön tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta osoittavat, että toistaiseksi seuranta ja tulosten raportointi kehityspolitiikassa on ollut heikkoa. Tämän johdosta ohjelmien arvioitavuus on kärsinyt.

Minusta on erittäin huolestuttavaa, että kehitysyhteistyöhön on vuosikymmeniä kaadettu rahaa valtion budjetista ja vieläkin tilanne on se, että tuloksellisuus ja vaikuttavuus ovat hämärän peitossa. Ne ovat avainkysymys, kun oppositio täällä nyt varmastikin useamman tunnin ajan ja kymmenien puheenvuorojen voimalla kritisoi sitä, että bkt:n suhdeluku on pienenlainen verrattuna EU:n ja YK:n tavoitteisiin. Kysyisin sieltä vasemmalta, eikö tärkeintä ole se, miten suuri osa avusta menee perille. Vaikka suhdeluku olisi tasan prosentti taikka 10 prosenttia, eikö se merkitsisi vain suurempaa summaa heitettynä Kankkulan kairoon ja korruptioon?

Sitä mieltä on esimerkiksi ex-suurlähettiläs Matti Kääriäinen, joka työskenteli 40 vuotta ulkoministeriössä kehitysavun parissa. Reilu vuosi sitten julkaistiin häneltä kirja nimeltä Kehitysavun kirous. Helsingin Sanomien haastattelussa viime vuoden tammikuussa tämä entinen Suomen Mosambikin ja Kenian suurlähettiläs kertoi, että jos Suomi lopettaisi kehitysapunsa Mosambikiin heti huomenna, mikään Mosambikissa ei muuttuisi. Kääriäisen mukaan on itsestään selvää, että myös Suomen antamaa apua hukkuu korruptioon. Mikään muu ei ole mahdollista, kun apua annetaan maailman korruptoituneimmille maille. Se, joka sanoo, että rahaa ei mene korruptioon, voisi kertoa, mihin se sitten menee, hän totesi. Artikkelissa todetaan, että köyhyys ei ole juuri vähentynyt Saharan eteläpuolisessa Afrikassa eli juuri niissä maissa, jotka ovat saaneet eniten kehitysapua. Koska väestönkasvu on voimakasta, on äärimmäisessä köyhyydessä elävien ihmisten määrä näissä maissa lisääntynyt vuosikymmenien kehitysavusta huolimatta. Kehitysapu ei siis vähennä köyhyyttä. Kääriäisen mukaan se, ettei Suomi yllä tuohon 0,7 prosentin tavoitteeseen, on hyvä. Rahaa on mennyt hukkaan vähemmän. Nyt kehitysavun tavoitteena ei ole saada aikaan tuloksia, vaan saada menemään tietty määrä rahaa, hän toteaa.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Arvoisa rouva puhemies! Konkreettinen esimerkki Kääriäisen tarkoittamista hukkaan menneistä rahoista löytyy Jordaniasta. Joulun alla Verkkouutiset julkaisi artikkelin, jossa kerrottiin, että Suomen Punaisen Ristinkin rahoittama valtava syyrialaisien pakolaisleiri on lähes autio. Azraq on maailman toiseksi suurin pakolaisleiri. Mutta vastoin läntisiä odotuksia syyrialaiset eivät paenneetkaan sinne, vaikka se sijaitsee vain noin 90 kilometrin päässä Syyrian rajasta. "Azraq avattiin huhtikuussa 2014. Sen piti majoittaa noin 130 000 sotaa pakenevaa. Taloissa asuu nyt noin 15 000 ihmistä. Tiet ovat autiot. Ensimmäisistä valmiiksi rakennetuista neljästä kylästä kahdessa ei asu ketään, ja viitisenkymmentä kauppapaikkaa on tyhjillään." — Kiitos.

16.19 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Selonteossa Suomen kehitysyhteistyöstä on aivan oikein naisten ja tyttöjen asiat kärjessä. Se on myös asia, johon liittyen haluan sanoa muutaman sanan.

Leikkausten jälkeen käytettävissä olevien kehitysyhteistyömäärärahojen kohdentamisesta on mietittävä entistä tarkemmin. Yksi hallituksen kehityspolitiikan painopisteistä on naisten ja tyttöjen aseman parantaminen, mikä on aivan oikea painotus, ja tähän myös ulkoasiainvaliokunta lausunnossaan on kiinnittänyt erityistä huomiota. Maailman talousfoorumi on vuodesta 2006 julkaissut tasa-arvoindeksiä, jossa selvitetään eri maiden sukupuolten tasa-arvon tilaa neljällä eri mittarilla. Seurannan aikana sukupuolten välinen tasa-arvo on maailmanlaajuisesti parantunut ja naisten osallistuminen politiikkaan ja työelämään on lisääntynyt. Samaan aikaan kuitenkin 22 prosentissa tarkastelluista maista koulutukselliset erot miesten ja naisten välillä ovat lisääntyneet. Maailman talousfoorumin viimeisimmän arvion mukaan saavutamme tällä vauhdilla kansainvälisesti naisten ja miesten tasa-arvon työelämässä vasta vuonna 2133 — siis vasta 117 vuoden kuluttua.

Tyttöjen ja naisten koulutuksen on pitkään tiedetty olevan avain köyhyyden torjumisessa, hyvinvoinnin lisäämisessä ja väestönkasvun hillitsemisessä. Siitä huolimatta lähes kaksi kolmasosaa maailman lukutaidottomista on naisia. Monesti tyttöjen aloitettukin koulutie keskeytyy lapsiavioliiton tai seksuaalisen väkivallan seurauksena. Tiedämme, että mitä koulutetumpia tytöt ovat, sitä myöhemmin he yleensä solmivat avioliiton ja sitä vähemmän he hankkivat lapsia. Tyttöjen ja naisten koulutuksen avulla siis vahvistetaan ihmisoi-keuksia ja demokratiaa sekä erityisesti naisten mahdollisuuksia päättää itse omasta elämästään ja ottaa osaa omaa elämäänsä koskevaan ja yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

Arvoisa rouva puhemies! Kestävän ja tuloksellisen kehitysyhteistyön kannalta painopisteemme on oltava kasvavassa määrin koulutuksessa ja erityisesti suomalaisen koulutusosaamisen viennissä kehittyviin maihin. Suomalainen koulutusjärjestelmä ja koulujärjestelmä, opettajankoulutus — nämä ovat maailman huippuluokkaa, minkä vuoksi opetusalan ammattilaiset pitää ottaa nykyistä vahvemmin osaksi suomalaista kehitysyhteistyötä. Erityisen tärkeää koulutuksen parantamisessa ja saavutettavuudessa maailmanlaajuisesti on panostaminen laadukkaaseen opettajankoulutukseen, jossa suomalaiset ovat maailman kärkeä. Meillä olisi tässä paljon annettavaa.

Tyttöjen koulutus parantaa koko yhteisön hyvinvointia ja lopulta siis koko maailmaa. Koulutusviennin ja suomalaisen osaamisen avulla voimme torjua köyhyyttä ja edistää tasa-arvoa. Siksi on erityisen painokkaasti pidettävä huolta siitä, että suomalaisen kehitysyhteistyön painopiste on kasvavassa määrin koulutuksessa ja suomalaisen koulutusosaami-
semme viennissä opetusalan ammattilaistemme osaamista hyödyntäen.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

16.23 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Ensin edustaja Laukkaselle, hän mainitsi viisaasti tästä, että Finnfundin ja järjestöjen tulisi löytää toisensa: itse olen sitä asiaa nostanut UaV:ssa useammankin kerran esille, että tätä kansalaisjärjestöjen arvokasta kokemusta ja ammattitaitoa käytettäisiin hyödyksi.

Eurooppaankin kohdistunut siirtolaiskriisi on osoittanut, kuinka tärkeää tehokas ja tuloksellinen kehitysyhteistyö on. Kehityspolitiikan tulee olla johdonmukaista muiden eri politiikan alojen kanssa. Se on olennaisen tärkeää. Suomen, pienen mutta kokeneen ja ammattitaitoisen kehitystoimijan, tulee kohdentaa toimintansa erityisosaamistaan hyödyntäen. Suomella on esimerkiksi lisääntymis- ja seksuaaliterveyskysymyksissä jopa ainutlaatuista osaamista, jolla voidaan vaikuttaa esimerkiksi Afrikan huolestuttavan nopean väestönkasvun hillitsemiseen. Naisten ja tyttöjen aseman parantaminen yhtenä kehityspolitiikkamme painopisteistä onkin asia, josta näin suomalaisena naisparlamentaarikkona olen erityisen iloinen. Se, mitä me täällä Suomessa pidämme itsestäänselvyytenä, ei ole sitä monissakaan kehitysmaissa. Kun työskentelin YK:n siviilikriisinhallintatehtävissä, edustin ihmisoikeuksia kunnioittavaa ja edistävää YK:ta, samalla myös suomalaista poliisia, mutta myös tasa-arvoista naissukupuolta.

Arvoisa puhemies! Kaksi vuotta Afrikassa: Mieleeni tulee lukuisia esimerkkejä epäkohdista liittyen naisten ja tyttöjen asemaan. Mietin nyt sitä kohtaamista, kun varhaisteini-ikäinen, noin 12-vuotias tyttö maha pullottaen, ei ruuasta vaan raskaudesta, katse painautuneena alta kulmain katselee eurooppalaista YK:n poliisikomentajaa, suomalaista naispoliisia. Katseeseen yhdistyi yhtä aikaa häpeä tilastaan — lapsi raskaana ja naimisissa jo hampaattoman vanhan miehen kanssa — mutta tuossa katseessa oli myös uteliaisuutta, ehkä ihailuakin, kun hän näki naisen asemassa, josta hän ei osaa käytännössä unelmoidakaan. Moni teiniäiti kuolee kehitysmaissa synnytykseen, koska lapsen keho ei ole valmis synnytykseen.

Arvoisa puhemies! Täällä salissa puhutaan usein kriittiseen sävyyn arvovalinnoistamme. Esimerkiksi suomalaiseen koulutukseen kohdistuvat leikkaukset ovat kieltämättä olleet kipeitä, mutta kun niitä miettii kehitysmaiden perspektiivistä, niin jokaisen lapsen, joka edes pääsee kouluun, vaikka sinne pakolaisleirissä sijaitsevaan, varjoisan puun alle vapaaehtoisen opettajan, pakolaisen itsekin, opettamana, ilo oppimisesta, kiitollisuus opetuksesta on sellaista, jonka me suomalaiset olemme unohtaneet aikoja sitten.

Ulkoasiainvaliokuntamme puheenjohtaja, edustaja Kaikkonen puheessaan Suomen kehityspolitiikasta ja valiokuntamme lausunnosta siihen pitkälti "tyhjensi jo pajatson", joten en toistele niitä tärkeitä näkökohtia uudelleen. Edustaja Elomaa nosti esiin kehitysmaiden nuoret ja radikalisoitumisen estämisen. Se oli erinomaisen tärkeä huomio siitä, että oikealla kehityspolitiikalla vaikutamme myös omaan turvallisuuteemme. Tosiasia on myös se, että maissa, joissa suurin osa väestöstä on alle 25-vuotiaita ja joissa nuorisotyöttömyys on todella synkissä lukemissa ja lisäksi kulttuuri vaatii varoja avioitumiseen, näiden nuorten selviytymisstrategiana on maastamuutto.

16.28 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuten me kaikki jo tiedämme, Suomi on siinä tilanteessa, että jokaisesta paikasta on pakko leikata. Niin tapahtuu myös kehitysavun suhteen, tämä on ollut myös perussuomalaisten linja. Kehitysapua on annettu jo vuosikymmeniä, ja mikä on ollut tulos? Kehitysmaiden eliitti vain porskuttaa, ja korruptio rehoittaa. Raha ja apu eivät ole tavoittaneet sitä ihmistä, joka oikeasti apua tarvitsisi. On

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

varmaa, että pienemmällä määrärahalla oikein suunnattuna tullaan jatkossa saamaan paljon parempia tuloksia aikaan. Selonteossa kerrotut suuntaukset ovat oikeansuuntaisia.

Täällä salikeskustelussa on useaan otteeseen rinnastettu kehitysavun leikkaus ja pakolaiskriisi. Näitä on mielestäni aivan turha rinnastaa toisiinsa. Viime kesänä alkanut pakolaistulva olisi todennäköisesti saavuttanut myös Suomen, olisimmepa satsanneet kehitysapuun rahaa kuinka paljon tahansa. — Kiitos.

16.29 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kehitysyhteistyöhön panostaminen olisi tärkeää — paitsi tietenkin siltä kannalta, että jokainen ihminen on yhtä arvokas ja tarvitsee apua erityisesti niissä oloissa, joissa on vaikeuksia, myös ihan antajamaiden näkökulmasta, oman edun näkökulmasta. Kulkutaudit, terrorismi, pakolaisuus tai vaikkapa huumet ovat ongelmia, jotka kulkevat rajojen yli. Esimerkiksi tukemalla vaihtoehtoisen tulonmuodostuksen kehittymistä maissa, joissa talous perustuu pitkälti huumetuotantoon, voidaan vähentää huumetarjontaa sitten täällä omilla kotikulmillamme. Tästä löytyy kyllä hyviä esimerkkejä myös Suomen kehitysyhteistyön historiasta. Esimerkiksi Perussa toteutettiin aikanaan Suomen tukemana vaihtoehtoisen viljelyn ohjelma 90-luvulla, jolloin maanviljelijöille tarjottiin apua siirtymisessä laillisiin viljelykasveihin, ja kokaiiniviljelmät saatiin ihan tuntuvasti pienentymään.

Mielestäni kehitysapua ja toisaalta oman maan köyhien auttamista ei pidä asettaa vastakkain. Jos poliittisessa tahtotilassa yhteisvastuun näköala syrjäyttää itsekkyyden, niin molemmat tulevat autetuiksi. Ja kyllä meillä rikkailla mailla on sekä etuoikeus että moraalinen velvoite auttaa köyhistä köyhimpiä, ja kehitysyhteistyö on olennainen sivistysvaltion tunnusmerkki. Sen vuoksi on tietenkin hyvin surullista elää nyt sellaista aikaa, jossa kehitysyhteistyöstä lähes puolet siihen panostettavista resursseista ollaan vähentämässä.

16.31 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä taloustilanteessa on pakko leikata myös tästä kehitysavusta. Kun kuppi on tyhjä, niin sieltä on huono nyhjäistä. Velkarahalla sitä on turha tehdä, se ei auta ketään. Muutenkin ne tulokset, mitä siellä on ollut — minä olen henkilökohtaisesti käynyt siellä tekemässä vapaaehtoisesti, ja se, mitä siellä tehtiin: vietiin suomalaisia hyviä koneita ruostumaan viidakkoon. Minun mielestäni se on pätkähullujen hommaa.

Mutta jatkan tuosta edellisestä, koska aika loppui kesken.

Azraqin rakentaminen on maksanut muun muassa Euroopan unionille noin 140 miljoonaa euroa. Jättiläismäistä paikkaa kuvaillaan autioksi ja kummitusleiriksi. Leiriä hoitaa YK. Suomen Punainen Risti hoiti Norjan, Saksan ja Kanadan Punaisten Ristien kanssa sairaalan rakentamisen ja avusti Azraqia monin muin tavoin. Sairaala on nyt sitten suljettu.

Ymmärtääkseni nämä leirit ovat hyvin hoidettuja. Olosuhteet ovat kohtuulliset niille, jotka oikeasti henkensä edestä pakenevat. On terveyspalveluita sairaaloihin, on opetusta ja leikkiä lapsille, on puhdasta vettä, ruokaa ja vaatetusta. Miksi leiri on käytännössä tyhjä? Siksi, että leiriolosuhteet eivät kelpaa niille, jotka Euroopassa kertovat paenneensa henkensä edestä mutta todellisuudessa ovat ilmaisen sosiaaliturvan perässä tulevia reppureissaajia.

Arvoisa puhemies! Vielä sen verran: Mekan lähellä on pyhiinvaelluspaikka, jossa on ilmastoidut teltat yli 2 miljoonalle pyhiinvaeltajalle. Nämä ovat huippuolosuhteet ja täysin tyhjänä lähes koko vuoden. Miten nämä pakolaiset, jotka puhuvat myös suvaitsevaisuudesta ja kaikista näistä, eivät mene sinne leireille eivätkä ne toiset islamilaiset maat ota sinne

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

niitä islamisteja, tai mitä ovatkin, vaan ne tuodaan tänne? Siinä on joku niin sanottu korruptio ehkä takana.

16.34 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa rouva puhemies! Olisi suoranaista pöyhöpopulismia väittää, että turvapaikanhakijoiden vyöry Suomeen johtuisi siitä, että nykyinen hallitus on leikannut kehitysapumäärärahoja 200 miljoonalla eurolla. Vyöry, joka Eurooppaan — tai ainakin Suomeen — on kohdentunut, sitä paitsi edustaa pääosin niin sanottua elintasopakolaisuutta. Tämä ilmiö tässä mittakaavassa alkoi esiintyä, kun voimassa oli edellisen hallituksen budjetti, eli syksyllä 2015. Niukkenevien taloudellisten resurssien yhteiskunnassa tutkimusten mukaan suomalaisten laajasti toivoma priorisointikohde leikata kehitysyhteistyön määrärahoista on perusteltu, ja tämä hallitus, jossa perussuomalaiset on mukana, tarttui tähän toiveeseen ensi töikseen. Kehitysyhteistyömäärärahat on suhteellisesti tarkasteltuna hallituksen suurin leikkauskohde. Kiitos siitä hallitukselle. Vihdoinkin on luovuttu ulkokultaisuudesta ja uskosta siihen, että almurahoilla hoidetaan maailmanpoliittiset epäkohdat.

Arvoisa puhemies! Me emme saisi asettaa väestöryhmiä vastakkain, mutta teen sen silti. Meillä makaa dementoituneita vanhuksia yksinään kodeissaan, ja joudumme leikkaamaan monen suomalaisen palveluita ja sosiaalietuksia sekä nostamaan palvelumaksuja. Olisi enemmän kuin väärin jättää koskematta kehitysapumäärärahoihin, kun suomalaiset joutuvat priorisoimaan omassa arjessaan. Samainen oppositio, joka nyt haluaisi lisätä kehitysyhteistyömäärärahoja, haluaa lisätä kaikkia muitakin sinänsä hyviä asioita. Vain hölmö voi uskoa tuollaisen yhtälön käytännössä onnistuvan näissä olosuhteissa.

Arvoisa puhemies! Entistä vahvemmin on tullut itselleni tunne, että tämän hallituksen kolme sinänsä erilaista puoluetta yhdistää yksi asia, ja se on talousrealismi. Entistä vahvemmin on tullut myös tunne, että nykyisiä oppositiopuolueita taas yhdistää talousidealismi. Ehkä onkin niin, että tämän polarisoituneen tilanteen takia olisi jo parlamentarismen uskottavuuden säilyttämisenkin — ja ylipäätään parlamentarismen säilyttämisen — nimissä harkittava, että seuraaviin eduskuntavaaleihin ei enää ajettaisi laput silmillä vaan muodostetaan jo ennen vaaleja koalitiot, joiden pohjalta sitten vaalien jälkeen rakennetaan Suomen hallitus ja linja nauttii varmuudella kansan enemmistön kannatusta. Näin voitaisiin todella olla varmoja siitä, että kansan enemmistön tahto toteutuu paitsi eduskunnan myös hallituspuolueiden suhteen. Tällainen yhteistyösitoumus olisi nykyisiltä hallituspuolueilta myös vahva viesti kansalaisille siitä, että me todella uskomme hallituksen politiikan päälinjan olevan oikea ja nauttivan viime kädessä kansalaisten enemmistön tukea, kun oikein totuutta silmiin katsotaan.

Arvoisa puhemies! Luotan vankasti siihen, että gallupeiden sijaan tosipaikan tullen tämä nykyinen hallituspuolue saisi selvästi yli puolet annettavista äänistä, ja samalla olen täysin vakuuttunut siitä, että nykyinen oppositio omana koalitionaan, tai vaikka vain vihervasemistolaisena koalitiona, ei tuollaista mandaattia vastuun kantamiseen saisi. Oppositiohan on tässä hallituksen kannalta poikkeuksellisen vaikeassa taloustilanteessa saanut hämmästyttävän huonoja arvosanoja TNS Gallupin tutkimuksessa kansalaisilta. Se kertoo siitä, että hallituksen monet toimenpiteet eivät ehkä miellytä tai herätä ainakaan hurraa-huutoja, mutta ne koetaan kuitenkin uskottaviksi verrattuna opposition toimintaan, josta puuttuu todellinen visio suomalaisesta yhteiskunnasta. Opposition politiikalla Suomi ajautuisi helposti itse muiden autettavaksi. Suomalaisten onkin autettava nyt itse itseään, jotta voimme taas auttaa enemmän muita sitten, kun Suomi nousee taas jaloilleen. Perussuomalaisien

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

tunnuslauseena on ollut: "Ensin suomalainen työ ja yrittäminen, jos sitten aikaa ja rahaa jää, niin maailman parantaminen." Hallitus ja hallituspuolueet ovat sisäistäneet ja omaksuneet tämän linjan, ja siitä voi antaa rehdisti tunnustusta koko joukkueelle. Meidän on hyvä puolustautua yhtenäisenä joukkueena opposition kohtuuttomia hyökkäyksiä vastaan.

16.40 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hakkarainen täällä nosti esiin niitä epäkohtia ja epäonnistumisia, joita kehitysyhteistyössä on ollut, ja nekin ovat totta, mutta vaikka historiasta löytyy lukuisia esimerkkejä myös siitä, miten kehitysyhteistyövaroja on kohdennettu harkitsemattomasti tai niitä on kulkeutunut väärin käsiin, niin kokonaisuutena auttaminen on kuitenkin ollut tuloksellista. Me näemme sen esimerkiksi lapsikuolleisuus- tai lukutaidottomuusluvuissa, joissa on tapahtunut huimaa kehitystä viimeisten vuosikymmenien aikana kehitysmaissa. Väitän, että juuri kansalaisjärjestöt, joilla on se ruohonjuurituntuma paikalliseen väestöön, esimerkiksi lähetysjärjestöt, joita itse tunnen, tekevät kyllä hyvin tehokkaasti työtään, ja sen vuoksi on harmillista, että juuri kansalaisjärjestöihin niin voimakkaat leikkaukset ovat kohdentuneet.

Haluan vielä muistuttaa, että me olemme itsekin olleet aikanaan kehitysavun saajia. Sotien jälkeen Unicef toimitti Suomelle elintarvikkeita ja muita lahjoituksia, tuki tutkimusta, tuki terveydenhuollon koulutusta ja vammaisten lasten hoitoa, huoltoa Suomessa, ja jopa vielä 50- ja 60-luvulla, jolloin itse olin lapsi, Unicefin varoilla perustettiin Suomeen keskosasemia ja hankittiin tutkimusvälineitä neuvoloille ja lastensairaaloille, ja omalta osaltaan tämä apu, jota Suomi sai, on kantanut hedelmää: suomalaisten lasten terveys on nyt maailman huipputasoa.

16.41 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen on totta kai oikeassa siinä, että Suomikin aikanaan on kehitysapua saanut, ja niin kuin itse toin aikaisemmin puheenvuorossani esille, kyllähän Marshall-apukin, jota Yhdysvallat kanavoi toisen maailmansodan runtelemaan Eurooppaan, oli kehitysapua.

Mutta mitä on sitten tapahtunut sen jälkeen? Katsotaan Suomea nyt: olemme tietysti päässeet paljon eteenpäin, emme ole enää kehitysavun piirissä, hyvä niin. Mutta sitten moni näistä maista, jotka kehitysapua tällä hetkellä saavat, esimerkiksi yksi suurimmista saajista, johonka Suomikin on eniten rahaa kanavoinut, eli Tansania, on edelleen kehitysavun varassa kaikkien näiden vuosikymmenien jälkeenkin. Siis jos ajatellaan Afrikan maiden siirtolaisuusajan päättymistä, kun ne itsenäistyivät, siitä on jo 50—60 vuotta aikaa riippuen maasta, eli ei voida enää katsoa, että tällainen ajattelu, että "kyllähän mekin silloin", pätesi, koska on jo niin kauan aikaa näiden maiden itsenäistymisestä, että vähitellen olisi pitänyt päästä eteenpäin.

Hyvä esimerkki maasta, joka on päässyt eteenpäin, on Vietnam, mutta siellä tehtiin markkinatalousuudistuksia, lähdettiin globaaliin markkinatalouteen mukaan, sitä kautta saatiin maa nousuun. Oikeastaan kaikki esimerkit, jotka ovat positiivisia liittyen kehitysyhteistyöhön, maan kehittymiseen, liittyvät siihen, että lopulta on ymmärretty ottaa markkinatalousjärjestelmää käyttöön. Totta kai oikeudenmukaisella tavalla täytyy se tehdä, mutta kuitenkin.

Arvoisa ministeri, tässä aiemmassa puheenvuorossani otin esille tämän 0,7 prosentin tavoitteen. Huomasitte, että annoin sille paljon kritiikkiäkin ja epäilyksiä lähinnä siksi, että tuntuu siltä, että se on historiallisesti aika tuulesta temmattu tavoite, jolla ei ole erityistä pohjaa, vaikka YK:n suosituksena onkin. Miksi pitää olla nimenomaan 0,7 prosenttia?

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Ajatellaan Yhdysvaltoja: 0,2 prosenttia bruttokansantuotteesta käytetään kehitysapuun ja Yhdysvaltoja siitä silti kiitellään. Eli toivoisin sitä, että ei tietenkään pelkästään Suomi etunenässä vaan koko kansainvälinen yhteisö voisi löytää jonkun oikean tavoitteen, jota voimme tavoitella, eikä tällaista tavoitetta, jolla ei ole todellista pohjaa kehitysyhteistyössä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri vastaa, enintään 5 minuuttia.

16.44 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka: Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Kiitän kovasti tästä keskustelusta. Tämä on ollut hyvin tarpeellinen, ja tässä on tullut mielenkiintoisia näkökulmia. Kiitän myös siitä tuesta, jota kehityspoliittinen selonteko ja erityisesti sen painopisteet ovat saaneet. Myönnän toki sen, että kun rahoitus on tiukempaa, me olemme tehneet todella valitettavia leikkauksia, joista olen itse pahoillani. Me olemme joutuneet miettimään, miten jokaista euroa kohdennetaan tehokkaammin, jotta apu menee varmasti perille sinne, missä se avuntarve on suurin. Mutta tässä yhteydessä haluan myös kiittää niitä, jotka tätä työtä ovat tehneet, eli suomalaisia kansalaisjärjestöjä ja ylipäättensä kehitysyhteistyötoimijoita, kansainvälisiä järjestöjä ja kumppanimaita, koska siellä on kovasti tehty työtä, että Suomen maine on edelleen hyvä ja me pystymme tätä hyvää kehitysyhteistyötä, jota jo aiemmin on tehty, jatkamaan huolimatta näistä kipeistä leikkauksista. Mutta tässä painopisteet saivat kiitosta ja erityisesti naiset ja tytöt nousivat vahvasti esille, ja olen siitä iloinen, koska tämä on se työ ja se sanoma, jota haluamme vahvasti viedä edelleen Suomesta maailmalle, ja meiltä odotetaan kannanottoja ja tukea tämän tärkeän tavoitteen edistämisen puolesta.

Toinen asia, josta tulee paljon tukea ja pyyntöä maailmalta, on se, että vahvistetaan kehitysmaiden taloudellista ympäristöä, sitä että talous vahvistuu ja sinne syntyy taloutta vahvistamaan omaa yritystoimintaa. Tämä on vahvasti YK:n kestävä kehityksen tavoitteissa, ja tämä on ollut meidän kehityspoliittisen toimikuntamme toiveissa jo viime kaudella, ja sitä myötä on hyvin tärkeätä, että me annamme tuen myös Finnfundin toiminnalle kuten muillekin rahastoille, jotka edistävät yksityisen sektorin toimintamahdollisuuksia kehitysmaissa ja ennen kaikkea luovat sinne sellaisia investointeja, joita nämä maat itse toivovat, kehittävät infraa, uusiutuvaa energiaa, biotaloutta, cleantechiä, eli vievät kipeästi kaivattua osaamista ja investointeja, jotka auttavat kehitysmaiden ihmisten elämää. Esimerkiksi edullisempi ja kestävämmällä tavalla tuotettu sähkö on hyvin tärkeätä monissa maissa, ja tällaisia hankkeita meillä on niin Afrikassa kuin muuallakin kehitysmaissa. Tätä työtä on tehty yhdessä kansalaisjärjestöjen ja yritysten kanssa jo tässä vaiheessa.

Täällä kovasti kysyttiin siitä, miten kansalaisjärjestöt ja yritykset ovat löytäneet toisensa, ja minä olen iloinen siitä, että me olemme järjestäneet useampia pyöreän pöydän keskusteluja, joissa on nimenomaan haluttu, että kansalaisjärjestöjen osaaminen ja suomalaisen yksityissektorin kiinnostus kehitysmaissa löytäisivät toisensa ja he voisivat tehdä enemmän yhteistyötä, ja tämä on otettu erittäin hyvin vastaan. Toivon, että tämä työ jatkuu edelleen. Uskon, että siitä hyötyvät kaikki ja erityisesti ne ihmiset kehitysmaissa, jotka meidän apuamme tarvitsevat.

Haluaisin vielä ihan lopuksi nostaa tämän itse asiassa monissa puheenvuoroissa nousseen humanitäärisen avun, joka on tärkeää. Me kaikki tiedämme, että humanitäärisen avun tarve on erityisen suuri tällä hetkellä: on pitkittyneitä kriisejä, on ilmastonmuutoksen aiheuttamia ongelmia, on ihmisten aiheuttamia konflikteja. Hyvää on se, että me olemme pystyneet auttamaan ennätysmäärää, suurta joukkoa ihmisiä tällä hetkellä, mutta myös avun-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

tarve on edelleen valtavan suuri. Suomi kohdensi tämän vuoden puolella jo humanitääristä apua 61 miljoonaa euroa kriiseihin ja ihmisille, jotka ovat eniten humanitäärisen avun tarpeessa. Näitä menee muun muassa ruoka-apuna, terveysapuna, koulutus- ja suojelutarpeisiin, esimerkiksi Syyrian kriisiin ihan sinne Syyrian sisälle, lähialueille, naapurimaihin, Jemeniin, jossa on valtava humanitäärinen kriisi tällä hetkellä, Etelä-Sudaniin, Etiopiaan, joka kärsii kuivuudesta. Pahinta tässä on se, että monet näistä kriiseistä ovat jatkuneet vuosikausia — ne eivät ole mitään akuutteja, juuri nyt syntyneitä kriisejä. Eli se tosiaan ei ole pelkästään ruoka-apua ja suojaa, mitä tarvitaan, vaan meidän pitäisi pystyä tarjoamaan, kuten Pekka Haavisto täällä minusta erinomaisesti keskustelun alussa sanoi, sentyyppistä apua, jolla tarjotaan koulutusta nuorille, jotka ovat pitkittyneen kriisin keskellä eläneet esimerkiksi vuosia pakolaisleirillä, tai vaikkapa mahdollisuus tehdä työtä. Tähänkin tarvitaan yksityistä sektoria mukaan. Kävin itse Jordaniassa Zaatarin pakolaisleirillä, ja siellä tuli muun muassa vahvasti toive siihen, että koulutusta tarvitaan todella paljon näissä kriisitilanteissa. Nythän Istanbulissa järjestetään humanitäärinen huippukokous ensimmäistä kertaa, ja siellä on tarkoitus keskustella juuri siitä, miten humanitäärinen apu ja tällainen kantokyky vahvistava apu saadaan paremmin nivottua yhteen ja pystyttäisiin toimittamaan sellaista apua, mitä nyt pitkittyneissä kriiseissä tarvitaan. Olen itse menossa tähän kokoukseen ja odotan kovasti. Myöskin odotan tältä kokoukselta ja ylipäätään kehitysyhteistyöltä sitä asiaa, mitä täällä moni nosti esille, eli sitä, että me pystymme ehkäisemään ja ennalta vaikuttamaan siihen, että humanitäärisen avun tarvetta ei syntyisi eikä kriisejä syntyisi. Sen takia kaikenlainen kehitysyhteistyö niissä muodoissa, mitä me olemme painopisteissä painottaneet, on tärkeää jatkossakin.

Kiitän tästä ja toivon, että Suomi jatkaa työtä kansainvälisen, avoimen ja suvaitsevaisen Suomen puolesta.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 1/2016 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

3. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran toimintakertomus vuodelta 2015

Kertomus K 2/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

16.50 **Matti Vanhanen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sitran hallituneuvoston puolesta muutama sana esittelyksi tähän lähetekeskusteluun. Yritän poimia toimintakertomuksesta sellaista olennaista, joka ehkä eduskunnan käsittelyssä on hyvä ottaa huomioon.

Sitran on eduskunnan Suomen 50-vuotisjuhlavuotena perustama rahasto, jonka tehtävä on ennakoida tulevaisuutta ja tehdä toimia, jotka auttavat Suomea selviytymään tulevai-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

suudessa. Sen toimintamuodot ja ehkä fokus ovat vuosikymmenten aikana muuttuneet ja kehittyneet. Alkuaan se aika tavalla teki sijoituksia yksittäisiin yrityksiinkin ja pyrki kehittämään liiketoimintaa harkituilla aloilla. Nykyään, voidaan sanoa, niistä alkuperäisistä tehtävistä tämä ennakkointityö on säilynyt. Se haastelee ilmaa maailman megatrendeistä ja pyrkii löytämään toimintatapoja Suomeen, jotka auttavat Suomea selviämään tulevaisuudesta. Sitran tämänhetkinen arvio on se, että maailman muutostahti kiihtyy yhä ja kansakuntien menestyksen mittariksi nousee yhä enemmän niiden kyky uudistua, kyky katsoa pitkälle tulevaisuuteen ja toimia ja tehdä päätöksiä tässä ajassa, sellaisia päätöksiä, jotka helpottavat tähän tulevaisuuteen sopeutumista ja vielä mielellään niin, että olisimme hieman etunojassa tekemässä sellaisia toimintamalleja, joille olisi menekkiä myös viennissä.

Erilaisissa maailmassa tehdyissä ennakkointiraporteissa on pitkään kuvattu sitä perusteellista murrosta, joka ravisuttaa erityisesti länsimaisia yhteiskuntia. Tämä murros näkyy ihmisten arjessa: viime aikoina turvapaikanhakijoiden virtana, työpaikkojen katoamisena ja miksei terveyskeskusten jonoina. Suomessa näitä läntisille yhteiskunnille tyypillisiä piirteitä kasvattavat vielä meidän kapea elinkeinorakenteemme, siitä johtuva taloudellinen ahdinko sekä yltyvä julkisen talouden kestävyysvaje.

Sitran tehtävä julkisena riippumattomana tulevaisuusorganisaationa ja muutoksen vauhdittajana on hyvin tärkeä, ehkä jopa tärkeämpi kuin koskaan aikaisemmin. Tällä hetkellä Sitran visio ja strategia pyrkivät kääntämään megatrendien haasteet Suomen kilpailuvalteiksi. Näitä tällä hetkellä, voi sanoa, voimassa olevia arvioita megatrendeissä on kolme. Nämä ovat nopeasti kehittyvä teknologia, keskinäisriippuvainen maailma sekä luonnonvaroihin ja ilmastomuutokseen liittyvä globaali kestävyyskriisi. Näistä megatrendeistä on johdettu sitten kolme Sitran toimintaa ohjaavaa teemaa. Ne ovat laajasti ottaen uudistumiskyky, resurssiviisas ja hiilineutraali yhteiskunta ja kolmantena uusi työelämä ja kestävä talous. Näiden tiimoilla pyritään nämä megatrendit kääntämään Suomen kilpailuvalteiksi.

Mitä tämä sitten käytännössä on? Jos vuoden 2015 toiminnasta poimii hallintoneuvoston kertomuksesta olennaisimpia tuloksia, ensinnäkin voidaan sanoa, että Sitrassa tehty pitkäjänteinen työ sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseksi eteni nyt vaiheeseen, jossa tällaisia sote-uudistusta tukevia palvelupakettipilotteja käynnistyi 30 paikkakunnalla ja ne tuottavat arvokasta tietoa uudistuksen käytännön toteuttamiseksi. Lisäksi Sitran Hämeenlinnassa pilotoimasta virtuaaliklinikasta kehitetään nyt kansallista sähköisen omahoidon palvelua. Viime kesällä valmistunut genomistrategia puolestaan luo valmiuksia ja pelisääntöjä geenitiedon hyödyntämiseen. Tämän pohjaltahan maan hallitus teki lopullisen päätöksen tästä genomistrategiasta ja sen rahoituksesta nyt kehysriihessä.

Ekologisen kestävyuden saralla Sitra viime vuonna toimi hyvin aktiivisesti ilmastopoliitikassa, oli mukana Pariisin ilmastokonferenssissa ja on nostamassa kiertotaloutta uutena talousmallina esille. Siihen liittyen Sitra on juoksemassa kasaan tämmöistä kansainvälisen mittaluokan Smart & Clean -referenssikohdetta, joka rakentuu Suomeen valtion, pääkaupunkiseudun kaupunkien ja Sitran yhteistyönä.

Sitran toiminta perustuu oikeastaan täysin peruspääoman tuottoihin. Jonkin verran on myös yritysrahoitusta, mutta sen merkitys on aika marginaalinen. Sitran peruspääoman alkupanos löytyy 49 vuoden takaa valtion ja Suomen Pankin lahjoituksesta. Sen jälkeen on tehty muitakin päätöksiä. Peruspääoman markkina-arvo oli vuoden 15 lopussa 771 miljoonaa euroa, ja tämä sijoitusomaisuus tuotti 5,7 prosenttia tuottoa. Oikeastaan koko Sitran toiminta rahoitetaan näillä tuotoilla.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Viime vuoden talouden ylijäämä oli merkittävä. Ylijäämä oli 26 miljoonaa euroa. Se oli poikkeuksellisen korkea ylijäämä. Sitä selittää suurimmalta osalta yksi onnistunut osakkeiden myynti. Sitra myi Fibrogenin osakkeet viime vuoden touko—kesäkuussa. Tämä on yritys, johon Sitra teki 22 vuotta sitten ensimmäisenä omistajana, perustajaosakkaana, sijoituksen, ja se tuotti yli 18 miljoonan euron voiton. Tällaisia tuottoja Sitrankaan kohdalla aika harvoin nähdään, ja tuo tuotto siirtyy vahvistamaan rahastoa.

Tässä julkisessa ja poliittisessa keskustelussa on käyty keskustelua siitä, onko tämä Sitran tase tarpeettomankin vahva. Se on asia, josta hallintoneuvosto ei päättä, vaan siitä päätöksenteko kuuluu muille tahoille, viime kädessä eduskunnalle, joka rahaston on aikanaan perustanut. Tämän toimintakertomuksen käsittely varmaan tarjoaa tältä osin, jos eduskunnassa ja valiokunnassa halutaan, mahdollisuuden arvioida tätä.

Sitran näkökulmasta korostaisin sitä, että Sitrassa, joka on rahasto, taseella on erilainen merkitys kuin normaalissa yritystoiminnassa. Normaalissa yritystoiminnassa tase on tietysti vakavaraisuuden mittarina. Sitä vasten yritys voi ottaa lainaa varsinaisen liiketoiminnan kehittämiseen ja investointeihin, ja yritykset elävät sitten itse asiassa sen liiketoiminnan tuotoilla. Sitrassa taas tuotot muodostuvat tämän taseen arvon antamasta tuotosta. Jos Sitran tasetta pienennetään, siirretään muihin tarkoituksiin, niin vastaavasti Sitran vuotuiset tulot pienenevät ja joudutaan sen toiminnan volyymia, sitä tulevaisuustyötä, tutkimustyötä, projekteja, vähentämään ja supistamaan.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla tämä Sitran toimintakertomus viime vuodelta on esitelty.

16.58 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Sitran tehtävä on Suomen hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn parantaminen. Toimintakertomuksesta voimme lukea, että Sitran toiminta rahoitetaan peruspääoman ja yritysrahoituksen tuotoilla. Sitran peruspääoman markkina-arvo oli vuoden 2015 lopussa 771 miljoonaa euroa ja sijoitusomaisuus tuotti 5,7 prosenttia. Kyse ei ole siis mistään pienestä toiminnasta.

Sitran tehtävä julkisena, riippumattomana tulevaisuusorganisaationa ja muutoksen vauhdittajana on nyt tärkeämpi kuin koskaan aikaisemmin. Sitran visio ja strategia kääntävät megatrendien haasteet Suomen kilpailuvalteiksi. Kaiken keskiössä tulee olla ihmisten kokonaisvaltainen hyvinvointi ja talouden kestävyys.

Ekologisen kestävyuden saralla Suomi ja Sitra profiloituivat Pariisin ilmastokokouksessa kansainvälisen ilmastopolitiikan vahvana asiantuntijana, ja kotimaassa kiertotalous uutena talousmallina nousi suomalaisten tietoisuuteen.

Sitran toiminnassa megatrendien haasteet ja vision tuoma suunta on purettu kolmeksi teemaksi, jotka kukin sisältävät useampia määräaikaista hankekokonaisuuksia. Näitä kaikkia tarvitaan tänään kipeästi kansantaloudessamme jokaisessa Suomen maakunnassa. Tulevaisuus ei ole pelkästään Sitran tehtävä tulevaisuusorganisaationa, vaan koko eduskunnan ja suomalaisen yhteiskunnan tehtävä.

Tämän vuoden toimintakertomuksen ja Sitran kolmesta teemasta keskityn nyt lähinnä yhteen, nimittäin resurssiviisas ja hiilineutraali yhteiskunta -osioon. Resurssiviisas ja hiilineutraali yhteiskunta keskittyy hyvinvoinnin, talouden ja luonnonvarojen käytön kestävään yhdistämiseen rakentamalla resurssiviisaan ja hiilineutraalin toiminnan edelläkävijyyttä. Koska tulen itse Suomen itäisimmästä biomaakunnasta, haluan korostaa erityisesti sitä, että biotalouden koti on maakunnissa. Hiilineutraali yhteiskunta on resurssiviisas, ja siinä tarvitaan sitä paljon puhuttua biotaloutta, joka on myös hallitusohjelman kärkihank-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

keita. Tämä on jäänyt edellisvuosina vähemmälle huomiolle, ja toimintakertomus keskittyy ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutostarpeisiin yhteiskunnassa, mutta toisaalta myös mahdollisuuksiin, joita se tuo tullessaan.

Vaikka ilmastonmuutoksen syistä kiistelläänkin, vaikutuksetkaan eivät ole välttämättä positiivisia. Voidaan kai silti ääneen sanoa, että tässä on nyt mahdollisuus, kuten kertomuksessa todetaan liiketoiminnan edistämisen mahdollisuuksista. Kertomuksessa on nostettu esiin kiertotalous kasvualana. Kiertotalous uutena talousmallina on noussut suomalaisten tietoisuuteen. Biomassoihin perustuva biotalous on myös kiertotaloutta. Metsä on luontainen aurinkopaneeli ja hiilinielu, ja se on myös hiilen varastoija. Metsä ja biomassat ovat luonnonvara, joka ei suomalaisen perinteikkään kestävä metsätalouden ansiosta hupene, vaan kasvaa uudelleen. Tälläkin hetkellä meillä on metsien rästihakkuita arviolta vähintään 50 miljoonan kuution edestä. Tarvitsemme hoitohakkuita, joilla turvataan metsien tuotto ja samalla turvataan puuraaka-aine niin kemialliselle kuin mekaaniselle puunjalostukselle ympäri maata.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä pitää nostaa esiin jälleen kerran maakunnat mahdollisuuksineen. Kotimaakunnassani Pohjois-Karjalassa tehdään jo reilun askeleen verran edellä metsäperusteista biotaloutta, ja uskon, että sen toimintaedellytykset turvataan myös tulevaisuudessa. Tarvitsemme työtä ja työpaikkoja, jotka eivät karkaa halvempien tuotantokustannusten maihin ja jotka ovat kasvavia ventialoja. Tässä markkinoinnilla ja koulutuksella on olennainen osuus. Tarvitsemme koulutuspaikkoja maakuntiin, joissa biotalous kasvaa ja kehittyy.

Sitrassa nostetaan esiin myös lähiruoka osana menestyvää kiertotaloutta. Se on erinomainen asia. Tarvitsemme lisää hankintaosaamista hyödyntääksemme lähiruokaa julkisella sektorilla. Kuten kertomuksessa todetaan kiertotalouden olevan tahdon asia, niin myös lähiruuan ja mielestäni erityisesti luomuruuan käyttö on tahdon asia. Kunnissa tulisi tehdä rohkeammin lähiruokastrategioita ja oikeaa kilpailuttamista, joissa painotettaisiin ruuan lähellä tuottamista ja kuluttamista sekä korostettaisiin luomuruuan merkitystä. Ruokahävikistä tulisi päästä eroon, koska ruuan kuljettaminen aiheuttaa myös päästöjä. Kuljetetun ruuan päätyessä roskeen ovat päästöt siis myös käytännössä aivan turhia.

Arvoisa rouva puhemies! Helposti vähemmälle huomiolle jää erästyksen kansantaloudellinen merkitys. Joka vuosi valtion mailla metsästäneet ja kalastaneet tuovat eräretken kohteena olleisiin maakuntiin miljoonien eurojen hyödyn ja työtä satojen henkilötyövuosien edestä. Eniten rahaa kuluu polttoaineisiin, vähittäiskauppoihin, majoituksiin ja ravintoloihin. Mielestäni tämä on osa erätaloutta ja näin myös osa kiertotaloutta. Luontomatkailun osana metsästys ja kalastus ovat monissa Euroopan maissa kasvuala, ja myös meillä Suomessa on tähän erinomaiset edellytykset olemassa. Maakuntamme tarjoavat ekosysteemi-palveluita, mahdollisuutta virkistäytyä puhtaassa luonnossa, mutta myös mahdollisuuden metsästää ja kalastaa. Tätä ei edes aikaisemmin talvella käsitelty Metsähallitus-lakikaan vähentänyt.

17.03 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, Sitran tehtävänä on katsoa tulevaisuuteen ja valmentaa ja kehittää meitä näiden haasteiden edessä. Sinänsä nämä aihealueet, mitkä tässä ovat esillä — teknologian haasteet, mahdollisuudet, ilmastonmuutos ja luonto, sitä kautta kaiken kaikkiaan kestävä kehitys ja myös kestävä talous — ovat tärkeitä teemoja yleisesti ottaen. Siinä suhteessa varmasti tämä teemavalinta on erittäin ajankohtainen ja hyvä, mikä Sitralla on tässä meneillään ollut.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Puhemies! Halusin ottaa tämän puheenvuoron lähinnä siitä syystä, että edustaja Vanhanen myös esittelypuheenvuorossaan viittasi Sitran tulevaisuuteen ja taseeseen ja keskusteluun, jota siitä on käyty. Mehän olemme sosialidemokraatteina nähneet Sitran tulevaisuusorganisaation myös sillä tavalla, että Sitralla on tällä hetkellä valtavan vahva tase, kuten kaikki tiedämme. Sillä on oma historiansa. Tätä peruspääomaa korotettiin vuonna 1992 Nokian osakkeiden myötä, ja sitten suotuisat olosuhteet johtivat siihen, että tänä päivänä Sitran tase on kovin vahva, täällä todettu 771 miljoonaa euroa.

Meillä on paljon yhteiskunnassa puhuttu siitä, että taseet töihin. Tässä tilanteessa me olemme ajatelleet niin, että tätä Sitran tasetta voisi hyvin nyt pistää töihin eli käyttää osaltaan tulevaisuusinvestointeihin. Niinpä olemme sosialidemokraatteina esittäneet, että tästä taseesta puolet otettaisiin tulevaisuustyöhön siten, että sillä rahoitettaisiin tähän hetkeen niin sopivasti sopivaa lasten, koulujen, päiväkotien, kirjastojen korjaamista ja rakentamista, ja siten, että nimenomaan tässä rakentamis- ja kehittämistyössä voisivat olla mukana juuri nämä Sitrankin tärkeät painopistealueet, esimerkiksi resurssitehokas yhteiskunta, ekologisuus, digitaalisuus, kaikki tämä, ja sillä tavalla näkisimme tässä myös paljon tulevaisuuteen katsovia mahdollisuuksia. Siksi, puhemies, toivon kovasti sitä, mitä tässä esittelypuheenvuoron pitäjä (Puhemies koputtaa) myös mainitsi, että valiokunta voisi omalta osaltaan nyt tutustuessaan Sitran tilanteeseen, Sitran taseeseen ja tuoton muodostukseen tehdä analyysia ja myös tätä asiaa pohtia ja kenties viedä myös eteenpäin.

17.06 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Vanhanen esitteli varsin hyvin sitä arvokasta työtä, jota Sitra sinänsä tekee, eikä siinä ole sinänsä moitteen sijaa, ja ennen kaikkea, jos ajatellaan vielä niin, että meillä ei ole liikaa semmoisia tahoja tai laitoksia Suomessa, jotka kurkistavat pidemmällä aikavälillä näihin maailman megatrendeihin ja hahmottavat meidän asettautumistamme niihin puitteisiin.

Minä toivoisinkin, että Sitra tulevaisuudessa keskittyisi entistä enempi nimenomaan näiden hiljaisten signaaleitten aistimiseen, tulevaisuuden murrostilanteitten hahmottamiseen ja siihen, miten me tässä globaalissa maailmassa pystymme niissä arvoketuissa itse oman paikkamme löytämään, joita maailman taloudessa on, niin kuin kaikki tiedämme. Sitralla tässä strategisessa ajattelussa korostuu teknologia-, ict-puoli ja tämä keskinäisen riippuvuuden merkitys. Sitrahan on lähtenyt siitä kunnianhimoisesta tavoitteesta, että meidän kasvu pitäisi irtikytkeä luonnonvarojen tuhlaamisesta. Tämä on tietysti haastava laji, mutta meille myös suuri mahdollisuus, koska Suomessa kuitenkin energiatehokkuuden ja ympäristöteknologian mahdollisuudet myös viennin kannalta ovat merkittäviä. Ja toivoisin, että ehkä vähempi sitten Sitra tämmöisiin päivänpolitiikan tai työmarkkinoiden teemoihin keskittyisi. Eli panisi ne resurssit siihen pidemmän aikavälin kehittämistyöhön, ideointiin ja visiointiin ja sen työn edesauttamiseen, sitä toivoisin.

Tällainen yksi on kiertotalous. Talousvaliokunta on pohtinut tätä asiaa monia asiantuntijoita kuullen ja pitää tätä erittäin tärkeänä. Sitrahan on tehnyt tässä asiassa varsin hyvää tämmöistä perustyötä, mutta tämä vaatisi ehkä kuitenkin sitä, että laadittaisiin Suomelle hallituksen toimesta ja laajalla yhteistyöllä tämmöinen laajempi kiertotalouden tiekartta. Sitra voisi toimia tämän laajan tiekartan, joka valmisteltaisiin kansalaisyhteiskunnankin, yritysten ja kuntien, kotitalouksien ja hallinnon kesken, tavallaan jalustana ja kokoajana ja edesauttaisi sen työn tekemistä. Minusta se olisi tosi hieno asia, jos me löytäisimme tällaisen ja hallitus itse asiassa ottaisi tällaisen tavoitteen: kiertotalouden visio, tiekartta Suomelle.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Lopuksi haluaisin viitata vain siihen, mitä edustaja Viitanen puhui tästä taseesta. Minusta on hyvä, että puheenjohtajakin lähti siitä, että keskustellaan tästäkin kiihottomasti, myös siitä näkökulmasta, onko mahdollista näistä taseista jonkin verran irrottaa muihin yhteiskunnan tarpeisiin vaarantamatta Sitran varsinaista työtä ja tulevaisuutta. Minä luulen, että silloin me pääsisimme tässäkin asiassa eteenpäin, ja minusta siinä tarkastamisen sijaa on. Mutta niin kuin toimintakertomus kertoo, lähtökohtaisesti Sitra tekee varsin hyvää ja arvokasta työtä tässä yhteiskunnassa. — Kiitoksia.

17.10 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Sitran toimintakertomus on laadittu mielestäni hyvin mielenkiintoisella tavalla, ja tätä on mukava lukea. Ajattelen, että Sitran merkittävin palvelu suomalaiselle yhteiskunnalle on se, jos pystyy luomaan sellaisia malleja, joilla yhteiskuntaa pystytään uudistamaan ja saamaan aikaan ja tukemaan erityisesti välttämättömiä rakenteellisia uudistuksia. Itse kiinnitin huomiota tässä nyt niihin hankkeisiin ja malleihin, jotka tukevat sosiaali- ja terveystalouden uudistusta. Erityisen kiinnostava on se kokeilu ja hanke, jolla digitaalinen omahoito on koottu virtuaalikkonäköalaksi. Tätähän on testattu Hämeenlinnassa vuoden verran, ja tämä konsepti on laajentunut jo useammalle paikkakunnalle. Näen, että tässä on erittäin paljon mahdollisuuksia vielä jatkossa kehittää.

Toinen, johon itse olen myös henkilökohtaisesti tutustunut, on malli, joka on tuotu ulkomailta, ja tässä Sitra on kunnostautunut, että viime vuosien aikana on etsitty myös maailmalta sellaisia toimivia ratkaisuja, joita sitten niin nuorille kuin ikäihmisille tarjottaviin palveluihin on tuotu. Tässä tämä Tajua Mut -hanke, jota on muun muassa omassa kotikaupungissani Riihimäellä käynnistetty, nimenomaan nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi on hyvin mielenkiintoinen.

17.12 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Uskon, että Sitran toiminta kaikinensa on kyllä hyvin voimakkaasti tätä yhteiskuntaa kehittävää. Toki jokaista hanketta ja jokaista projektia on tarkasteltava aikaansaannosten pohjalta, kuten kaikkialla muuallakin yhteiskunnassa, mutta näen kyllä niin, että monet asiat, joihin täälläkin on viitattu — äsken puhuttiin sosiaali- ja terveydenhoidosta, edustaja Ihalainen puhui kiertotaloudesta — ovat juuri niitä keskeisiä sektoreita, joihin suomalaisessa yhteiskunnassa uusia ajatuksia tarvitaan ja joita voidaan sitten esimerkiksi kiertotalouden puolella hyödyntää myös kansainvälisen tason viennissä ja muussa. Näen, että nämä ovat sellaisia asioita, joihin tässä yhteiskunnassa on viisasta panostaa, ja siinä mielessä minun on kyllä mahdoton ymmärtää tätä sosialidemokraattien ideaa Sammon ryöstöstä, että tämä Sitran tase lähdetään putsaamaan pois. Ainakin olisi hyvä tietää, mikä on se järkevämpi käyttö, mihin sitä sitten käytetään, jos halutaan täältä Sitrasta rahoja muualle ottaa. Näkisin kyllä niin, että tällä hetkellä Sitra toimii varsin hyvin ja tehokkaasti ja tuo juuri sellaisia innovaatioita tähän yhteiskuntaan, mitä me tässä tilanteessa tarvitsemme.

17.13 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Sen verran ehkä vielä tähän edustaja Satosen puheenvuoroon, että me nimenomaan olemme katsoneet näillä esityksillämme tulevaisuuteen sillä tavalla, mitä näiden hankkeiden yhteydessä voitaisiin tällä taseella toteuttaa — ajattelulla edistää, muun muassa lapsille ja nuorille kirjastoja, kouluja, päiväkotia — ekologisin perustein, digitaalisuutta edistäen ja niin, että Sitra itsekin voisi olla mukana tässä suunnittelu- ja kehittämistyössä. Minusta se on sellainen tulevaisuusajatus, ja minä toi-

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

von siinä suhteessa kuitenkin tämän keskustelun pohjalta avarakatseisuutta tässä tulevassa valiokuntakäsittelyssä, että voitaisiin purkaa tätä kokonaisuutta, käydä ehkä sitä historiaa läpi, miten tämä peruspääoma on muodostunut, ja sitä, mitä olisi tehtävissä tämänkaltaisten seikkojen edistämiseksi. Kun Sitran arvokkaaseen työhön kuitenkin, ihan oikein, liitetään aina tätä tulevaisuusajattelua, niin mielestäni tässäkin vaiheessa voisi olla kaiken kaikkiaan sen paikka. Sillä tavalla myös yhdyn edustaja Ihalaisen näkemyksiin siinä, että tällaiset tietynlaiset megatrendien tunnistamiset ja esimerkiksi tämä kiertotalouden tiekartta, tämänkaltaiset, ovat myös niitä tulevaisuustehtäviä ja sitten voi olla, että jotkut sellaiset asiat, kuten vähän ehkä päivänpoliittisemmat kysymykset, voisivat tässä tehtävänkuvassa olla hieman syrjemmällä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ehdolliseen pääsyyn perustuvien ja ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojasta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 50/2016 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 50/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tavaramerkkilain ja rikoslain 49 luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 24/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 9/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 24/2016 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Lakialoite laiksi kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain muuttamisesta

Lakialoite LA 18/2016 vp Rami Lehto ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Keskustelu

17.16 Rami Lehto ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansanedustajien eläkelakia muutettiin 1.3.2011 lukien siten, että ennen varsinaista vanhuuseläkeikää maksettavan sopeutumiseläkkeen sijaan maksetaan kansanedustajille sopeutumisrahaa. Sopeutumisrahaa koskevia säännöksiä sovelletaan uusiin ensimmäisen kauden kansanedustajiin, joiden edustajantoimi on alkanut 1.3.2011 jälkeen. Sopeutumisrahaa maksetaan edustajantoimen kestosta riippuen vähintään yhden ja enintään kolmen vuoden ajan edustajantoimen päättymisestä. Sopeutumisrahan maksamiseen vaikuttavat saajan ansio- ja pääomatulot.

Ennen vuotta 2011 kansanedustajana ollut voi saada sopeutumiseläkettä edelleen, jos hän ei työllistyt tai halua työllistyä työmarkkinoilla. Sopeutumiseläkettä voi saada jopa kymmeniä vuosia ennen varsinaista vanhuuseläkeikää. Ehtona on kuitenkin, että henkilö on toiminut kansanedustajana vähintään 7 vuoden ajan, käytännössä kaksi vaalikautta. Sopeutumiseläkettä maksetaan myös palkan lisäksi siltä osin kuin eläke ei yhdessä ansiotulojen kanssa ylitä sopeutumiseläkkeen enimmäismäärää. Entinen kansanedustaja voi siis työskennellä kaupan kassalla 5 tunnin työpäiviä 4 000 euron kuukausipalkalla, kun viereinen kassatyöntekijä tienaa samalla työmäärällä samasta työstä alle 1 500 euroa. Sopeutumiseläkettä nostavien entisten kansanedustajien joukossa on heitä, jotka ovat perustaneet osakeyhtiön ja tekevät töitä yrityksensä nimissä, sillä pääomatulot eivät vaikuta sopeutumiseläkkeeseen laisinkaan. Tämä porsaanreikä tukittiin uusilta kansanedustajilta lakimuutoksella, mutta entiset kansanedustajat, joita tämä lakimuutos ei koske, voivat saada esimerkiksi jopa 4 000 euroa kuukaudesta sopeutumiseläkettä ja samaan aikaan nostaa pääomatuloja jopa satojen tuhansien eurojen edestä.

Ensinnäkin tämä on todella väärin tavallisia kansalaisia kohtaan, mutta väärin on myös se, että tämä vääristää kilpailua, kun ex-kansanedustajien yritystoimintaa tuetaan sopeutumiseläkkeen muodossa. Sopeuttamiseläke toimii starttirahana ja samalla yrittäjän lisätulona, vaikka pyörittäisi yritystoimintaa alle omakustannushinnan vääristäen kilpailua. Tätä ei voi pitää kohtuullisena.

Sopeutumiseläke on tarkoitettu väliaikaiseksi tulonlähteeksi entisille kansanedustajille, jotka eivät työllisty työmarkkinoilla edustajakautensa jälkeen, ei pysyväksi lisäansioiksi veronmaksajien kustannuksella vuosikymmenien ajaksi.

Vuoden 2017 alusta voimaan tuleva eläkeuudistus pidentää kansalaistemme työuria. Eläkkeen alaikäraja nousee vuodesta 2018 alkaen 63 vuodesta asteittain 65 ikävuoteen ennen vuotta 1955 syntyneillä. Raskas ja pitkä työura voi kuitenkin antaa mahdollisuuden haakeutua eläkkeelle jo 63-vuotiaana. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden eläkeikäraja kytketään elinajan kehitykseen, jolloin eläkkeelle päästään entistä ikääntyneempinä.

Kansalta vaaditaan entistä pidempiä työuria, kun taas nuorin sopeutumiseläkettä nauttiva ex-kansanedustaja on tällä hetkellä hieman yli 40-vuotias. Tämä ei ole johdonmukaista yhteiskunnan muuhun eläkepolitiikkaan nähden eikä myöskään kannusta työnteon jatkamiseen edustajantoimen jälkeen.

Velkatroikka, Suomi siinä mukana, vaati ja vaatii edelleen Kreikkaa laittamaan taloutaan kuntoon esimerkiksi leikkaamalla kreikkalaisten eläkkeitä. Kuitenkin samaan aikaan, kun olemme meidän omaa talouttamme laittamassa kuntoon, tähän outoon ja epäoikeudenmukaiseen vanhojen kansanedustajien eläke-etuuteen ei haluta koskea. Kreikkalaisten 14

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

kuukauden vuosittaista eläkettä leikattiin roimasti, mutta kansanedustajien vuosikymmen-ten ylimääräistä sopeuttamiseläkettä tietyt tahot pitävät oikeutettuna. Kysyn: onko reilua?

Valtiovarainministerimme, ollessaan pääministerinä reilu vuosi sitten, kirjoitti blogiinsa seuraavanlaisesti: "On hyvä mieltää, että tasapainotukset koskevat kaikkia suomalaisia. Ne on tehtävä reilusti. Kaikki joutuvat luopumaan jostakin." On reilua, että esimerkkiä luopumisesta näyttävät he, joille kohtuuttomia etuuksia on vuosien saatossa jaettu.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2015 aikana kansanedustajien sopeutumiseläkkeitä on maksettu 2,2 miljoonaa euroa. Viime vuonna sopeutumiseläkettä maksettiin 83 henkilölle. Koko kansanedustajien eläkemeno vuodelta 2015 on 13,4 miljoonaa euroa. Tämä luku pitää sisällään kansanedustajien eläkemenon kokonaisuudessaan eli vanhuus-, perhe- ja työkyvyttömyyseläkkeet sekä sopeuttamiseläkkeet.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa esitetään, että 1.1.2017 lähtien kansanedustajien sopeutumiseläke lakkautetaan ja laki muutetaan niin, että kaikkia kansanedustajia koskee sama kuin 1.3.2011 jälkeen aloittaneita kansanedustajia.

17.22 Simon Elo ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Lehto totesi, sopeutumiseläkkeeseen eivät vaikuta pääomatulot. Esimerkiksi MTV3:n uutisissa 23.11.2015 entinen ministeri Suvi Lindén toteaa saavansa vuoden 2014 tiedoilla vuodessa 70 000 euroa ansiotuloina ja 12 000 euroa pääomatuloina. Lindén sanoi tuolloin, että hänellä ei ole palkkatuloja, joten sopeutumiseläke oli varsin tuntuva eivätkä pääomatulot toisin sanoen leikanneet sitä. "Jos olisin palkkatöissä, niin sopeuttamiseläkkeen osuus laskisi automaattisesti", Lindén totesi MTV:lle. Herää kysymys, arvoisa puhemies, että mikä motivaatio kennelläkään on ottaa töitä vastaan, jos saa ilmankin 70 000 euroa vuodessa ja vielä 12 000 euroa pääomatuloina päälle. Sokea Reettakin näkee, että sopeutumiseläkkeen kohdalla ei toteudu oikeus eikä kohtuus. Ihmisiä käytännössä sopeutetaan uuninpankolle, ei anneta motivaatiota ottaa työtä vastaan.

Kiitän edustaja Lehtoa tästä lakialoitteesta ja siitä keskustelusta, jota se toivottavasti herättää. Ei ole oikein, että joku saa sellaisia etuja, mitkä eivät todellakaan ole oikeus ja kohtuus, ja muulle kansalle sanotaan, että teiltä pitää leikata. Kaikkien — toistan: kaikkien — täytyy osallistua niihin taloustalkoisiin, mitä tämä hallitus sinänsä aivan oikeutetusti on esittänyt.

17.24 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Rohkenen olettaa, että kansanedustajien sopeutumiseläke on kansan moraalikäsityksen vastainen järjestelmä. Siinä ei oteta huomioon muun muassa pääomatuloja, ja ehtona on vain kahden vaalikauden mittainen kansanedustajan ura. Monet sopeutumiseläkkeen saajat ovat lisäksi työkykyisiä ja työikäisiä. Sopeutumiseläkkeestä on myös tullut vakiintunut lisätulonlähde monille ex-kansanedustajille. Kuten lakialoitteessa todetaan, sopeutumiseläke on tarkoitettu väliaikaiseksi tulonlähteeksi ex-kansanedustajille, jotka eivät työllisty työmarkkinoilla edustajakautensa jälkeen, ei pysyväksi lisäansioiksi. Ei ole oikein, että pienituloisten työntekijöiden ja eläkeläisten toimeentulosta tingitään ja samanaikaisesti ex-kansanedustajille maksetaan suhteellisen muhkeaa sopeuttamiseläkettä jo kymmeniä vuosia ennen varsinaista eläkeikää.

Arvoisa puhemies! Nykyisiin kansanedustajiin sovellettava sopeutumisraha on huomattavasti parempi ja oikeudenmukaisempi järjestelmä. Sopeutumiseläkettä nauttivien ex-edustajien tulisi siirtyä sopeutumisrahan piiriin. Tämä lisäisi kansalaisten luottamusta koko kansanedustuslaitokseen.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Kannatan lämpimästi edustaja Lehdon lakialoitetta kansanedustajan eläkkeen ja sopeutumisrahan muuttamiseksi.

17.25 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa rouva puhemies! Pienenä huomiona tästä edustaja Lehdon lakialoitteesta: Kun tässä todetaan, että sopeutumisrahaa koskevia säännöksiä sovelletaan uusiin, ensimmäisen kauden kansanedustajiin, joiden edustajantoimi on alkanut 1.3.2011 jälkeen, niin tämä kyllä koskee tosiaan myös meitä toisen kauden kansanedustajia, jotka ovat aloittaneet vuoden 2011 vaalien jälkeen. Meitähän koskee tämä sopeutumisrahainsäädäntö, joka tarjoaa sitten esimerkiksi yhden kauden tai 3 vuotta kansanedustajana työskennelleelle ja sitten pois jäävälle tai tippuvalle edustajalle noin 1 700 euron bruttotulon vuoden ajan. Eli varsin maltillinen työttömyysturva on meillä uusilla kansanedustajilla.

Mutta sen sijaan tilanne on todella se, että tuo eduskunta, joka toimi ennen viime vaalikautta, ja ne kansanedustajat, jotka silloin toimivat, järjestivät asian niin, että leikattiin näiltä uusilta edustajilta mutta jätettiin sitten itsellä se etuus koskematta. Se kyllä oli aika ruman näköistä siinä mielessä, että mielestäni kyllä olisi kannattanut tehdä se laki niin, että olisi sitten myös itseltä leikattu se etuus. Se olisi ollut ryhdikästä ja tasapuolista kaikille ja tasapuolista tietenkin suhteessa Suomen kaikkiin kansalaisiin, koska tämä sopeutumiseläke on aivan kohtuuton, niin kuin nyt nähtiin ja kuultiin, että siellä usean kymmenen tuhannenkin euron pääomatuloja nauttivat henkilöt sitten saavat vielä usean tuhannen euron kuukausittaisen tulon loppuelämänsä ajan täältä eduskunnasta ja Valtiokonttorilta. Ei se kyllä ihan oikein ole.

Tosiaan on vedottu siihen, että tätä muutosta ei tehty silloin 2010 valtiopäiville sen takia, että ikään kuin ei haluttu takautuvasti puuttua etuuksiin, mutta se olisi voitu tehdä. Asiaa ei käytetty edes perustuslakivaliokunnassa.

17.28 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Lehdon ja muiden laatima lakialoite koskee tosiaan kansanedustajien saamaa sopeutumiseläkettä. Kuten täällä on todettu, ennen vuotta 2011 kansanedustajiksi tulleet ja vähintään 7 vuotta edustajantoimea hoitaneet henkilöt voivat saada kansanedustajauran päättymisen jälkeen tätä sopeutumiseläkettä jopa vuosikymmenien ajan, eläköitymiseensäkin asti. Tätä sopeutumiseläkettä eivät myöskään alenna henkilön saamat pääomatulot.

Mainitun kaltainen sopeutumiseläke näyttäytyy kieltämättä varsin erikoisena tänä aikana, jolloin kansalaisten eläkeikää nostetaan ja etuuksiakin pakon edessä joudutaan leikkaamaan. Ja kuten edustaja Lehdon lakialoitteessa todetaan, on sopeutumiseläkkeen alkupeäinen tarkoitus ollut toimia väliaikaisena tulonlähteenä eduskunnasta putoavalle henkilölle ennen uuden työpaikan löytämistä, mutta nyt se kuitenkin näyttää pikemminkin toimivan lähinnä esteenä työllistymiselle, koska sopeutumiseläkkeen taso on lähellä suomalaisten keskipalkkaa ja selvästi yli mediaanitulon. Tähänhän myös edustaja Elo äsken värikäin sanakääntein viittasi, että se lähinnä kannustaa jäämään uuninpankolle lepäilemään.

Lakia on tosiaan aiemmin korjattu jo siten, että ensimmäisen kerran vuoden 2011 vaaleissa tai niiden jälkeen valittu kansanedustaja ei ole eduskuntatyönsä päättymisen jälkeen enää oikeutettu tähän sopeutumiseläkkeeseen vaan ainoastaan ajallisesti varsin rajattuun ja matalatasoiseen sopeutumisrahaan. Tämä matala sopeutumisraha vastaa olennaisilta osiltaan ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan tarkoitusta, ja siihen vaikuttavat myös ansio- ja pääomatulot.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Lehdon tekemää lakialoitetta. Olen itsekin sen allekirjoittanut ja toivon koko eduskunnan suhtautuvan siihen hyvin vakavasti näinä taloudellisesti vaikeina aikoina ja näyttävän esimerkkiä kansalaisille.

17.30 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä muistuttaa siitä keskustelusta, jota on tämän vaalikauden aikana käyty paljon, eli niin sanotusta hyväntekeväisyydestä. On esitetty erilaisia vetoomuksia, että kansanedustajien pitää näyttää esimerkkiä, ja nyt on kyllä pakko nostaa kissa pöydälle, että nämä tällaiset vetoomukset olisivat paljon uskottavampia sen jälkeen, mikäli tämä sali kykenisi tekemään päätöksen kansanedustajan sopeutumiseläkejärjestelmän lakkauttamisesta ja siitä, että siirretään kaikki ex-kansanedustajat ja kaikki nykyisetkin kansanedustajat tämän sopeutumisrahalainsäädännön piiriin. Se on todellakin näin, että tämä on se suurin epäkohta, mikä meillä on koko eläkejärjestelmässä ja ylipäätään siinä, miten esimerkiksi tämä sali toimii. Tässä suhteessa toivon, että seuraavat vetoomukset, mitä esitetään kansanedustajien toimesta ja näin pois-päin, koskisivat tätä järjestelmää, eli käynnistetään lainsäädäntömuutos tämän osalta. Siinä sitten nähdään, kenellä on sitä kanttia ja kykyä asettua toisten asemaan.

Itse tosiaan tein tällaisen samansisältöisen lakialoitteen kuin edustaja Lehto viime vaalikaudella. Silloin asia ei edennyt, mutta kun nyt uudistetaan tämä sama lakialoite, niin toivottavasti tällä kertaa tähän tartutaan, sillä ajat ovat entistä niukemmat.

17.31 Pentti Oinonen ps: Rouva puhemies! Pidän edustaja Lehdon tekemää lakiesitystä kannatettavana ja etenkin siitä näkökulmasta, kun viime päivinä on ollut hyvinkin paljon yleisökeskustelua tämän asian tiimoilta ja siellä on kovastikin kritisoitu sitä, että hyväpalkkaiset kansanedustajat jäävät sitten vuosikausiksi oikeastaan yhtä hyvälle eläkkeelle. Kyllä ymmärrän täysin kansan närkästymisen tästä näkökulmasta ja toivon, että eduskunnassa nyt käytäisiin uudelleen keskustelu tästä, miten tätä eläkejärjestelmää jatketaan.

17.32 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Kiitän kaikkia lakialoitteen allekirjoittaneita sekä täällä lähete keskusteluun osallistuneita hyvistä puheenvuoroista. Ja kun katsotaan, keitä täällä on ollut puhumassa ja istumassa, niin voidaan jälleen todeta, että perussuomalaiset puolustavat oikeudenmukaisuutta. Täytyy muistuttaa kaikkia, että me olemme kansan edustajia, emme kansanedustajien edustajia. Toivonkin, että tämä lakialoite etenee ja laki astuisi voimaan 1.1.2017.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

7. Lakialoite laiksi omakoti- ja pientalojen kuntotarkastajien pätevyydestä

Lakialoite LA 19/2016 vp Pentti Oinonen ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Keskustelu

17.33 **Pentti Oinonen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lakialoitteeni laiksi omakoti- ja pientalojen kuntotarkastajien ammattipätevyydestä muuten on ollut täällä eduskunnassa tarkastusvaliokunnan käsittelyssä jo vuonna 2013, mutta se kaatui sitten perustuslaillisiin ongelmiin, ja minä olen yrittänyt tässä lakialoitteessani siitä poistaa juuri näitä epäkohtia.

Omakotitalon, pientalon ja asuinkiinteistön kuntotarkastuksilla pyritään kiinnittämään pientalojen omistajien ja erityisesti kiinteistön kauppatilanteessa myyjinä ja ostajina olevien yksityishenkilöiden huomiota kaupan kohteena olevan rakennuksen kuntoon. Kuntotarkastus parantaa mahdollisuuksia rakennuksen asianmukaiseen kunnossapitoon elinkaarirajattelen mukaisesti ja kiinteistökaupan tekoon siten, että kaupan molemmilla osapuolilla on oikeat ja riittävät tiedot kaupan kohteen kunnosta.

Tarkoituksena on säätää uusi laki, jolla säännellään kuntotarkastusten tekemistä pientaloihin laatimalla tarkastajille pätevyysvaatimukset, pakollinen rekisteröinti sekä vahingonkorvausvastuu sekä tarkastuksen tilaajalle että tämän vastapuolelle. Tällä hetkellä on niin, että minkäänlaisista koulutusta kuntotarkastajilla ei välttämättä tarvitse olla ja sinne pääsee oikeastaan menemään kuka vain.

Tavoitteena on, että kuntotarkastusten laatu kohenee ja kuntotarkastuksesta tulee nykyistä hyödyllisempi keino kiinteistön kunnan selvittämiseksi kiinteistön myyjälle ja ostajalle eli molemminpuolinen hyöty. Tarkoituksena on, että kuntotarkastusraporttien luettavuus ja informatiivisuus paranevat. Kiinteistökaupan tekijöiden tiedostaessa kiinteistön kunnan aiempaa paremmin kiinteistökauppariidat vähenevät.

Rakennuksen kunnan ja mahdollisten vaurioiden huolellinen selvittäminen ennen kauppaa vähentää altistumista mahdollisille mikrobivaurioille ja niistä aiheutuville terveyshaittoille. Tämä säästää terveydenhuoltomenoja ja vähentää sairauspoissaoloja. Tarkastusvaliokunnan mietinnössä 2013, josta jo mainitsin, todetaan, että merkittävien kosteus- ja homevaurioiden terveyshaittavaikutukset olivat jo silloin 2013 hometutkimuksen mukaan 450 miljoonaa euroa vuodessa. Nämä hometalot ovat vain lisääntyneet, kun aikaa menee eteenpäin. Mikäli tavoite asunto- ja kiinteistökauppaan liittyvien riitojen vähentämisestä toteutuu, tämä säästää oikeuslaitoksen ja kuluttajaviranomaisten resursseja.

Jotta voisi jatkossa suorittaa kuntotarkastuksia, nykyisten kuntotarkastajien tulisi hankkia uusi pätevyys. Uudenlaisen pätevyyden ja auktorisoinnin omaavista kuntotarkastajista voi ainakin aluksi olla pulaa, ennen kuin tarvittavaa koulutusta ja sen jälkeen auktorisoitua tarkastajia on riittävästi. Järjestelmässä voi olla siirtymäaika, joka helpottaa tarkastajien kouluttautumista.

Uudenlaisen kuntotarkastuksen tekemisestä pitäisi olla riittävästi koulutusta eri puolilla maata. Tämä edellyttää, että koulutusta järjestävät tahot lähtevät mukaan hankkeeseen ja saatavilla on riittävästi päteviä kouluttajia ja kohtuuhintaista koulutusta. Kuntotarkastajien koulutuksen maksavat siihen osallistuvat kuntotarkastajat itse.

Nykyistä perusteellisempi kuntotarkastus nostaa todennäköisesti kuntotarkastuksen hintaa ainakin jonkun verran. Kustannuksia tulee kuitenkin verrata kiinteistön hintaan tai kiinteistöstä riitelemisen hintaan. Suhteessa niihin kuntotarkastuksen hinta ei missään tapauksessa ole liiallinen.

Kuntotarkastus edistää kiinteistön omistajan, myyjän ja ostajan tietoa rakennuksen kunnosta. Se antaa välineen kiinteistön suunnitelmalliseen kunnossapitoon ja korjaamiseen ja

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

sitä kautta vähentää rakennusten korjausvelkaa. Ajoissa korjaaminen vähentää korjauskustannuksia.

Kiinteistön kunnon selvittäminen perusteellisesti, raportointi selkeästi ja kiinteistön kunnon sisäistäminen ennen kauppaa vähentävät kaupan jälkeisiä riidan aiheita ja vähentävät kiinteistökauppariitoja. Jos riitoja ennaltaehkäistään, asuntokaupan osapuolet säästävät oikeudenkäyntikuluja jopa kymmeniätuhansia euroja riitaa kohden.

Rakennuksen kunnon ja mahdollisten vaurioiden huolellinen selvittäminen ennen kauppaa vähentää altistumista mahdollisille mikrobivaurioille ja niistä aiheutuville terveyshaittoille. Kosteus- ja mikrobivaurioiden ja niihin liittyvien erilaisten ongelmien ennaltaehkäiseminen vaatii asennemuutosta sekä tietoa kiinteistöjen kunnossapidosta. Kiinteistöjen kunnon tiedostamisella ja suunnitelmallisella kunnossapidolla on mahdollista saada aikaan sisäilmastoltaan hyviä rakennuksia. Kun sisäilmastosta ei aiheudu riskejä ihmisen terveydelle, sairastavuus vähenee.

Arvioidaan, että kuntotarkastuksia tullaan tekemään noin 10 000 kappaletta vuosittain. Kuntotarkastusten tekeminen saa aikaan noin 120 henkilötyövuoden työllisyysvaikutuksen. Asuntokaupan pätevyityneitä kuntotarkastajia on ollut elokuussa 2012 noin 200 kappaletta.

Arvoisa rouva puhemies! Toivon valiokunnalta myönteistä suhtautumista lakialoitteeseen.

17.39 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Oinosen lakialoite omakoti- ja pientalojen kuntotarkastajien pätevyydestä on todella kannatettava. Päämääränä aloitteessa on, että kuntotarkastusraporttien luotettavuus mattimeikäläisille paranee, mistä hyötyvät niin asunnon myyjä kuin ostajakin.

Aloitteen hyödyt ovat selkeät. Kosteus- ja homevaurioiden aiheuttamat terveyshaitat vähenevät, ja kiinteistökaupoista nostettujen oikeusjuttujen määrä vähenee. Näin myös yhteiskunnan varoja säästyy miljoonien edestä. Lisäksi kiinteistökauppa saattaisi vilkastua, kun myyjän ja ostajan välinen luottamus vahvistuisi selkokielellisten kuntoraporttien myötä. Lakialoitteen vaikutukset on hyvin punnittu, eikä kiinteistökauppa tule pitkällä tähtäimellä aloitteesta kärsimään. Myös siirtymäaika kuntotarkastajien kouluttamisessa helpottaisi uudenlaisen koulutuksen järjestämistä. Homeongelmia on valitettavasti myös monissa päiväkodeissa, kouluissa, työpaikoilla tänä päivänä. Edustaja Oinosen lakialoite on kuitenkin yksi askel homeongelmien vähentämiseen. Kannatan sitä.

17.40 Martti Mölsä ps: Arvoisa rouva puhemies! Maankäyttö- ja rakennuslain 109 §:n mukaan rakennushankkeisiin ryhtyvän on huolehdittava siitä, että rakennus suunnitellaan ja rakennetaan rakentamista koskevien säännösten ja määräysten sekä myönnetyn luvan mukaisesti. Rakennushankkeeseen ryhtyvällä on oltava hankkeen vaativuus huomioon ottaen riittävät edellytykset sen toteuttamiseen.

Oleellinen muutos tapahtui, kun rakennuslaki 1990-luvun vaihteessa muuttui maankäyttö- ja rakennuslaiksi ja moni pykälä muuttui lähes täydellisesti. Vanhan lain perusteella valvontaviranomaisilla, suunnittelijoilla ja vastaavalla työnjohtajalla oli vastuuta huomattavasti enemmän kuin nyt ja laiminlyönnistä seurasi sanktioita. Nykyisen lain perusteella vastuu on pääasiassa rakennushankkeeseen ryhtyvällä, oli kokemusta rakentamisesta tai ei, kuten alussa lukemani lakiteksti kertoi.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Käsittääkseni moni home- ja kosteusongelma liittyy nimenomaan huonoon rakennusvalvontaan. Esimerkkejä huonon rakennusvalvonnan seurauksista on paljon. Pahinta on, ettei kukaan ole vastuussa virheistä, ja tästä seuraa, että esitetylle pätevälle kuntotarkastajalle on tilausta. Tarkoituksenahan on parantaa mahdollisuuksia rakennuksen asianmukaiseen kunnossapitoon elinkaariajattelun mukaisesti ja kiinteistökaupan tekoon siten, että kaupan molemmilla osapuolilla on oikeat, riittävät tiedot kaupan kohteen kunnosta, kuten aloitteessakin todetaan, eli tämä lakialoite on hyvinkin kannatettava.

17.42 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Oinosen lakialoitteen tavoite on tärkeä ja ajankohtainen, ja juuri tähän samaan ongelmaan myös tarkastusvaliokunta on kiinnittänyt huomioita tässä perusteellisessa selvityksessä, jossa erityisesti kosteus- ja homevaurioiden aiheuttamat haitat ja niiden mahdollinen ehkäisy on käsitelty. Tarkastusvaliokuntahan todellakin totesi, että pelkästään näiden kosteus- ja homevaurioiden terveys- ja haittavaikutukset ovat 450 miljoonan euron suuruiset vuotta kohti, puhumattakaan tietysti sitten niistä muista ongelmista ja kustannuksista, joita tämän ongelman myötä tulee.

Tämä lakialoite kuntotarkastajien pätevyydestä on kyllä mielestäni sellainen, joka on syytä valiokunnassa ottaa vakavasti, ja myös tarkastusvaliokunnan mietinnön huomiot todellakin ovat samansuuntaiset. Toki täytyy se huomata, että tämä lakialoite käytännössä tarkoittaisi rakennuslainsäätelyn lisäämistä, ja nyt kun eletään tätä normien purun aikakautta, niin voi olla, että hallituksen sisältäkään ei ehkä tälle ihan varauksetonta kannatusta tulisi. Mutta mielestäni sääntelyä tulee olla siellä, missä sitä tarvitaan, eikä kaikkea normitusta tulekaan purkaa. Sen vuoksi toivon, että tähänkin ongelmaan vakavalla mielellä paneudutaan tämän lakialoitteen myötä.

17.44 Pentti Oinonen ps: Rouva puhemies! Kun kuntotarkastaja suorittaa tarkastuksen, niin häneltä odotetaan, että hän ilmoittaa vaaran paikat selkeästi eikä toimi kenenkään pillin mukaan eli ei rakennuksen myyjän mukaan.

Mitänsanomattomat kuntotarkastusraportit ovat se suuri ongelma. Jos kuntotarkastajan raportissa lukee esimerkiksi, että talo on ikäisekseen hyvässä kunnossa, niin ei tällainen tieto avaudu kenellekään. Rakennusvirheet pitäisi selittää kuntotarkastusraportissa. Niistä kirjoitetaan usein epämääräisesti, ja tätä minä tarkoitan tällä koulutuksella. Maallikko ei välttämättä ymmärrä, mitä tarkoittaa esimerkiksi riskirakenne ja mitä vastuuta siihen liittyy. Kuntotarkastajan pitää pystyä kertomaan ostajalle ja myyjälle selkeästi, mitä tarkastuksessa ilmeni. Näin he voivat sopia, kuka korjaa mitään. Tällä hetkellä aivan liian paljon käydään oikeustaisteluita siitä, kun kuntotarkastaja on ilmoittanut hyvinkin epämääräisesti vian kohteen.

17.45 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Oinosen laatima lakialoite paneutuu asuntojen kuntotarkastuksia tekevien henkilöiden pätevyysvaatimuksiin. Nykyäänkin kuntotarkastajien koulutus ja osaaminen vaihtelevat valitettavasti varsin paljon, ja ikävä kyllä tämä näkyy myös kuntotarkastusten laadussa. Erityisesti kauppatilanteessa heikosti tehty kuntotarkastus voi johtaa siihen, ettei ostaja havaitse eikä koskaan saa tietää ostamaansa kohteeseen mahdollisesti liittyvistä puutteista. Toki myös myyjät ovat usein tietämättömiä rakennukseen liittyvistä ongelmista, eivät tietenkään aina, mutta monesti näin käy.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Tämä edustaja Oinosen tekemä lakialoite lisäisi toteutuessaan kiinteistö- ja asuntokauppoihin liittyvää luottamusta ja siten ajan mittaan todennäköisesti myös asuntokauppojen lukumäärää. Samalla vähenisivät mikrobi- ja homeongelmista johtuvat terveyshaitat sekä asuntokauppoihin liittyvät riidat. Myös kiinteistöjen ylläpitosuunnitelmia olisi helpompi laatia ja toteuttaa, ja nämä kaikki seikat vähentäisivät selvästi eri tahojen kustannuksia.

Siten tämä edustaja Oinosen tekemä lakialoite onkin erittäin kannatettava.

17.47 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ensinnäkin edustaja Oinonselle erittäin pitkästä ja perustellusta lakialoitteesta, joka puuttuu kyllä todella oleelliseen ongelmaan, joka meillä tässä maassa on. Useat ihmiset kärsivät sisäilmaongelmista, homevaurioista, ja on aivan selvää, että kun näiden laadittujen raporttien laadussa on paljon vaihteluita, niin se voi aiheuttaa sitten erilaisia ongelmia.

Toisaalta jaan tämän saman huolen, jonka edustaja Räsänenkin, että on hivenen ongelmallista se, että tämä olisi tuomassa nyt uuden normin rakennusosalalle, mutta koska asia on tärkeä, niin näen kyllä erittäin tarpeellisena, että tämä käydään tarkasti valiokunnassa läpi ja pohditaan, mitä tälle voitaisiin tehdä ja olisiko esimerkiksi sitten mahdollista, että uusien pätevyysvaatimusten luomisen sijasta otettaisiin joku olemassa oleva koulutus, joka hyväksyttäisiin tällaiselle raportin laatijalle, eli se määriteltäisiin lainsäädännössä, minkälainen koulutus henkilöllä, joka kuntotarkastusraportteja laatii, tulee olla. Itse pidän kyllä sitä hyvänä, että näitten raporttien sisällöstä säädellään tarkemmin, että ne ovat sitten keskenään täsmälleen samanlaisia ja vertailukelpoisia asiakirjoja.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

8. Lakialoite laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 20/2016 vp Päivi Räsänen kd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu

17.49 Päivi Räsänen kd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa esitetään, että lakiin ehdokkaan vaalirahoituksesta lisätään vaalikohtainen maksettua mainontaa koskeva kampanjakatto, joka olisi kunnallisvaaleissa 10 000 euroa, eduskuntavaaleissa 50 000 euroa ja europarlamenttivaaleissa 80 000 euroa. Tämä aloite pohjautuu hyvin pitkälti hallituksen vuonna 2009 asettaman erillisen parlamentaarisen vaali- ja puolue-rahoituskomitean ehdotukseen. Tuossa komiteanmietinnössä vuodelta 2009 esitettiin, että lakiin ehdokkaan vaalirahoituksesta lisättäisiin vaalikohtainen maksettua mainontaa koskeva kampanjakatto, joka olisi juuri nuo luetteleman summat eli kunnallisvaaleissa 10 000 euroa, eduskuntavaaleissa 50 000 euroa ja europarlamenttivaaleissa 80 000 euroa.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Laissa ehdokkaan vaalirahoituksesta todetaan näin: "Lain tarkoituksena on lisätä vaalirahoituksen avoimuutta ja tietoa ehdokkaiden mahdollisista sidonnaisuuksista sekä rajoittaa ehdokkaiden vaalikampanjoiden kulujen kasvua". No, tämä lain tarkoitus kampanjoiden kulujen kasvun rajoittamisesta ei ole toteutunut, sillä ehdokkaiden toteutuneet kampanjakulut ovat jatkaneet kasvuaan viime vaaleissa. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksessa 2015 vaalirahoituksen valvonnasta — siis vuoden 2015 eduskuntavaaleissa — todetaan, että kampanjoiden keskimääräiset kulut kasvoivat 5 283 euroa verrattuna vuoden 2011 eduskuntavaaleihin ja tuota kasvua oli yhteensä noin 1 200 000 euroa.

Eduskunnan talousvaliokunta on ottanut kantaa kampanjakulujen kasvuun aivan hiljattain mietinnössään Valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksesta eduskunnalle vaalirahoituksen valvonnasta vuoden 2015 eduskuntavaaleissa. Tässä talousvaliokunnan mietinnössä todetaan, että tulee kiinnittää huomiota eduskuntavaalien kampanjakulujen kasvuun, ja valiokunta toteaa mietinnössään, että voimassa olevalla lainsäädännöllä ei ole kyetty hillitsemään kampanjakulujen kasvua.

Sen vuoksi, arvoisa puhemies, olen tämän lakialoitteen tehnyt. Kampanjakaton asettaminen hillitsisi kampanjakulujen kasvua ja näin parantaisi ehdokkaiden mahdollisuuksia osallistua eri vaaleihin, kun tiedossa olisi, että kampanjakulut joka tapauksessa pysyisivät kohtuullisina.

17.52 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Lakialoite on hyvä, vaikkakin itse asetaisin näitä kampanjakattoja vieläkin alemmaksi. Jos ajatellaan, että 10 000 euroa kunnallisvaaleissa ja 50 000 euroa eduskuntavaaleissa, niin eivät kaikki siltikään tasavertaisesti pysty olemaan ehdokkaana. Moni pienipalkkainen perheellinen ei pysty montaa sataa repimään kunnallisvaaleissakaan, ja jos sinä haluat eduskuntavaaleihin ehdokkaaksi, niin pitää päästä kunnallisvaaleissa läpi, ja sinä joudut sinne satsaamaan rahaa, ja kun sitten seuraavaksi on eduskuntavaalit, niin on tuo 50 000:kin aika paljon yksin vaaleihin, että oltaisiin kaikki tasavertaisia. Tätä on varmaan aika vaikea valvoakin: Sinä et käytä välttämättä rahaa, vaan saat tutuilta käyttöön ladonseinän, mihinkä saat laittaa esitteitä, toiset eivät saa ilmaiseksi tällaisia. Eli kuinka sinä olet verkostoitunut, pystyt sitäkin kautta saamaan lisätukea, mikä ei näy ollenkaan tässä vaalirahoituksessa. Mielestäni tämän kampanjakaton pitäisi koskea kyllä ihan kaikkea, ei pelkästään mainontaa.

17.54 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Toivoisin, että vaalien alla ja vaalien välissä mentäisiin enemmän siihen suuntaan, että ehdokkaat tekisivät jalkatyötä ja tapaisivat vielä enemmän kansalaisia silmästä silmään. Vaalikulut ovat menneet jo överiksi. Kun aletaan puhua eduskuntavaaleissa, että laitetaan yli 100 000 euroa per nuppi, niin voidaan todella jo ajatella, että tämä on liikaa. Henkilökohtaisesti ajattelen niin, että tällaista ilmaista rahaa ei ole, kun otetaan ammattijärjestöiltä tai yrityksiltä vaalikampanjoihin rahaa. Pitäisi pyrkiä siihen, että jokainen hoitaa omat vaalirahoituksensa henkilökohtaisesti ja itse omista varoistaan. Tämä edustaja Räsänen tekemä lakiehdotus on kannatettava, koska siinä mennään hyvään suuntaan siinä, että vaalirahoituskatto asetettaisiin ja silloin ihmiset, ehdokkaat, tulisivat enemmän yhtenäisesti samalle viivalle eikä olisi näitä ylilyöntejä näistä mahdottomista kuluista.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

17.55 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Räsänen aloite ja sen tavoite on ehdottomasti hyvä ja jalo. Itse pohdiskelen kuitenkin sitä, millä tavalla tätä kampanjakattoa sitten käytännössä valvottaisiin, mikäli meillä tällainen laki olisi.

Toinen duubio liittyy siihen, antaisiko tämä laki mahdollisesti jonkun tyyppistä etua sellaisille henkilöille, joilla on läheiset suhteet esimerkiksi mediaan tai jotka saavat, kuten edustaja Lehto mainitsi, tukea, näitä ilmaisia ladonseiniä ja esitteitä, eli antaisiko tämä sitten tällaisille henkilöille etulyöntiaseman suhteessa niihin, jotka joutuvat kampanjoimaan aivan raharahalla. Pohdin tätä tasa-arvoisuusnäkökulmaa.

Mutta on aivan selvää, että mikäli meillä jonkun tyyppinen kampanjakatto olisi ja mikäli meillä olisi myös keinot valvoa, että tätä myös noudatetaan, niin ehdottomasti se parantaisi ehdokkaiden mahdollisuuksia osallistua eri vaaleihin ja pitäisi kulut kohtuullisina. Olen kyllä edustaja Elomaan kanssa aivan samaa meiltä, että nyt kun aletaan liikkua jo yli 100 000 euron summissa, niin se on aikamoinen määrä laittaa vaalirahaa yksiin eduskuntavaaleihin. Eli varmasti aloite on sellainen, että sitä tulee vakavalla mielellä harkita ja pohtia aikanaan valiokunnassa.

17.56 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Itse pitäisin kyllä tätä 50 000 euron kattoa eduskuntavaaleissa jo aika merkittävänä rajauksena, kun esimerkiksi viime eduskuntavaaleissa suurin kampanja oli lähes 130 000 euroa ja muitakin varsin suuria kampanjoita käytiin, joten kyllä sillä jo saataisiin tätä oikeudenmukaisuutta lisättyä.

Se on tietenkin selvää, että toki esimerkiksi meillä istuvilla kansanedustajilla — niillä meistä, jotka lähtevät seuraaviin eduskuntavaaleihin ehdolle — tai niillä, joilla on muuta medianäkyvyyttä, on aina oma etulyöntiasemansa aivan uusiin yrittäjiin verrattuna, mutta mielestäni tämä kampanjakatto toisi kuitenkin oikeudenmukaisuutta tilanteeseen.

Sitten vielä täällä kysyttiin ja pohdittiin sitä, miten tätä valvottaisiin. Itse en tätä valvontapuolta pidä ongelmana, koska meillä joka tapauksessa on vaalirahoituksen ilmoitusvelvollisuus, ja jopa näitä ennakkolisiakin ilmoituksia voidaan tehdä. Eli kyllä ehdokkaat joutuvat aika tarkasti suunnittelemaan ja pohtimaan, minkä verran ja millaista rahoitusta ja minkälaista mainontaa, minkälaisia kuluja vaalikampanjasta tulee, ja myös siitä myöhemmin raportoimaan, joten uskon, että tämä katon valvonta kyllä onnistuisi saman järjestelmän puitteissa.

17.58 **Mika Niikko ps:** Arvostettu rouva puhemies! Edustaja Räsänen lakialoite on sinänsä symbolisesti varmaan ihan hieno asia, mutta nyt perustelen asian, minkä takia tässä nyt ei ole välttämättä tarvetta tähän suuntaan edetä eduskunnassa.

Ensinnäkään ei se nyt ole yksi yhteen, kuinka paljon käyttää rahaa, että tulee valituksi eduskuntaan. Esimerkiksi viime eduskuntavaaleissa jäi ulkopuolelle useita ehdokkaita, jotka käyttivät sen yli 50 000 euroa tai jopa 100 000 euroa ja enemmänkin rahaa eivätkä päässeet lähellekään eduskuntaa. Eduskuntavaaleissa tippuu myös kansanedustajia, jotka käyttävät yli 50 000 euroa eivätkä silti pääse läpi. Eli tällä haluan sanoa sen, että jos äänestäjän silmissä ehdokkaalla ei ole sanomaa ja jotain missiota, mitä hän ajaa, tai uskottavuutta, niin ei sitä yksin rahalla osteta.

Toisekseen se heikkous tällaisessa lainsäädännössä olisi se, että jos joku haluaa omalla rahalla pyrkiä eduskuntaan, niin miksei sitä hänelle suotaisi. Jos hän haluaa siihen laittaa rahaa — nimenomaan puhun nyt omasta rahasta, en lahjoituksena saadusta tai jostain ammattijärjestön saamasta rahasta — niin sen soisin hänelle.

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Täytyy muistaa myös se, että eduskuntavaaleissa ja muissakin vaaleissa hyvin vahvoilla ovat ne ehdokkaat, jotka ovat jonkunnäköisen tempun tehneet julkisuudessa aikaisemmin tai jonkun urheiluvoiton. Heillä on sitten valtava ylilyöntiasema muihin ehdokkaisiin nähden, jos he pääsevät tavallaan julkisuuteen ilman rahaa.

Arvoisa puhemies! Tärkeämpää olisi eduskunnassa keskustella tästä asiasta syvemmin siltä näkökannalta, kuinka tämä avoimuus lisääntyisi. Nyt täällä on ihan lyhyen ajan sisällä, tämän vuoden aikana, puhuttu kaksi kertaa erilaisissa lähetekeskusteluissa vaalirahoituksesta, ja silti ei minkään näköistä signaalia ole tullut meidän hallitukselta siitä, lähdetäänkö muuttamaan lakia siihen, että esimerkiksi kaikki ehdokkaat, jotka ovat kunta- tai eduskuntavaaleissa ehdokkaina, julkaisisivat ne rahoituslähteensä, vaikka eivät tulisi valituiksi. Me tiedämme, että esimerkiksi kuntavaaleissa on hyvin paljon luottamuspaikkoja niille henkilöille, jotka eivät pääse valtuustoon saakka, ja kuitenkin heidän ei tarvitse kertoa lainkaan, mistä he saavat rahansa — ei siitäkään huolimatta, vaikka pääsisivät puheenjohtajaksi vaikkapa kaupunkisuunnittelulautakuntaan ja vaikuttamaan keskeisesti yrittäjien intresseihin.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tämän hallituskauden aikana vielä tämä luottamushenkilöiden rahoituksen avoimuus lisääntyisi. Ja yksi asia, jos me haluaisimme parantaa jollakin tavalla myös näiden muiden henkilöitten mahdollisuutta päästä valituksi, joilla ei ole siihen lähtökohtaisesti samanlaisia taloudellisia varoja kuin monella muulla, olisi antaa vaikka verovähennysoikeus tähän kampanjointiin käytettyihin varoihin johonkin määrättyyn summaan saakka. Silloin sitä omaa rahaa (Puhemies koputtaa) käytettäisiin helpommin eikä ruvettaisi kikkailemaan erilaisten ammattijärjestöjen (Puhemies koputtaa) työajan saamisilla ja joillain muilla panoksilla, joita ei ilmoiteta minnekään.

18.01 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on tullut esiin ihan hyviä ja pohtimisen arvoisia näkökulmia.

Haluan itse vielä lisätä sen, että kampanjakatto kunnallisvaaleissa kohtelisi kyllä jonkin verran eriarvoisesti eri kunnissa olevia ehdokkaita. On varmasti aivan eri asia kampanjoida Helsingissä kuin vaikkapa Lopella kunnallisvaaleissa, eri tavalla sitä rahaa tarvitaan. Mutta se, minkä takia näihin summiin päädyin, oli ihan yksinkertaisesti parlamentaarinen vaali- ja puoluerahoituskomitea, joka päättyi näihin summiin.

Muistutan myös, että meillä on mahdollisesti jatkossa tulossa myös maakuntavaalit, jotka nekin sitten syövät kampanjakuluja ja vaativat rahoitusta. Mikäli tällainen kampanjakatojärjestelmä perustettaisiin, niin mielestäni olisi johdonmukaista ulottaa se myös näihin maakuntavaaleihin.

Presidentinvaaleista haluan vielä todeta, että niihin osallistuu huomattavasti vähemmän ehdokkaita ja ne luonteeltaan eroavat hyvin paljon muista vaaleista, joten en pidä kampanjakaton asettamista presidentinvaaleihin tarpeellisena.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2016 vp

Pöytäkirja PTK 44/2016 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 7/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.4.2016 pidettävään täysistuntoon.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 3 §:n ja tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 55/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 10/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.4.2016 pidettävään täysistuntoon.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 28.4.2016 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen